TILINPÄÄTÖS & TOIMINTAKERTOMUS 2021

RAUTALAMPI

Kunnanhallitus 28.3.2022

Sisällys

1 TOIMINTAKERTOMUS 5
1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset 5
1.2 Kunnanjohtajan katsaus tilinpäätösvuoteen 2021 5
1.3 Kunnan strategia 9
1.4 Kunnan hallinto 11
1.5 Tietoja Rautalammin kunnasta 14
1.5.1 Sijainti 14
1.5.2 Kunnan alue 15
1.5.3 Aluepoliittinen vyöhykejako 15
1.5.4 Kunnan väestön kehitys 1987–2020 15
1.5.5 Keskimääräinen työttömyysaste Rautalammilla 2012–2021 15
1.5.6 Kunnan veroprosentit 16
1.6 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys 2021 16
1.6.1 Julkinen talous ja yleinen taloudellinen kehitys 16
1.6.2 Verotus 18
1.6.3 Työllisyys 19
1.6.4 Väestönkehitys 20
1.7 Sisäinen valvonta 21
1.7.1 Sisäisen valvonnan periaatteet 21
1.7.2 Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen 21
1.8 Riskienhallinta 22
1.8.1 Henkilöriskit 22
1.8.2 Tietojärjestelmäriskit 23
1.8.3 Rahoitusriskit 23
1.8.4 Vakuutukset 23
1.9 Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta 23
1.10 Muut ei-taloudelliset asiat 24
1.11. Ympäristöasiat 24
1.12 Olennaiset muutokset kunnan taloudessa 24
1.13 Rautalammin kunnan taloudellinen tilanne 25
1.14 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä 27
1.15 Tilikauden tuloksen käsittely 28
Menot ja tulot rakenneosittain (brutto) 29
Verot ja valtionosuudet 29

Kunnan tulojen jakauma 30
Lainatilanne 31
Bruttomenot toiminnoittain (ilman lainanlyhennyksiä) 32
Käyttötalouden menot menolajeittain (ulkoiset) 33
Palvelujenosto toiminnoittain (ulkoiset) 34
1.14 Tuloslaskelma ja tunnusluvut 35
1.15 Rahoituslaskelma ja tunnusluvut 36
1.16 Tase ja tunnusluvut 37
1.17 Kunnan kokonaistulot ja –menot 39
1.18 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä 40
1.19 Konsernituloslaskelma ja tunnusluvut 41
1.20 Konsernin rahoituslaskelma ja tunnusluvut 42
1.21 Konsernitase ja tunnusluvut 43
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN 47
2.1 Tavoitteiden toteutuminen 47
130 Tilintarkastus 47
18 Luottamushenkilöhallinto 49
170 Yleishallinto 51
180 Taloushallinto 53
26 Elinkeinotoimi 54
270 Maaseututoimi 56
307 Perusturvaosaston hallinto 58
312 Iäkkäiden palvelut 59
314 Vammaispalvelut 61
316 Lastensuojelu 63
318 Lapsiperheiden palvelut 64
321 Työikäisten palvelut 65
322 Päihdehuolto 67
324 Toimeentulotuki 68
326 Omaishoidon tuki 69
335 Ravintokeskus 70
360 Perusterveydenhuolto 71
370 Erikoissairaanhoito 72
380 Ympäristöterveydenhuolto 73
404 Sivistyksen hallinto 74
410 Perusopetus 76

420 Lukio 80
440 Aikuiskoulutus 82
450 Joukkoliikenne 84
453 Varhaiskasvatus 85
454 Esiopetus 90
460 Nuorisotoimi 94
470 Liikuntatoimi 96
480 Kirjasto 98
490 Kultuuritoimi 100
500 Hallinto, Tekninen lautakunta 102
510 Jätehuolto 104
530 Palo- ja pelastustoimi 106
540 Kiinteistöt 108
550 Varikko 110
560 Liikenneväylät 111
570 Maankäytön suunnittelu 113
580 Ympäristönsuojelu 114
590 Rakennusvalvonta 116
2.2 Tytär- ja osakkuusyhtiöiden toiminnalliset tulokset vuonna 2021 117
2.3 Ta-listaus käyttötalouden ulkoiset menot 2021 122
2.4 Tuloslaskelmaosan toteutuminen 2021 139
2.5 Investointiosan toteutuminen 2021 140
2.6 Rahoituslaskelmaosan toteutuminen 145
2.7 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta 146
3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT 149
3.1 Tuloslaskelma 149
3.2 Rahoituslaskelma 150
3.3 Tase 151
3.4 Konsernin tuloslaskelma 153
3.5 Konsernin rahoituslaskelma 154
3.6 Konsernitase 155
4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 157
4.1 Kunnan liitetiedot 157
4.2 Tuloslaskelman liitetiedot 158
4.3 Taseen liitetiedot 163

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot 170
4.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat erittelyt 175
4.6 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet 176
5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET 178
5.1 Vesihuolto 178
5.2 Vesihuollon tuloslaskelma 180
5.3 Vesihuollon rahoituslaskelma 181
5.4 Vesihuollon tase 182
5.5 Vesihuollon tuloslaskelman liitetiedot 184
5.6 Vesihuollon taseen liitetiedot 186
TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT 188
TILINTARKASTUSMERKINTÄ 188
6 LUETTELOT JA SELVITYKSET 189
7 HENKILÖSTÖTILINPÄÄTÖS 190
7.1 Henkilöstöpanokset 190
7.1.1 Henkilöstön määrä 190
7.1.2 Vakinaisen henkilöstön määrä toimielimittäin 196
7.1.3 Henkilöstön ikä- ja sukupuolirakenne 197
7.1.4 Palkat ja muut henkilöstömenot 198
7.2 Henkilöstön tila 198
7.2.1 Terveysperusteiset poissaolot 198
7.2.2 Eläkkeelle siirtyminen 199
7.3 Henkilöstötavoitteet 2021 200

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset

Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja.
Toimintakertomuksessa annetaan tiedot kunnan toiminnan kehittymistä ja tuloksellisuutta, taloudellista tilannetta sekä merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä koskevista tärkeistä seikoista. (KPL 3:1a §)
Kuntalain 115 § mukaisesti kunnan toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää valtuuston talousarviossa hyväksymien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa.
Toimintakertomuksessa annetaan myös tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa kunnan tai kuntakonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Tällaisia asioita ovat arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja niiden perusteella tehdyistä keskeisistä johtopäätöksistä.
Toimintakertomuksessa kunnanhallitus tekee esityksen tilikauden tuloksen käsittelystä. Kattamattoman alijäämän osalta kuvataan talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä talouden tasapainottamiseksi.
Toimintakertomuksessa annetaan tiedot siitä, miten kunta huolehtii ympäristöasioista, sosiaalisista asioista ja henkilöstöasioista, ihmisoikeuksien kunnioittamisesta sekä korruption ja lahjonnan torjunnasta. Toimintakertomuksessa kuvataan millaisia toimintaperiaatteita kunta noudattaa huolehtiessaan edellä luetelluista asioista, toimintaperiaatteiden noudattamisen tulokset sekä kuvaus riskeistä, joiden toteutuminen todennäköisesti haittaa sen toimintaa. Lisäksi annetaan selostus siitä, miten kunta hallitsee näitä riskejä. (KPL 3a:2 §)

1.2 Kunnanjohtajan katsaus tilinpäätösvuoteen 2021

Vuosi 2021 jää mieleen siitä, että vastoin ennakko-odotuksia korona ei vieläkään väistynyt, vaan vaikutti edelleen koko yhteiskunnassa. Pandemia pitkittyi ja se aaltoili läpi vuoden ja yhteiskunnan toimintoja sopeutettiin korona-aaltoilun tahdissa. Erityisesti tartuntaluvut nousivat rajusti uuden omikron variantin myötä joulukuussa 2021. Vasta rokotekattavuuden parantuessa koronarajoituksista päästiin asteittain purkamaan. Loppu vuoteen mennessä monet ehtivät saada jo kolmannen rokotteen.

Maailmanlaajuisesti puhutti myös Yhdysvaltojen presidentinvaalit, jonka seurauksena Joe Biden astui presidentin virkaan Donald Trumpin tilalle. Tokion olympialaiset kisattiin heinä-elokuussa 2021 vuoden odottelun jälkeen. Mieleen olympiakisoista jäi kuitenkin se, että kisakatsomat pysyivät tyhjinä koronan takia. Lokakuussa Valko-Venäjän painostus EU:ta kohtaan lisääntyi ja se ohjasi järjestelmällisesti pakolaisia Lähi-idästä EU:n itärajalle Liettuaan ja Puolaan. Loppuvuoden aikana Venäjä lisäsi joukkojaan Ukrainan tuntumassa ja alkoi vaatia turvallisuustakuita, jotta mm. Nato ei laajentuisi kauemmaksi itään. Voidaankin todeta, että, vuosi 2021 oli jälleen muutosten vuosi, joka varmisti käsitystä siitä, että elämme keskellä nopeita muutoksia ja jollakin tapaa myös ennalta-arvaamattomassa maailmassa. Tätä vuoden 2021 kunnanjohtajan katsausta kirjoittaessani

on viime vuoden lopun vakavat tilanteet Venäjän ja Ukrainan alueella muuttaneet maailman turvallisuustilannetta niin, että sota on totta Euroopassa. Elämme aikaa, jota kukaan ei enää olisi toivonut kokevansa.

Rautalammin kunnassa olimme jo koronavuoden 2020 aikana oppineet selviämään muuttuvissa tilanteissa, joten viime vuoden korona-aaltoilut eivät aiheuttaneet enää ylimääräistä sopeutumista. Tästä kiitos kuuluu kunnan henkilöstölle, joka vahvalla rutiinilla selviää poikkeustilanteista toiseen.

Vuosi 2021 oli vaalivuosi ja koronatilanteen takia huhtikuun kunnallisvaalit siirtyivät lopulta kesäkuulle. Uudet valtuutetut pääsivät aloittamaan työnsä elokuussa. Rautalammilla kunnanvaltuuston kokoonpano muuttui melko paljon ja saimme 10 uutta valtuutettua. Valtuuston työskentely aloitettiin perehdytyksellä, joka oli yhteinen kaikkien SavoGrow kuntien valtuutetuille. Samalla pyrittiin jalkauttamaan ajatus siitä, että tulevaisuudessa kuntien välisellä yhteistyöllä on iso ja kasvava rooli valtuutettujen työssä. Vaalien siirtyminen ja uuden valtuustokauden aloitus elokuulle siirsi kuntastrategian laatimisen aikataulua myöhemmälle syksyyn. Tästä syystä vuoden 2022 talousarvio laadittiin vielä edellisen kuntastrategian keihäänkärkitavoitteiden pohjalta.

Mukavia kohtaamisia tarjosi heinäkuun alussa vuoden koronatauon jälkeen pidetty kesäasukkaiden ja kuntalaisten yhteinen kohtaaminen eli kesätreffit. Se järjestettiin Kerkonkosken seurojen talon idyllisessä ympäristössä. Samalla annettiin tunnustusta Kerkonkosken kylän kehittämistyölle, jota kyläläiset ovat ansiokkaasti tehneet viime vuosina. Tapahtuman yhteydessä järjestettiin kevään aikana lanseerattu Rautalammin muuttomarkkinat. Ensimmäinen muuttomarkkina tapahtuma pidettiin maaliskuussa verkossa. Tapahtumat olivat osa kunnan asunto- ja asukasmarkkinointia, jossa keskitytään kertomaan kunnan monipuolisista mahdollisuuksista asuinpaikkana. Vuosi 2021 oli Rautalammin kunnan 460 juhlavuosi sekä samalla Pestuumarkkinat 200 v. juhlavuosi. Koronasta huolimatta onnistuimme järjestämään rajoitustoimin molemmat tapahtumat ja nämä tilaisuudet saivat todella hyvän vastaanoton ja toivat ihmisille iloisia jälleennäkemisiä syksyn keskelle.

Kotimaan matkailun suosio jatkui edellisen vuoden tapaan. Rautalammilla vieraili erittäin runsas kotimaisten matkailijoiden joukko, joka oli tervetullut piristys kunnan elinvoimalle. Etelä-Konneveden kansallispuisto säilytti suosiotaan. Metsähallituksen kävijätietojen perusteella kansallispuistossa vieraili noin 47 000 kävijää. Uutta kunnan matkailuneuvonnassa olivat matkaoppaat, jotka toimivat kansallispuiston tuntumassa, juuri siellä missä matkailijat liikkuvat. Kokeilu oli hyvä ja onnistunut, monet matkaajat saivat toivomansa opastuksen ja löysivät tiensä myös kuntakeskuksen palveluiden äärelle.

Elinvoiman ja koko kunnan kannalta erityisen iloinen asia oli uuden luontopainotteisen päiväkodin valmistuminen ja sen avajaiset marraskuussa. Päiväkoti on samalla Suomen ensimmäinen ns. Lähipuu päiväkoti, joka sai myös matalan hiilijalanjälki merkin. Päiväkoti täydentää Matti Lohen yhtenäiskoulun ja Pentinpellon päiväkodin kokonaisuutta ja muodostaa näin yhtenäisen päiväkoti - koulukeskuksen. Meillä on mahdollisuus tarjota nykyaikaiset ja toiminnalliset varhaiskasvatus- ja koulupalvelut kuntalaisille ja uusille kuntaan muuttaville lapsiperheille.

Odotettu investointi oli kuntalaisten kanssa yhdessä suunniteltu torialueen uudistaminen.

Kuntalaisten aktiivista roolia suunnittelussa oli ilahduttavaa seurata ja nyt meillä on uudistunut ja upea torialue, jota ei ohikulkijatkaan voi olla huomaamatta. Odotettu ja toivottu oli myös Kerkonkosken satamaan saatu polttoainejakelupiste. Se on lisännyt jo ennestään aktiivisen satama-alueen käyttöä ja tuonut Kerkonkosken kylälle uusia kävijöitä.

Toholahden teollisuusalueen kaavatiehanke käynnistyi syksyllä ja se on merkittävä investointi, joka parantaa teollisuusalueella toimivien yritysten toimintamahdollisuuksia. Lisäksi uusia teollisuustontteja pystytään nyt osoittamaan uuden kaavatien varteen. Kunnan investoinnit ovat aina piristysruiske elinvoimalle ja ne antavat uskoa koko kunnan tulevaisuuden myönteiselle kehitykselle.

Talouden tasapainottamistyö jatkui viime vuonna ja sitä tehdään leveillä harteilla; koko kunnan henkilöstön, johtoryhmän sekä päättäjien ja tasapainottamistyöryhmän voimin. Loppusyksyn aikana nimettiin työryhmä selvittämään kouluverkkoa. Kaikessa tasapainottamistyössä on katse oltava tulevaisuudessa ja erityisesti jo vuoden 2023 alussa merkittävästi muuttuvassa kunnassa, hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa.

Kun Rautalammin kunnan taloustilannetta arvioidaan kokonaisuutena, on hyvä tuntea taustasyyt. Kunta on joutunut haasteelliseen taloustilanteeseen pääasiallisesti kahdesta merkittävästä syystä: kunnassa on useita vuosia tehty kunnan kokoon nähden hyvin suuria investointeja. Investoinnit kohdistuivat kaikkiin koulurakennuksiin, liikuntahallin- ja päiväkotirakennuksien lisäksi lähinnä runkovesiputkiston saneeraukseen. Raskaat ja pääosin velkarahalla toteutetut investoinnit ovatkin yksi merkittävä syy olemassa oleville taloushaasteille. Toinen huomattava taloudellisia paineita kasvattava asia on kunnan vuosittain vahdilla kasvaneet sosiaali- ja terveydenhuollon menot.

Talouden tasapainottamistyössä tavoitteena on ollut löytää keinoja käyttökulujen vähentämiselle. Kunnan väkiluku on pienentynyt ja silti samaan aikaan menot ovat vuosittain olleet tuntuvassa kasvussa. Sote-menoja selittävät osittain kunnan ikärakenne ja suuri sairastavuus. Vuoden 2023 alussa toteutuva soteuudistus muuttaa kuntien toimintaympäristöä ennen näkemättömällä tavalla, kun uudet hyvinvointialueet ottavat vastuulleen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen. Kunnan kannalta talouden ennustettavuus tulee olemaan helpompaa suurimpien ja ennalta vaikeasti arvioitavien kulujen siirtyessä kunnan vastuulta pois. Talouden hallintaa ei voi laskea tulevan varaan vaan on pyrittävä vaikuttamaan terveydenhuollon kuluihin kaikilla mahdollisilla ennaltaehkäisevillä toimilla. Tätä edunvalvontatyötä pyrittiin kuluneen vuoden 2021 aikana korostamaan.

Kuntataloudet ovat keskimäärinkin olleet tiukoilla viimeisten vuosien aikana jo ennen koronan rantautumista. Useiden kuntien taloustilanne kääntyi 2020 tasapainoon valtion merkittävien ns. koronatukien avulla. Rautalammilla saaduilla korona-avustuksilla oli merkitystä, mutta meillä oli huomattavan paljon koronaa ja saadut tuet kuluivatkin koronan hoitoon.

Kunnan tilinpäätökset ovat olleet alijäämäisiä kolme vuotta peräkkäin. Terveydenhuollon suuret palautukset ja pitkäjänteinen työ kunnan talouden tasapainottamiseksi tuottivat tulosta ja vuoden 2021 tilinpäätös on 21 500 euroa ylijäämäinen.

Taloustilanteessa haasteet kuitenkin jatkuvat; työ kunnan talouden tasapainon eteen on

entistäkin tärkeämpää. Kunnan tuloverot jaetaan jatkossa kunnan ja hyvinvointialueen kesken, joten tuloverojen taso tulee lähes puolittumaan. Valtionosuuksien jako menee myös uusiksi ja tällä hetkellä on vielä täysi arvoitus, miten valtionosuudet tulevaisuudessa määräytyvät. Vaikka sosiaali- ja terveydenhoidon menot siirtyvätkin hyvinvointialueelle, kuntaan jää kuitenkin aikaisempien vuosien investointimenoista aiheutuneet isot lainamäärät. Haaste onkin siinä, että velat jäävät, mutta tulot puolittuvat.

Vuodessa tapahtui jälleen paljon. Aika on ollut monella tapaa haastava. Iso muutos oli tietysti uusi valtuustokausi ja se, että keskeisiä viranhaltijoitakin vaihtui vuoden aikana. Yhteistyö uuden valtuuston kanssa hakee vielä paikkaansa ja yhteisen tulevaisuuden suunnan löytämistä työstetään. Koska aika on haastava, on tärkeää, että yhteinen, yhä parempi ja keskustelevampi sekä yhteiseen päämäärään pyrkivä yhteistyömalli löytyy. Se on välttämätöntä. Asioista on keskusteltava hyvässä ja rakentavassa hengessä ja uskon, että pääsemme etsikkoajan jälkeen vielä eteenpäin niin, että yhteiset voimavarat suunnataan kaikkien rautalampilaisten parhaan mahdollisen tulevaisuuden puolesta.

Ilmassa on paljon epävarmuutta tulevasta, mutta kaiken uuden edessä on oltava rohkea ja luotettava siihen, että muutoksessa on myös mahdollisuuksia.

Vuosi 2021 oli tapahtumarikas ja opettava. Se on kuitenkin samalla vahvistanut pitkittyneen koronakriisin keskelläkin uskoani kunnan mahdollisuuksiin tulevaisuudessa. Jokainen päivä tuo uutta tullessaan, eivätkä päivät ole samanlaisia. Sopivasti Minna Canthin, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden päivänä 19.3 tätä kirjoittaessani nousee mieleen sanat ”kaikkea muuta, kunhan ei vaan nukkuvaa, puolikuollutta elämää”

Haluan kiittää päättäjiä, kunnan henkilöstöä, alueemme yrittäjiä, yhdistyksiä sekä seuroja Rautalammin kunnan eteen tehdystä yhteistyöstä. Erityiskiitoksen haluan osoittaa kaikille kuntalaisille ja kesäasukkaille, jotka olette toteuttaneet yhteisöllisyyttä ja aitoa Rautalampi-henkeä omassa arjessanne ja siten olleet tekemässä parempaa tulevaisuutta meille kaikille. Vain hyvällä yhteistyöllä kuntaamme elinvoimaa sekä kunnan pitovoimaa voidaan kehittää.

Rautalammilla 19.3.2022
Anu Sepponen
kunnanjohtaja

1.3 Kunnan strategia

Rautalammin kunnanvaltuuston vahvistama uuden kuntalain mukainen kuntastrategia on vuodelta 2017. Sitä on muokattu painopistealueiden osalta jo vuonna 2018, jolloin valtuustoseminaarin jälkeen uudet painopisteet vahvistettiin valtuustossa. Tarkoituksena oli nostaa kuntastrategiasta ns. keihäänkärkiä, jotka ohjaavat kunnan kaikkea tekemistä ja päätöksentekoa. Strategian ymmärrettävyys ja selkeys on tärkein tekijä, jotta se aidosti ohjaa viranhaltijoiden ja päättäjien työskentelyä. Strategia ohjaa myös kunnassa toteutettavien investointien suuntaa. Yhtä tärkeää on, että kuntalaiset ovat vahvasti osallisina kaikkeen tekemiseen ja heidän äänensä tulee kuulua myös yhteisten asioiden edistämisessä.
Kunnan strategian ”keihäänkärjet” eli painopisteet olivat vuoden 2021 aikana seuraavat:

- kasvu ja elinkeinot
- palvelut
- viihtyisä ympäristö
- koulutus
- valtuustotyöskentely, yhteistyön kehittäminen ja työskentelyn arviointi

Kuntastrategian mukaan kunnan missio, visio ja keskeiset tavoitteet ovat seuraavia.

Missio – miksi olemme olemassa?
Rautalammin kunnan perustehtävänä on järjestää kuntalaisten tahdon mukaisesti kunnallinen itsehallinto ja lähidemokratia, johon yhdistyy edunvalvonta, palveluiden tuottaminen, järjestäminen ja hallinta. Tämän kaiken teemme, jotta Rautalampi pysyy elinvoimaisena.

Visio
Tulevaisuuden Rautalampi on entistä elinvoimaisempi paikkakunta, joka toimii maaseudun suunnannäyttäjänä. Luontoon, kulttuurihistoriaan ja yhteisöllisyyteen pohjaava rautalampilaisuus on elämäntapa ja identiteetti, joka tunnetaan myös kuntarajojen ulkopuolella.

Tehtävä toteutetaan ja tavoitteeseen pyritään seuraavilla arvoilla:

Turvallisuus
Kestävä kehitys ja ympäristö
Taloudellisuus
Kulttuuri ja yhteisöllisyys

Kunnan keskeisimmät tavoitteet ovat

Elinvoimainen toimintaympäristö
Asiakaslähtöiset palvelut
Paikallisen identiteetin, yhteisöllisyyden ja demokratian hyödyntäminen
Elinikäinen oppiminen
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Luonnon monimuotoinen hyödyntäminen

Päämäärät, joiden kautta arvot ja tavoitteet toteutuvat:

Kunnan päätöksentekijät ja työntekijät ovat kiinnostuneita kuntalaisten ja kunnan sidosryhmien mielipiteistä ja ottavat ne huomioon kaikessa tekemisessä.
Kunnan palvelut on järjestetty tehokkaasti ja taloudellisesti, ja ne turvaavat kaikkien kuntalaisten hyvinvoinnin. Päätöksenteossa on otettu huomioon vaikutukset kuntalaisiin, perheisiin, yrityksiin ja ympäristöön.

Valtuustokauden vaihtuessa oli oikea hetki kuntastrategian tarkasteluun. Pohjatyö päivittämistyölle aloitettiin jo väistyvän valtuuston kanssa kesäkuussa 2021. Aloituspalaverissa mietittiin, miten kuntastrategia oli toteutunut ja millaisia painopisteitä muutoksen edessä oleva kunta tarvitsee uudelta strategialtaan. Strategiaprosessissa kuntalaisilla ja sidosryhmillä oli mahdollisuus vastata kyselyyn ja tuoda omia näkemyksiään esiin. Kyselyn tulokset purettiin valtuustolle järjestetyissä osallistavissa strategiatyöpajoissa huhti- ja syyskuussa 2021. Työpajojen tuloksena syntyi strategialuonnos, joka esiteltiin valtuustoinfossa syyskuussa. Strategialuonnos oli vielä nähtävillä tammikuussa 2022 ja saatujen palautteiden perusteella kunnanvaltuusto jatkoi käsittelyä iltakoulussa tammikuussa. Uusi strategia on vielä vahvistusta vailla tätä tilinpäätöstä valmisteltaessa ja se on menossa valtuustonkäsittelyyn 5.4.2022.
Uuden strategian osalta on keskeistä, että se vastaa toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin mahdollisimman hyvin. Valitut painopisteet keskittyvät seuraaviin aihealueisiin

- tasapainoinen kuntatalous
- joustava työ ja asuminen
- elinvoima ja hyvinvointi
- viestintä ja vuorovaikutus

Strategian tavoitteiden toteutumisen seuranta ja arviointi on tärkeää. On selvää, että talousarvio- ja suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kuntastrategian kanssa samaan aikaan on valmisteltu myös kunnan hyvinvointisuunnitelma. Tarkoituksena on, että molemmat asiakirjat kulkevat käsikädessä ja toteuttavat yhteisiä strategisia päämääriä.

1.4 Kunnan hallinto

Rautalammin kunnan organisaatio

Rautalammin kunnan luottamushenkilöorganisaatio 1.1. -31.7.2021 saakka

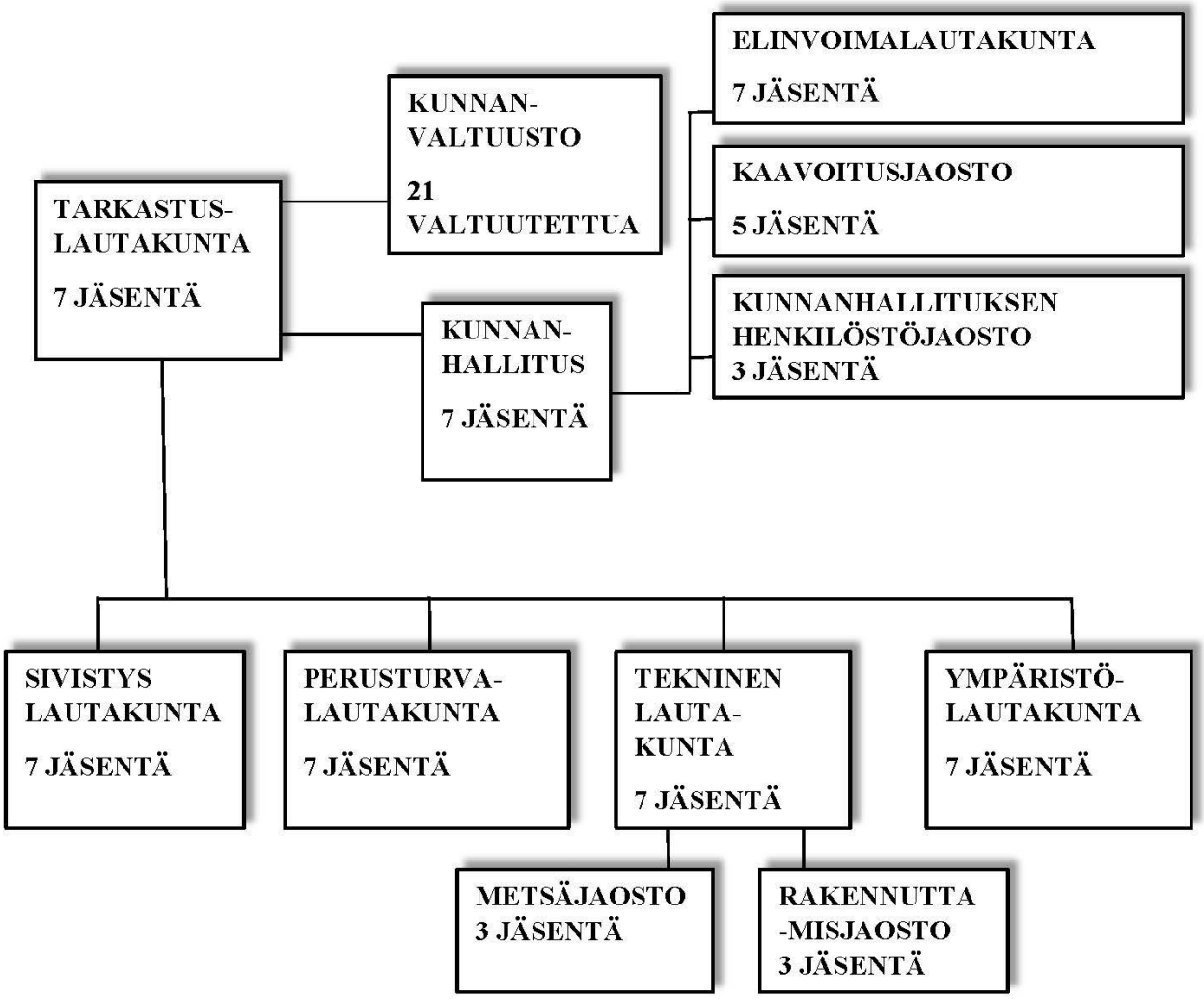

Rautalammin kunnan luottamushenkilöorganisaatio alkaen 1.8.2021

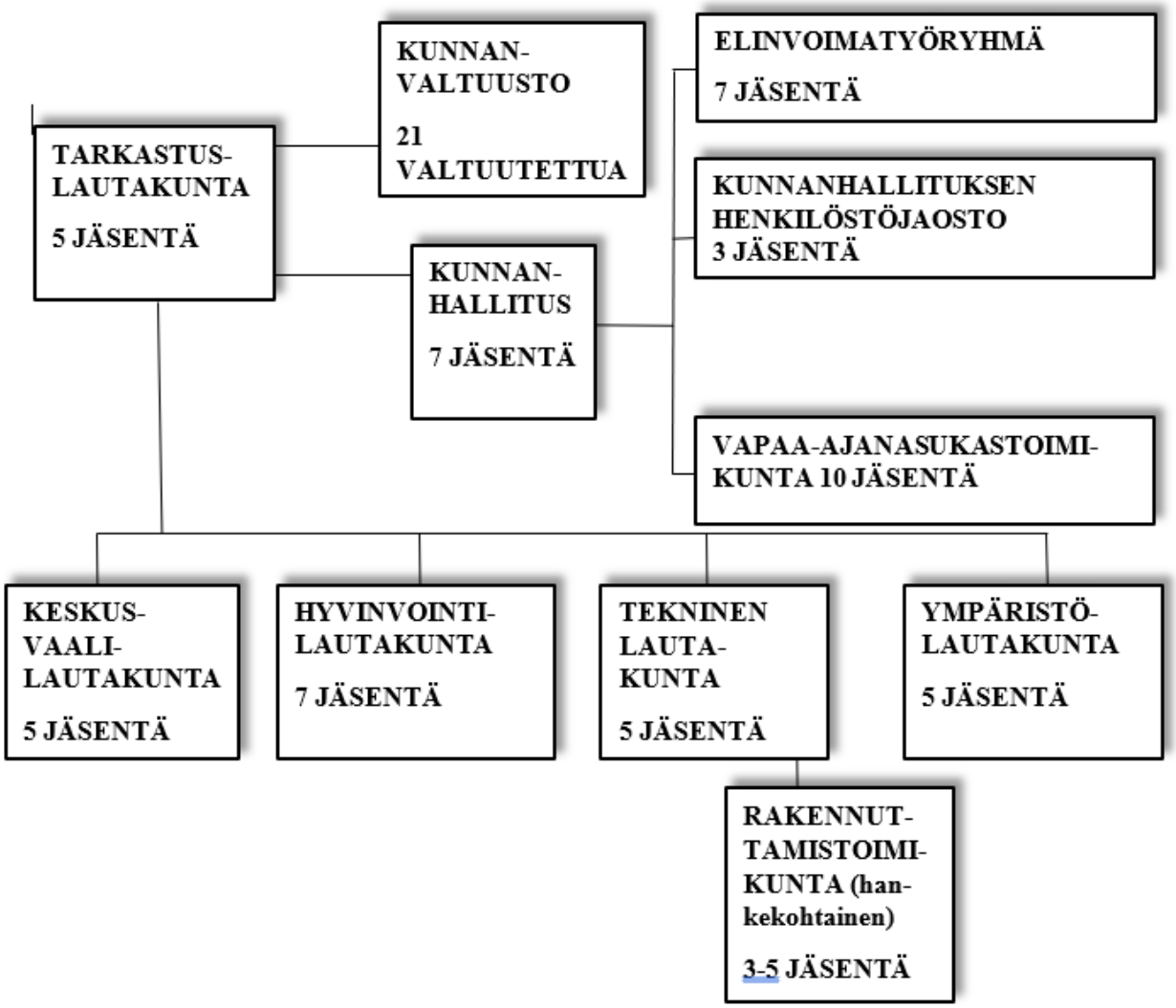

KUNNANVALTUUSTO 31.7.2021 saakka			jäsen	
Pj.	SDP		KUKKONEN JORMA	
1 vpj.	KESKUSTA		KORHONEN JOUKO	2.2.2021 alk.
2 vpj.	SIN		HÄNNINEN JARMO	
	KESKUSTA		KÄRKKÄINEN MATTI	
	KESKUSTA		HOTTI ANU	2.2.2021 alk.
	KESKUSTA		KUIKKA JONI-MATTI	
	KESKUSTA		LAITINEN KARI	
	KESKUSTA		PURANEN TIINA	
	KESKUSTA		HEIKKINEN PÄIVI	
	KESKUSTA		KOUKKARI MIKA	
	3D		SJÖBERG MARKUS	
	KOKOOMUS		ANNALA PEKKA	
	KOKOOMUS		HINTIKKA-VARIS SARI	
	KOKOOMUS		KARJALAINEN JARMO	
	SDP		MÅRD TYTTI	
	SDP		KORHONEN HANNU	
	PS		KORHONEN SINIKKA	
	SIN		SATULI TIMO	
	VAS		HAUKKA RAIJA	
	VAS		ILOMÄKI EMMA 31.1.a	JAAMALAINEN HEIKKI 1.2. alkaen
	KD		HALLIVUORI SENJA	
KUNNANHALLITUS 17.8.21 saakka			**jäsen**	**varajäsen**
pj.	KESKUSTA		KÄRKKÄINEN MATTI	KUIKKA JONI-MATTI
1. vpj.	KOKOOMUS		ANNALA PEKKA	HINTIKKA-VARIS SARI
2. vpj.	KESKUSTA		PURANEN TIINA	HEIKKINEN PÄIVI
jäsen	VAS		HAUKKA RAIJA	MUSTONEN ARI-PEKKA
jäsen	SDP		KORHONEN HANNU	MÅRD TYTTI
jäsen	KESKUSTA		LAITINEN KARI	KORHONEN JOUKO
jäsen	PS		KORHONEN SINIKKA	KARVINEN KIMMO

KUNNANVALTUUSTO 1.8.2021 alkaen			jäsen	
Pj.	KOKOOMUS		ANNALA PEKKA	
1 vpj.	SDP		KORHONEN HANNU	
2 vpj.	KESKUSTA		PURANEN TIINA	
	KESKUSTA		KÄRKKÄINEN MATTI	
	KESKUSTA		KARHUNEN ANNE	
	KESKUSTA		MENSONEN ASSI	
	KESKUSTA		KARTTUNEN TOMI	
	KESKUSTA		KORHONEN JOUKO	
	KESKUSTA		HEIKKINEN PÄIVI	
	KESKUSTA		TURPEINEN JOUKO	
	KESKUSTA		LAITINEN KARI	
	KESKUSTA		KOUKKARI MIKA	
	KOKOOMUS		PIETIKÄINEN HEIKKI	
	KOKOOMUS		HINTIKKA-VARIS SARI	
	SDP		MÅRD TYTTI	
	SDP		TIIHONOFF TUULIKKI	
	PS		KORHONEN SINIKKA	
	PS		JÄNTTI REINO	
	VAS		HÄNNINEN TUOMO	
	KD		HALLIVUORI SENJA	
	VIHR		SUOSAARI HENNA	
KUNNANHALLITUS 17.8.21 alkaen			**jäsen**	**varajäsen**
pj.	KESKUSTA		KÄRKKÄINEN MATTI	LAITINEN KARI
1. vpj.	SDP		TIIHANOFF TUULIKKI	HERRANEN JUSSI
2. vpj.	KOKOOMUS		PIETIKÄINEN HEIKKI	HINTIKKA-VARIS SARI
jäsen	KESKUSTA		KARHUNEN ANNE	MENSONEN ASSI 28.9. saakka, 28.9. alkaen TURPEINEN JOUKO
jäsen	KESKUSTA		HEIKKINEN PÄIVI	KORHONEN JOUKO
jäsen	VASEMMISTO		HÄNNINEN TUOMO	HAUKKA PETTERI
jäsen	PS		KORHONEN SINIKKA	KARVINEN KIMMO

1.5 Tietoja Rautalammin kunnasta

1.5.1 Sijainti

Rautalampi sijaitsee Pohjois-Savon maakunnassa. Pohjois-Savon asukasluku on yli 248 000 ja se on asukasluvultaan Suomen kuudenneksi suurin maakunta. Rautalammin kuntanaapureita ovat Suonenjoen ja Pieksämäen kaupungit sekä Hankasalmen, Konneveden, Tervon ja Vesannon kunnat.

1.5.2 Kunnan alue

Kunnan pinta-ala on yhteensä 761,97 km^2, josta maata 548,55 km^2 ja vettä 213,42 km^2. Asukastiheys on 6,02 as./maakm^2

1.5.3 Aluepoliittinen vyöhykejako

Rautalampi kuuluu kaudella 2014–2021 Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueeseen ja täten korkeimman tukitason tukialueeseen I.

1.5.4 Kunnan väestön kehitys 1987–2020

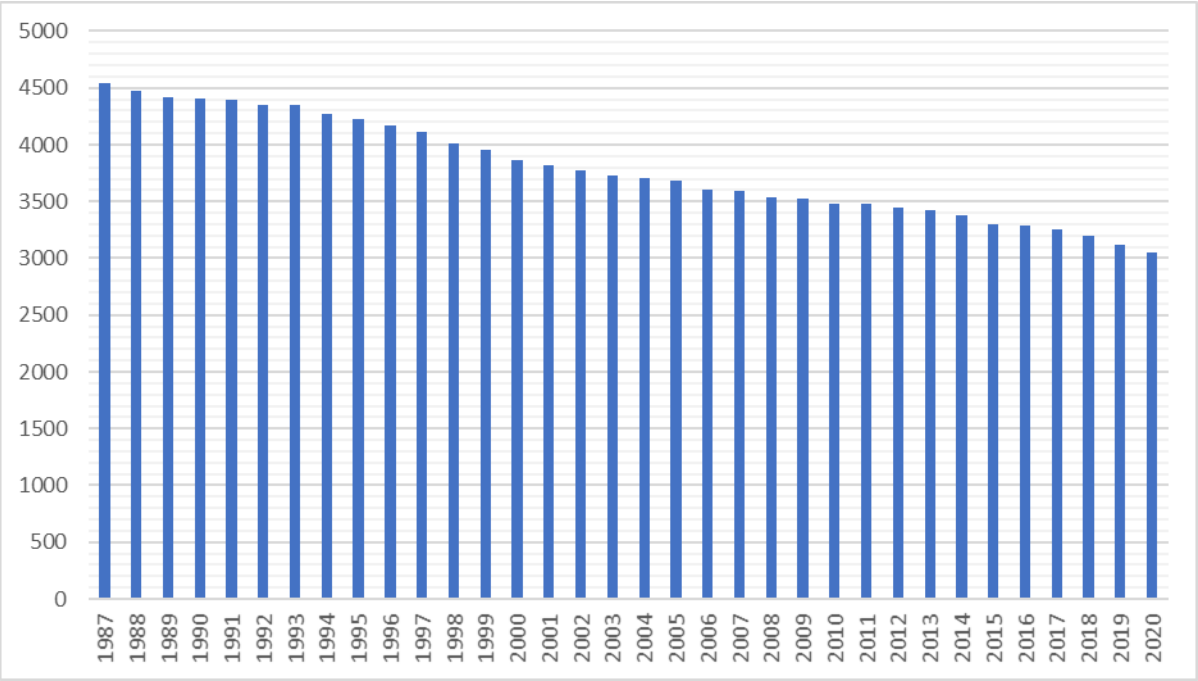

1.5.5 Keskimääräinen työttömyysaste Rautalammilla 2012–2021

	Koko maa	Rautalampi
2012	9,80 %	11,80 %
2013	11,30 %	11,90 %
2014	12,40 %	13,00 %
2015	13,40 %	12,70 %
2016	13,20 %	12,50 %
2017	11,50 %	10,30 %
2018	9,70 %	9,10 %
2019	9,20 %	9,30 %
2020	13,00 %	11,20 %
2021	11,40 %	9.9 %

1.5.6 Kunnan veroprosentit

Tuloveroprosentti	22,00 %
Kiinteistöveroprosentit	
yleinen	1,05
vakituinen asunto	0,75
maat asuinrakennukset	1,35

1.6 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys 2021

Tilinpäätökseen on koottu lyhyesti tietoja yleisesti julkisen talouden tilasta ja taloudellisesta kehityksestä vuonna 2021. Lisäksi otetaan kantaa Rautalammin kunnan taloustilanteeseen. Lisäksi huomioidaan verotukseen, työllisyyteen ja väestönkehitykseen liittyviin tekijöihin yleisesti ja oman kunnan kannalta. Näillä kaikilla tekijöillä on keskeistä merkitystä myös kunnan talouteen vaikuttavina tekijöinä yhdessä käyttötalous- ja investointimenojen kanssa.

1.6.1 Julkinen talous ja yleinen taloudellinen kehitys

Vielä viime joulukuussa valtionvarainministeriön arvion mukaan koronaepidemian myötä isoksi kasvanut julkisen talouden alijäämän arvioitiin pienevän vauhdikkaasti lähivuosina. Alijäämän pienemisen syyksi talouskasvun lisäksi vaikuttivat koronapandemian takia päätetyt suuret tukitoimet. Nopean talouskasvun jälkeenkin julkisen talouden arveltiin kuitenkin jäävän alijäämäiseksi.

Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kohosi koronaepidemian vuoksi 10 prosenttiyksikköä korkeammalle tasolle kuin ennen kriisiä. Velkasuhteen kasvun uskottiin taittuvan tänä vuonna ja jatkavan laskuaan ensi vuonna. Julkisessa taloudessa vallitsee rakenteellinen tulojen ja menojen välinen epätasapaino. Tätä tilinpäätöstä valmisteltaessa maailmantilanne on joulukuun talousnäkymistä muuttunut arvaamattomalla tavalla. Venäjän aloittama sota Ukrainaa vastaan on tuonut sodan keskelle Eurooppaa ja sotilaallisen uhan mahdollisuus leijuu nyt talouskasvun uhkana. Tilanne on eskaloitunut nopeasti. Hintojen kiristyminen ja saatavuuden heikentyminen ovat nähtävissä jo nyt esim. energiataloudessa. Valtionvarainministeriön joulukuussa antamat ennusteet siitä, että vuoden 2022 velanottotarve olisi aiemmin arvioitua pienempi onkin jo nyt maaliskuussa 2022 osoittautunut paikkaansa pitämättömäksi. Joulukuisen arvion mukaan keskipitkän aikavälin velkasuhteen odotettiin alkavan kasvamaan uudelleen, mikä nyt realisoituu sodan takia saman tien. Julkisen velkasuhteen uskottiin jäävän huomattavasti korkeammalle tasolle kuin ennen koronavirusepidemiaa, mikä luonnollisesti lisää julkiseen talouteen kohdistuvia riskejä. Nyt riskit velkasuhteen kasvuun ovat realisoituneet jo muutaman kuukauden kuluessa merkittävästi.

Valtio on kantanut suurimman osan koronaepidemian vuoksi päätettyjen tukitoimien kustannuksista. Siksi valtio on julkisen talouden alasektoreista alijäämäisin. Aktiivinen finanssipolitiikka piti päätösperäiset menot korkealla tasolla, sillä pääministeri Marinin hallitus antoi vuoden 2021 aikana neljä lisätalousarviota. Vuonna 2021 annettuja uusia

päätösperäisiä toimia olivat mm. covid-19-rokotteen lisähankinnat ja tuet lasti- ja matkustaja-alusvarustamoiden liikennöintiin.

Kansantalouden tilinpidon mukaan kuntasektorin rahoitusasema oli v. 2020 hieman ylijäämäinen. Paikallishallinnon rahoitusaseman yli 3 mrd. euron kohentumista v. 2020 edeltäneeseen vuoteen nähden selittävät covid-19-epidemian vuoksi kuntatalouteen kohdennetut mittavat tukitoimet, jotka ylittivät koronasta kuntataloudelle aiheutuneet kustannukset v. 2020. Vuoden 2021 aikana paikallishallinnon rahoitusasema jälleen heikkeni, koska valtion kuntatalouteen kohdistamat covid-19-tukitoimet jatkuivat, mutta olivat edellisen vuoden tasoa huomattavasti vähäisemmät. Kulutusmenojen kasvu kiihtyi vuoden 2021 aikana. Se aiheutui pitkälti esim. suojavarusteisiin ja covid-19-viruksen testaukseen käytettävien menojen kasvusta, hallitusohjelman tehtävämuutoksista ja kunta-alan palkankorotuksista. Lisäksi epidemian aikana oli kertynyt mm. palvelu- ja hoitovelkaa, joiden purkaminen aiheutti ylimääräisiä menopaineita. Hallitus sitoutui rahoittamaan kuntien uudet ja laajenevat tehtävät täysimääräisesti sekä kompensoimaan koronavirukseen välittömästi liittyvät kustannukset kunnille.

Paikallishallinnon eli kuntasektorin rahoitusasema muuttuu v 2021 jälleen alijäämäiseksi tilapäisen tasapainon jälkeen. Vuonna 2023 Suomen julkisyhteisöjen rakenne muuttuu, kun sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirretään kunnilta hyvinvointialueille. Tämä helpottaa kuntien rakenteellisia, väestön ikääntymisestä johtuvia, menopaineita. Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa lievästi alijäämäisenä. Alijäämä johtuu mittavista investoinneista.

Julkisia menoja kasvattivat terveyskriisin hoidon kustannukset ja finanssipolitiikan tuki, jolla pyrittiin lieventämään kriisin vaikutuksia talouteen. Julkisen talouden aiempaa suurempi rakenteellinen alijäämä, vaatii myös pandemian jäljiltä korjaamista, samalla kun väestön ikääntymiseen liittyvät pidemmän aikavälin menopaineet alkavat vähitellen muuttua tämän päivän ongelmiksi. Lisäksi tulevaisuuden haasteet, kuten ilmastonmuutoksen hillintä, luovat tarvetta politiikkatoimille, joilla on vaikutusta myös julkisen talouden tasapainoon ja velkaan. Finanssipolitiikassa on palattava kohti tasapainoisempia budjetteja, mutta uudet ja aina niin välttämättömät menokohteet tekevät siitä vaikeaa.

Vaikka koronapandemia vaikutti Suomen talouteen moniin muihin maihin verrattuna vähän, ovat vaikutukset jakautuneet epätasaisesti kotitalouksien, eri toimialojen ja julkisen sektorin välillä. Talouden äkkipysähdys heijastui julkiseen talouteen negatiivisesti. Talous toipui nopeasti ja talouskasvu oli ripeää loppuvuonna, mutta nyt maailmantilanne asettaa haasteita aikaisemmin arvioidulle talouskasvulle. Pandemiatilanteeseen liittyy myös edelleen epävarmuutta, joka heijastuu talouteen vielä jonkin aikaa.

Kuten aikaisemmin todettiin, erityisesti valtiosektori otti äkillisen taantuman vaikutukset vastuulleen. Valtionhallinnon alijäämä kasvoi 5,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2020. Paikallishallinnon rahoitusasema poikkeuksellisesti tasapainottui, kun valtio tuki paikallisia koronatoimia voimakkaasti. Sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema sen sijaan heikkeni selvästi, koska työttömyysmenot kasvoivat voimakkaasti ja työeläkemaksujen väliaikaisella helpotuksella tuettiin taloutta ja työllisyyttä. Ennustevuosina 2021–2024 julkisyhteisöjen alijäämä suhteessa BKT:hen pienenee yli 4 prosenttiyksikköä, mutta jää edelleen 1,2 prosentin tasolle vuonna 2024.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan bruttokansantuotteen volyymi nousi 3,5 prosenttia vuonna 2021. Kasvu tarkentui hieman helmikuun neljännesvuositilinpidosta julkisen talouden aineistojen päivityttyä (oli 3,3 prosenttia). Bruttokansantuote asukasta kohti ohitti finanssikriisiä edeltäneen tason.

Vuonna 2021 yksityinen kulutus oli taas selvässä kasvussa vuoden 2020 väliaikaisen kuopan jälkeen. Yksityisen kulutuksen taso nousi nyt selvästi korkeammalle tasolle kuin ennen koronakriisiä. Koronan vaikutus yksityisen kulutuksen kasvuun jäi siis lyhytaikaiseksi.

Kotitalouksien säästämisaste palasi tavanomaiselle tasolle 1,2 prosenttiin vuonna 2021. Yksityinen kulutus kasvoi, mutta toisaalta myös kotitalouksien käytettävissä oleva tulo kasvoi työllisyyden noustessa selvästi. Vielä vuonna 2020 kotitalouksien säästämisaste oli poikkeuksellisen korkea, kun yksityinen kulutus laski kotitalouksien käytettävissä olevaa tuloa enemmän.

Työllisten määrä on palautunut nopeasti koronakuopasta ja työllisten määrä oli vuonna 2021 aikaisempia vuosia korkeammalla tasolla. Tämä on osaltaan tukenut kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja.

Rahoitustilinpidon tietojen mukaan kotitalouksien velkaantumisaste nousi 136 prosenttiin vuonna 2021, kun se oli 133 prosenttia vuonna 2020. Bruttokansantuote asukasta kohti nousi uudelle ennätystasolle vuonna 2021 (volyymisarja 2015=100). Edellinen ennätystaso oli vuodelta 2008 eli ajalta ennen finanssikriisiä. Moni Euroopan maa toipui finanssikriisistä muutamassa vuodessa.

1.6.2 Verotus

Kunnat ovat merkittäviä verottajia Suomessa. Ne keräävät veroja kuntalaisten tuloista kunnallisveroina ja kiinteistöistä kiinteistöveroina. Kunnallisvero on arvonlisäveron ohella verokertymältään merkittävin yksittäinen vero Suomessa.

Maksettavan kunnallisveron määräytyminen riippuu kuntalaisten veronalaisista ansiotuloista sekä niistä tehtävistä vähennyksistä. Merkittävimmät ansiotulolajit ovat palkka- ja eläketulot. Tulosta tehtäviä vähennyksiä ovat muun muassa eläketulovähennys, matkakustannukset, tulonhankkimiskulut, ansiotulovähennys ja perusvähennys. Tulosta tehtävät vähennykset vähentämällä saadaan verotettava tulo, josta veron määrä lasketaan kunnan tuloveroprosentin mukaisesti. Näin saadaan vero tulon perusteella, josta vielä vähennetään kunnallisverosta suoraan tehtävät vähennykset. Näistä merkittävin on työtulovähennys. Muita vähennyksiä ovat kotitalousvähennys ja asuntolainan koron alijäämähyvitys.

Valtaosa Suomen kunnista eli 266 kuntaa piti kunnallisveron ennallaan vuonna 2021. Veroprosenttia laskeneita kuntia oli neljä. Veroprosentin laskun taustalla on usein syynä pitkäjänteistä talouden tasapainotustyötä ja imagosyitä. Vuonna 2021 tuloveroa korotti yhteensä 39 kuntaa. Tyypillisin korotus on 0,5-1,0 prosenttiyksikköä. Korotusten taustalla olevat syyt ovat moninaisia, kuten esim. väestön ikääntyminen ja eläkeläisten suhteellisen määrän kasvu, joka pienentää ansiotulojen kasvua. Kunnallisverokynnys (eli euromäärä,

josta kunnallisveroa ryhdytään maksamaan) noussut palkkatuloissa jo 16 200 euron tuntumaan. Syynä tähän on kunnallisverosta myönnettävien verovähennysten kasvu. Koronapandemia on myös pienentänyt kuntien vero- ja toimintatuloja sekä kuntien menojen kasvu on ollut ripeää

Rautalammin kunnan tuloveroprosentti on ollut 22 % jo vuodesta 2016 lähtien. Tiukasta taloustilanteesta johtuen kunnan veroprosentteihin tehtiin korotus vuodelle 2022. Verotuottojen määrä jää kunnassa vaatimattomalle tasolle suhteellisen korkeasta veroprosentista huolimatta. Kunnan ns. todellinen efektiivinen veroaste (maksuunpannun kunnallisveron suhde ansiotuloihin) jää melko matalalle tasolle, hieman alle 14%. Kunnan ansiotuloveroprosentin (nimellinen veroaste) ja efektiivisen veroasteen erotus kertoo paljon kunnan ansiotulonsaajien tulotasosta. Mitä suurempi näiden erotus on kunnassa, sitä alhaisempi tulotaso. Asian taustalla on kuntalaisten ansiotaso, joka on koko maata keskimääräistä matalampi ja efektiivinen veroaste on tästä syystä myös vaatimaton.

Mikäli kunnan väestönkehityksen osalta ei tapahdu käännettä parempaan, niin myös verotulojen kehitys tulee jatkumaan alenevana tulevina vuosina väkimäärän edelleen vähetessä ja ikääntyessä.

Rautalammin kunnan kiinteistöveroselvitys valmistui vuoden 2019 aikana ja sen lopullisen tulovaikutuksen odotettiin näkyvän selvästi vuoden 2020 kiinteistöverotulojen yhteydessä. Kiinteistöveroselvityksen vaikutus jäi odotettua pienemmäksi vielä seuraavana vuonna, mutta vuoden 2021 osalta kiinteistöverotuksen taso on parantunut. Myös yhteisöverojen osuus kasvoi vuoden 2021 aikana.

1.6.3 Työllisyys

Pohjois-Savossa oli joulukuun lopussa 11 880 työtöntä työnhakijaa, mikä on lähes 3500 työtöntä vähemmän kuin vuosi sitten. Henkilökohtaisesti ilmoittautuneita lomautettuja oli joulukuun lopussa 1142, mikä on 2300 lomautettua vähemmän kuin vuonna 2020 ja 169 vähemmän kuin joulukuussa 2019. Ilman lomautettuja työttömien määrä oli reilut 10700, eli 1200 työtöntä vähemmän, kuin vuosi sitten. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta Pohjois-Savossa oli 10,6 %, mikä on 3,1 prosenttiyksikköä edellistä vuotta alhaisempi. Koko maan työttömien osuus työvoimasta oli 10,5 %. Nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli joulukuun lopussa 1 500, eli 23 % vähemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömiä on vajaa 4 700, mikä oli 4,5 % vuoden takaista enemmän. Pitkäaikaistyöttömien määrä laski loppukesän ja syksyn aikana, mutta nousi jälleen marraskuusta joulukuuhun 58 työttömällä.

Seutukunnittain tarkasteltuna työttömyys aleni kaikilla Pohjois -Savon seuduilla, eniten Varkauden seudulla (29 %) ja Ylä -Savossa (26 %). Matalin työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Sisä-Savon seudulla (9,1 %) ja vastaavasti korkein Koillis-Savossa (12,6 %). Joulukuussa uusia avoimia työpaikkoja oli 3 400.

Rautalammilla oli vuoden 2021 lopussa yhteensä 117 työtöntä työnhakijaa, kun edellisenä vuonna vastaava luku oli 141. Työttömien työnhakijoiden osuus oli 9,9%.

Rautalammin kunnalla on vahva tahtotila tukea kuntalaisten työllistymistä työllisyyttä edistävien palvelujen avulla yhteistyössä muiden toimijoiden ja monialaisen

yhteispalveluverkoston (TYP) kanssa. Työllistymistä edistävät ohjaus –, tuki- ja valmennuspalvelut ovat kuntalaisen käytettävissä, pääpainopisteessä nuoret ja pitkään työttömänä olleet työnhakijat. Työnhakijalle tämä tarjoaa mahdollisuuden yksilöllisten työllistymis- tai opiskeluratkaisujen löytämiseen ja työnantajalle väylän löytää työyhteisöönsä työntekijöitä. Kunnassa toimii työsuunnittelija, joka on tärkeä taho myös yritysten ja oppilaitosten välisessä yhteistyössä työllisyysasioiden edistäjänä.

1.6.4 Väestönkehitys

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Pohjois-Savon väkiluku kasvoi 131 asukkaalla vuonna 2021. Maakunnan väkiluvun jyrkkä lasku alkoi taittua koronapandemian puhjettua vuonna 2020, jolloin väestötappio jäi 740 henkeen. Vuosina 2017–2019 väkiluku laski vielä 1 200–1 400 hengen vuosivauhtia.

Pohjois-Savon väestönkasvu perustuu muuttovoittoon. Pohjois-Savo keräsi muuttovoittoa muista maakunnista 735 henkeä, kun vuotta aiemmin muuttoliike oli 130 henkeä tappiolla. Vuosina 1990–2021 Pohjois-Savo on saanut muuttovoittoa muualta Suomesta vain kahdesti aiemmin. Edellinen muuttoennätys oli 97 henkeä, joten viime vuoden muuttovoitto on Pohjois-Savon näkökulmasta erittäin merkittävä.

Pohjois-Savon sisällä väestönkehitys vaihtelee kunnittain, ja maakunnan kasvu nojaa Kuopion muuttovoittoon. Ennakkotietojen mukaan Kuopio oli viime vuonna Suomen toiseksi muuttovetovoimaisin kunta Tampereen jälkeen. Eri puolilla Pohjois-Savoa on kuitenkin huomattavissa hienoista veto- ja pitovoiman vahvistumista. Kuntien välistä muuttovoittoa saivat viime vuonna Kuopion ohella Siilinjärvi, Pielavesi, Suonenjoki, Vesanto, Kaavi ja Tuusniemi. Väkiluku kasvoi viime vuonna ainoastaan Kuopiossa ja Siilinjärvellä. Muualla maakunnassa väkilukua laskee etenkin korkeasta ikärakenteesta johtuva kuolleisuus ja alhainen syntyvyys. Vaikka syntyneitä oli Pohjois-Savossa 92 enemmän kuin vuotta aiemmin, ylitti kuolleiden määrä syntyneet 1 173 hengellä.

Sisä-Savossa väestö väheni vain 114 asukkaalla (vuosi sitten -260). Suonenjoki ja Vesanto saivat muuttovoittoa. Muista kunnista Rautalammilla ja Tervossa muuttoliike jäi lähes tasapainoon. Kokonaisuudessaan seutu keräsi muuttovoittoa muista kunnista 22 henkeä, kun vuosi sitten muuttoliike oli tappiolla 76 henkeä. Nettomaahanmuutto kasvatti seudun muuttovoittoa 31 hengellä. Muuttovoitosta huolimatta väkilukua laski kuolleiden enemmyys.

Rautalammilla syntyi vuonna 2021 yhteensä 11 lasta. Kokonaismuutos väkiluvussa oli koko vuoden osalta -18. Vuoden 2020 tilanne oli -68. Vuoden lopussa rautalampilaisia oli yhteensä 3035 henkilöä.

1.7 Sisäinen valvonta

1.7.1 Sisäisen valvonnan periaatteet

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on edistää kunnan toiminnan laadukasta johtamista, riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa, mahdollisuuksien ja vahvuuksien hyödyntämistä, toiminnan jatkuvaa kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset toimielimet, viranhaltijat ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan, omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen perustuu kunnan perustehtävään, toimintaympäristön analysointiin, kuntastrategiaan sekä toiminnan ja talouden tavoitteisiin. Riskienhallinta sisältää kunnan tavoitteita uhkaavien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja priorisoinnin sekä tuloksellisen hallinnan. Valtuuston hyväksymien tavoitteiden saavuttamiseksi sekä hyvän hallintotavan toteutumiseksi riskien tunnistamisen, hallinnan sekä sisäisen valvonnan toimintatavat tulee sisällyttää mm. johtamis- ja päätöksentekoprosesseihin toiminnan ja talouden sekä investointien riski- ja lisäarvoperustaiseen suunnitteluun.

Omistajaohjauksen näkökulmasta konserniyhtiöiden laadukasta päätöksentekoa ja riskienhallintaa edistetään konserniohjeen määräyksillä, asiantuntevilla hallituksen jäsenillä, sekä velvollisuudella hankkia kunnan kanta konserniohjeessa määritellyissä merkittävissä asiakokonaisuuksissa ennen päätöksentekoa.

Konsernivalvonnan merkitys kasvaa sitä mukaa, kun konsernissa olevan omaisuuden, erityisesti kiinteistöomaisuuden ja vastuiden määrä konserniyhtiössä kasvaa. Valvottavia asioita ovat mm. yhtiöiden velkaantuminen, sekä kiinteistöomaisuuden kunto sekä sen tarkoituksenmukainen arviointi. Rautalammin kunnassa on hyväksytty sisäisen valvonnan ohjeistus vuonna 2017. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista on annettu ohjausta ja neuvontaa talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa. Tätä ohjeistusta on pyritty erityisesti viime vuosina tarkentamaan. Toimialoja on ohjeistettu raportoimaan merkittävistä poikkeuksista sisäisessä valvonnassa.

1.7.2 Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Lakien ja muiden säädösten sekä päätösten noudattaminen ja valvonta on keskeinen julkisen organisaation hyvän toiminnan tunnusmerkki ja tavoite. Tämä on erityisen tärkeää lakisääteisissä tehtävissä. Tällaisia tehtäviä on erityisesti sosiaalitoimessa, rakennustarkastuksessa ja koulutoimessa. Hallintosäännön ja määräysten noudattamista valvotaan osana esimiestyötä. Uusi hallintosääntö hyväksyttiin vuonna 2021. Muutoksia tuli esimerkiksi lautakuntien jäsenten lukumäärään: lautakuntien 7 hengen koko muuttui 5 henkilöksi. Lisäksi sivistys- ja perusturvalautakunnat yhdistyivät hyvinvointilautakunnaksi, rakennuttamis-, kaavoitus ja metsäjaostot lakkautettiin.

Sopimusten valvonnan merkitys on kasvanut erilaisten palvelujen oston sekä ulkoistusten kasvun myötä. Vastuu sopimusten valvonnasta on lähtökohtaisesti niiden hyväksyjällä.

Sopimuksien määrä on kasvanut hallintokunnissa ja siksi niiden ylläpito ja muu valvonta on ensisijaisesti ko. hallintokunnan tehtävänä. Koska sopimuksilla useimmiten toteutetaan hallintokunnan tehtävää tai sen osaa, myös sen valvonta on lähtökohtaisesti osa kunnan sisäistä valvontaa. Sopimuksiin liittyy usein kohtalaisia taloudellisia vaikutuksia ja ne ovat myös mahdollisia riskikohteita.

1.8 Riskienhallinta

Johdon vastuulla oleva riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa, ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus kunnan strategisten, toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallinnalla ennaltaehkäistään toiminnan jatkuvuutta ja häiriöttömyyttä uhkaavia tapahtumia perustuen ydintoimintojen ja järjestelmien tunnistamiseen, hyväksyttävän riskitason määrittelyyn sekä riittävien riskien hallinnan menetelmien toimeenpanoon. Riskienhallintaprosessi kattaa:

- toimintaympäristön analysoinnin
- uhkien ja mahdollisuuksien riittävän kokonaisvaltaisen tunnistamisen ja kuvaamisen
- uhkien ja mahdollisuuksien toteutumisen todennäköisyyden ja seurauksen analysoinnin
- riskien hallinnan menettelyiden ja mahdollisuuksien hyödyntämisen määrittelyn sekä
- toimeenpanon valvonnan ja tuloksellisuuden raportoinnin sekä arvioinnin

Huomioitavaa on, että talouden tasapainotuksen ongelmat ja julkisen talouden yleiset ongelmat ovat kunnan keskeisimmät riskit tällä hetkellä. Lisäksi vuoden 2021 lopulla on kiinnitetty huomiota valmiussuunnitelman päivittämiseen. Työ on vielä kesken ja jatkuu vielä vuoden 2022 aikana. Huomiota on kiinnitetty mm. hybridivarmuuteen, sillä maailman tilanteessa on ollut epävarmuustekijöitä. Kunnan strategiset riskit liittyvät väestönkehitykseen ja palvelurakenteen yhteensovittamiseen. Kunnan väestölliseen huoltosuhteeseen tulee kiinnittää huomiota.

1.8.1 Henkilöriskit

Henkilöstöriskit liittyvät henkilöstön osaamiseen ja saatavuuteen. Rautalammin kunnassa on pyritty siihen, että jokaiselle keskeisessä tehtävässä olevalle on nimetty sijainen, jolloin varmistetaan riittävä osaaminen ja tehtävien sujuminen yllättävien tilanteiden varalta.

Henkilöstön osaamisen varmistamiseen ja ns. hiljaisen tiedon siirtymiseen on kiinnitetty huomiota. Eläkkeelle lähtöihin on varauduttu ja uuden henkilön perehdyttämiseen ennen eläkkeelle lähtevän poistumista. Henkilöstökoulutukseen ja johtamiskoulutukseen on kiinnitetty huomiota. Henkilöriskinä on myös riittävän ammattitaitoisen ja koulutetun henkilöstön saaminen avoimena oleviin tehtäviin ja virkoihin. Kilpailu ammattitaitoisesta työvoimasta tulee olemaan haaste ja siksi kiinnostavan ja positiivisen työnantajaimagon luomiseen tulee panostaa. Myös kilpailukykyiseen palkkatasoon kunnan on pystyttävä vastaamaan huomioiden alueellinen palkkakehitys. Parin viime vuoden aikana kunnassa on kiinnitetty erityisesti huomiota henkilöstön jaksamiseen. Henkilöriskeinä on nähtävä myös mahdollinen työssä uupuminen, joten asiaan on työterveydenhuollon kanssa pyritty

löytämään matalan kynnyksen keinoja, joiden avulla on pyritty varmistamaan henkilöstön jaksaminen.

1.8.2 Tietojärjestelmäriskit

Tietoturvariskillä tarkoitetaan negatiivisia seurauksia tapahtumista, joiden seurauksena tieto ei ole turvassa ulkopuolisilta, tieto ei ole käytettävissä oikeaan aikaan oikeilla henkilöillä tai tietojen virheettömyyttä ei voida taata.

Tietojärjestelmiin kohdistuvat suurimmat riskit ovat pääsääntöisesti tunnistettu ja niihin on varauduttu sekä teknisin että hallinnollisin keinoin. Tietoturva- ja tietosuojan päivitystyön on jatkuva prosessi, jota on seurattava koko ajan. EU:n tietosuoja-asetus astui voimaan 25.5.2018 ja sen tuomat velvoitteet on huomioitava sellaisenaan kunnan toiminnassa. Asetus toi sekä rekisterinpitäjille että henkilötietojen käsittelijöille uusia tehtäviä ja velvollisuuksia. Rekisterinpitäjä on vastuussa siitä, että se toteuttaa tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla varmistetaan ja käytännössä myös osoitetaan, että henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan tietosuoja-asetuksen vaatimuksia.

1.8.3 Rahoitusriskit

Maksuvalmiusriskiä hallitaan maksuvalmiussuunnittelulla. Lyhytaikaiseen rahoitukseen kunnalla on käytössä luottolimiitit sekä kuntatodistusohjelma. Kunnalla ei ole valuuttariskejä. Lainat ovat Kuntarahoitus Oyj:n ja rahoituslaitosten luottoja. Korkoriskiä on suojattu johdannaisilla ja sitomalla osa lainoista kiinteisiin korkoihin.

Suurimmat luottoriskit sisältyvät lähinnä kunnan myöntämiin takauksiin ja pääomalainoihin, joista merkittävä osa on omilla tytäryhtiöillä tai osakkuusyhtiöillä. Nämä harjoittavat liiketoimintaa ja ovat alttiina normaaleille markkinatalouden riskeille.

1.8.4 Vakuutukset

Lakisääteisten vakuutusten lisäksi kunta on vakuuttanut rakennukset irtaimistoineen, ajoneuvot ja talousmetsät. Lisäksi kunnalla on julkisyhteisön vastuuvakuutus ja kuntien ryhmätapaturmavakuutus (vakuutettuina kunnan kaikki asukkaat kunnan järjestämissä tilaisuuksissa).

1.9 Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta perustuu mm. sisäisen valvonnan ohjeeseen ja hallintosääntöön. Toimielimet nimeävät vuosittain vastuualueellaan henkilöt, jotka ovat oikeutettuja hyväksymään laskuja sekä tekemään hankintoja. Valtionosuutta saavissa hankkeissa noudatetaan avustuspäätöksissä määrättyjä ehtoja.

Sopimusriskejä pyritään arvioimaan mahdollisimman kattavasti sopimusta valmisteltaessa. Erillistä sopimuksen hallintajärjestelmää kunnassa ei ollut vielä käytössä, mutta asianhallintaohjelma otettiin käyttöön vuoden 2019 alkupuolella. Tilivelvollisilla viran- ja toimenhaltijoilla on velvollisuus seurata sopimusehtojen noudattamista ja vanhentumisaikoja. Sopimuksissa tulee varmistaa se, että niihin liittyvät tietosuojaan ja kunnan valmiussuunnitelman toteuttamiseen liittyvät seikat on sopimuksissa huomioitu. Tätä varmistustyötä on tehty osana tietosuojaprojektia vuosien 2020-2021 aikana.

1.10 Muut ei-taloudelliset asiat

Kuntalain mukaisesti luottamushenkilöt ja keskeiset viranhaltijat ovat antaneet tarkastuslautakunnalle sidonnaisuusilmoitukset. Ilmoitukset ovat julkisia ja ne esitetään kunnan nettisivuilla. Kunta huolehtii sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen avulla korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeuksien toteutumisesta. Kunta edellyttää sopimuskumppaneiltaan yhteiskunta- ja ympäristövastuullista toimintaa. Hankintoihin sovelletaan hankintalainsäädäntöä ja hankintamenettelyt ovat julkisia jo tarjouspyyntövaiheessa (Hilma-järjestelmä). Vuonna 2020 otettiin käyttöön Fujitsun CaseM -tiedonhallinnan tietojärjestelmässä sopimusten hallinta. Sopimusten hallintaohjelman käyttöönottoa on jatkettu asteittain vuoden aikana.

1.11. Ympäristöasiat

Vesihuoltolaitoksen ympäristöasiat on kerrottu vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa. Muuta raportoitavaa ympäristöasioista ei ole.

1.12 Olennaiset muutokset kunnan taloudessa

Rautalammin kunnan vuoden 2021 talousarvio ja taloussuunnitelma oli -1 267 825 euroa alijäämäinen valtuuston sen hyväksyessään kokouksessaan. Se sisälsi kaikkien vastuualueiden osalta seuraavia keskeisiä asioita:

- välttämätön tehostamisen vaade, joka sisältää merkittävästi rakenteellisten ja
- kustannustehokkaiden muutosten toteuttamisen
- menoja on pystyttävä edelleen karsimaan merkittävästi
- uusien tulomahdollisuuksien löytäminen
- raportointivelvollisuus kerran kuukaudessa johtoryhmässä ja kunnanhallitukselle

Alijäämäisiä tilinpäätöksiä oli jo aikaisemmilta vuosilta, joten taloustilanteen kääntäminen tasapainoon oli ensiarvoisen tärkeää. Vaikka tilinpäätös saatiin kääntymään ylijäämäiseksi vuoden aikana, tämä ei suinkaan tarkoita, että kunnan taloushaasteet olisi nyt selätetty. Talouden tasapainottamistyö on alkanut vuonna 2019 ja jatkuu edelleen, koska kunnan talous ei ole tasapainossa talousarviovuonna 2022 eikä suunnittelukauden aikana. Suunnitelmakausien arviointia on ollut lähes mahdotonta tehdä luotettavasti, koska vuoden 2023 osalta on hyvin vähän luotettavaa tietoa valtionosuuksien tai verokertymien osalta. Vuoden 2021 alusta lähtien kuntien on pitänyt raportoida tilikauden aikaiset taloustiedot Valtionkonttorille kolme kertaa vuodessa (neljännesvuosikatsaukset). Tämä on omalta osaltaan parantanut tilikauden aikaista talousraportoinnin ajantasaisuutta.

1.12.1 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Taloudellisia riskejä muodostavat asiat, jotka ovat arvoitu vaikutukseltaan merkittäväksi ja mahdollisiksi toteutua. Se, ettei talouden tasapainoa pystytä saavuttamaan on

vaikutuksiltaan suurin riski kunnan tulevaisuuden kannalta. Iso merkitys on myös verotulojen merkittävä väheneminen, jos kunnan väkiluku edelleen laskee. Kunta menettää asukkaitaan luonnollisen poistuman lisäksi, joten uusien asukkaiden hankinnassa on onnistuttava hyvin. Samoin nykyisten yritysten toimintakyvyn varmistaminen on yhtä tärkeää kuin uusien yritysten kuntaan saaminen.

Taloudellinen riski sisältyy myös Pohjois-Savon pelastuslaitoksen varallaolovaatimuksien palkkasaatavien toteutumiseen. Koska asiaan liittyy edelleen paljon epävarmuustekijöitä, ei talousarvioon ole tehty määrärahavarausta. Tällä hetkellä käsillä oleva tilanne on seuraava: Pohjois-Savon pelastuslaitokselle on saapunut varallaolovaatimuksia Korkeimman oikeuden (KKO:2015:48) ratkaisuun perustuen. Vaatimuksissa on vaadittu varallaolon luettavaksi työajaksi. Vaatimusten esittäneiden henkilöiden lukumäärä on 137, vaatimussumma yhteensä 12 075 813 euroa. 70 henkilöä ei ole vaatimuksessaan esittänyt vaatimaansa summaa. Kokonaisvaatimussumma on arvioitu olevan noin 30.000.000 euroa. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen/Kuopion kaupungin varallaolovaatimuskäsittelyitä on vireillä työtuomioistuimessa ja KT:n keskusneuvottelussa.

1.13 Rautalammin kunnan taloudellinen tilanne

Rautalammin kunnan tilinpäätös vuodelta 2021 on 21.523 euroa ylijäämäinen. Talousarvio vuodelle 2021 oli talousarviomuutoksen jälkeen 2.316 867 euroa alijäämäinen, joten lopullinen toteuma oli talousarvioon nähden merkittävästi parempi. Kunta on tehnyt kolme edeltävää vuotta alijäämäisen tilinpäätöksen. Siksi alijäämäisen tilinpäätöksen katkeaminen vuoteen 2021 oli ensiarvoisen tärkeää, koska kunnan taseessa ollut aikaisempien vuosien ylijäämä oli vähenemässä uhkaavasti. Jo vuonna 2018 tehtyjen painelaskelmien avulla oli nähtävissä, että ylijäämä on syöty tultaessa vuoteen 2023. Tilanne pitää edelleen paikkansa ja lisäksi tällä hetkellä on lähes mahdotonta arvioida vuoden 2023 tilannetta niin verotulojen kuin valtionosuuksien valossa. Se tekee kokonaistilanteen arvioinnista erittäin haastavaa. Selvää on, että talouden tasapainottamista on jatkettava määrätietoisesti niukasti ylijäämän puolelle jäävästä vuodesta 2021 huolimatta.

Kunnan haasteellisen taloustilanteeseen on pääasiassa kaksi merkittävää syytä. Kunnassa on useita vuosia tehty kunnan kokoon nähden hyvin suuria investointeja. Investoinnit kohdistuivat kaikkiin kolmeen koulurakennukseen, liikuntahallin- ja päiväkotirakennuksien lisäksi lähinnä runkovesiputkiston saneerauksen. Ne ovat olleet perusteltuja ja kuntastrategian mukaisia päätöksiä. Siitä huolimatta raskaat ja pääosin velkarahalla toteutetut investoinnit ovat yksi merkittävä syy olemassa oleville taloushaasteille.

Myöskään koronaviruspandemian vaikutukset eivät ole kokonaan väistyneet. Kunnan taloustilanteen osalta on tärkeää, että pääsemme tasapainoon ja talous kääntyy pysyvästi kestävälle pohjalle. Siksi tarkka kuluseuranta ja edunvalvonta on jatkossakin välttämätöntä. Sote-uudistuksen toteutuminen helpottaa kokonaistilannetta vain siltä osin, että kunnan vaikeasti ennustettavat sosiaali- ja terveydenhoitokulut siirtyvät hyvinvointialueelle, jolloin kokonaisarviointia siltä osin helpottuu. Haastavaksi tilanteen

tekee sekin, että kunnan lainamäärä jää lähes ennalleen ja asettaa isot haasteet selviytyä takaisinmaksusta, koska tulot pienevät keskimäärin puolella nykyisestä. Epävarmuustekijöitä jää runsaasti tuleville vuosille. Siksi muiden taloutta tervehdyttävien keinojen löytäminen on välttämätöntä.

Kunnan talouden toisena suurena haasteena ovat usean viime vuoden osalta olleet terveydenhuollon kasvavat asiakaspalvelujen ostomenot. Erityisesti erikoissairaanhoidon kulut tuntuvat kasvavan vuosi vuodelta. Ikääntyvä väestöpohja selittää osin terveys- ja sairaanhoidon kehitystä. Pienessä kunnassa myös vaativien yksittäistapausten vaikutus näkyy kulurakenteessa. Menojen kasvusuunta on kuitenkin asia, joka edellyttää tarkkaa seurantaa ja vaatii hyvää edunvalvontaa kuntayhtymien suuntaan. Kaksi viimeistä vuotta ovat olleet kokonaisuutena poikkeuksellisia, sillä korona on tehnyt kokonaisuudesta aikaisempaa vaikeammin arvioitavaa nopeasti muuttuvien epidemiatilanteiden takia. Kuntien menokehitystä koronakuluissa on ollut hyvin vaikea ennakoida.

Kunnan toimintatuotot (sis+ulk) olivat 4.857.186 euroa ja noin 154.811 euroa pienemmät kuin talousarviossa arvioitiin. Ulkoiset toimintatuotot olivat noin 2.951.250 euroa, mikä jäi vain 148 580 euroa talousarvioennusteesta. Toimintatuottoja kasvattivat esim. alkuvuodesta korotetut vesi- jätevesimaksut, jotka tuottivat selkeästi edellisvuotta paremman tulokertymän.

Ulkoisten toimintakulujen toteuma oli -26.209.753 eur mikä oli vähän yli kaksi miljoonaa euroa vähemmin kuin talousarviossa oli arvioitu sekä vain hieman alle 200 000 euroa edellisvuotta enemmin. Toimintakulut (sis+ulk) kokonaisuudessaan olivat 28.115.682 euroa ja toteuma noin 2.021.686 euroa talousarviota pienempi. Talousarvion ja toteuman suurta ja myönteistä eroa toimintakulujen osalta selittävät perusterveydenhuollon yli miljoonan euron poikkeama suhteessa laadittuun talousarvioon (-1.161.348) Myös erikoissairaanhoidon toteuma suhteessa talousarvioon oli poikkeava ja palautusta tulikin 259.897 euroa. Koronan korvauksia palautussummissa on 271.354 euroa.

Kunnassa on tehty määrätietoisesti työtä myös yritysten toimintaedellytysten puolesta ja pyritty luomaan uskoa yritysten menestymiseen kunnassa. Asukasmarkkinointia on viety eteenpäin ja pyritty luomaan positiivista kuntakuvaan huomioiden kunnan palvelutarjonta laajasti. Verotulojen kehittyminen onkin ollut selkeästi positiivista vuoden 2021 aikana. Verotulot toteutuivat 101.5 % talousarvioon nähden ja olivat kokonaisuutena 286 000 eur edellisvuotta paremmat.

- kunnallisvero: 9.004.317 eur (8.718.690 eur /2020)
- kiinteistövero: 1.174.359 eur (1.072.826 eur/2020)
- yhteisövero: 1.298.146 eur (874.591 eur /2020)
- **yht. 11.476.824eur** **yht. 10.666.108 eur**

Toimintakate kuvaa toimintakulujen ja toimintatuottojen välistä erotusta, joka kunnallistaloudessa on aina miinusmerkkinen, koska verotulot ja valtionosuudet esitetään tuloslaskelmassa vasta toimintakatteen jälkeen. Vuoden 2021 toimintakate oli 23.258.496 euroa, jollen lähes samalla tasolla kuin edellisenä vuonna.

Vuoden 2021 talousarviossa valtionosuuksien arvioitiin olevan 12.580.480 euroa ja toteuma oli 12.534.844 euroa, joten toteuma vastasi arvioitua erittäin hyvin. Huomionarvioista on, että vuoden 2020 valtionosuudet olivat lähes miljoona euroa enemmän koronakorvauksien takia.

Kunnan lopullinen vuosikate oli 1.031.059. Vuosikate on keskeisin kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Vuosikatteen olisi riitettävä kattamaan poistot, jolloin tulorahoitusta voidaan pitää riittävänä. Vuosikate parantui tuntuvasti edellisestä vuodesta ja riitti niukasti kattamaan poistot, jotka olivat 1.009.107. Talousarviossa poistot oli arvioitu olevan 853.266 euroa eli noin 155 800 pienempi kuin mitä toteuma oli. Arviota suurempi poistojen määrä johtui vielä vuoden 2019 aikana tehdystä poistoaikojen lyhentämissuunnitelmasta, joka aiheutti ennakoitua isomman poistokertymän.

Talousarviossa alijäämän oli arvioitu olevan 2021 2.316.867 euroa ja kun tilinpäätös jää noin 21.500 euroa ylijäämäiseksi voi vuoteen olla tyytyväinen tuloksen osalta. Ennakoitua alijäämää saatiin kirittyä kiinni, tasapainottamistoimilla, kunnanhallituksen edellyttämillä toimialoille osoitetuille lisäsäästövaateilla ja erityisesti terveydenhuollon yli kaksi miljoonaa pienemmällä toteumalla. Talous ei edelleenkään ole vakaalla pohjalla ja työtä talouden tasapainon löytämiseksi joudutaan tulevina vuosina tekemään merkittävästi nykyistäkin vaativimmin toimin.

Kuntakonsernin kokonaistuloksen kehitys oli myös myönteinen. Konsernin vuosikate oli 2.660.505 euroa ja tilikauden tulos oli 621.136 euroa. Konsernin tilikauden ylijäämä oli 585.909 euroa.

1.14 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuodet 2020-2021 ovat osoittaneet kuinka vaikeaa taloutta on arvioida nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä ja kunnan haasteellisessa taloustilanteessa. Talousarvio 2021 oli laadittu (sis. talousarviomuutoksen) 2.316.867 euroa alijäämäiseksi. Talousarvion suunnitelmavuodet 2022 ja 2023 osoittavat samoin alijäämää. Tilinpäätös 2021 päätyi noin 21.500 euroa ylijäämäiseksi, mutta ei muuta sitä tosiasiaa, että Rautalammin kunnan taloustilanteen tasapainottamistyö on vasta alussa.

Arviota talouden kehityksestä on hyvin vaikeaa laatia varmalle pohjalle, sillä toimintaympäristössä tapahtuu merkittävä muutos, kun hyvinvointialueet aloittavat toimintansa vuoden 2023 alussa. Vuoden 2021 aikana oli tärkeää, että pystyimme mahdollisimman tehokkaasti vaikuttamaan siihen, etteivät menot kasva. Vaikeinta vaikuttaminen on juuri terveyden- ja sosiaalipuolen kuluihin, joiden menohillintä olisi erityisen tärkeää myös vuoden 2022 aikana. Kuntien tulevien valtionosuuksien kertymään vaikuttavat vuoden 2021 sekä vuoden 2022 sote-menot. Laskentakaava on selvä, säästö näissä menoissa tuottaa kunnille paremman valtionosuuden vuoden 2023 alusta ja toisaalta mikäli kulut kasvavat, parantaa se hyvinvointialueiden valtionosuuksien kertymää. Hyvinvointialueiden aloittaessa vuoden 2023 alussa siirtyvät sote-menot sinne ja kuntien

menojen ennakoitavuus paranee. Rautalammin kunnan käyttötalousmenot supistuvat noin 24 miljoonasta vain 8 miljoonaan, mutta samalla puolittuvat kunnan verotulot. Valtionosuuksien osalta arviot ovat vielä summittaisia, ja ne tarkentuvat vasta keväällä 2022. Jäljelle jäävän käyttötalouden menojen lisäksi kunnan taloutta tulee jatkossakin rasittamaan lainanhoitomenot, jotka ovat noin 2 miljoonaa vuodessa sekä noin miljoonan poistot.

Talouden tasapainottamistyöryhmä on linjannut, että kunnan toiminnassa on toteutettava tehtävänkuvauksien kautta toiminnan rakenteellisia ja toimintoja tehostavia muutoksia. Kunnassa käynnistyi keväällä 2021 YT-menettely, jonka avulla pyrittiin säästöjä erilaisin keinoin. Henkilöstöön kohdistuvat mahdolliset vähennystarpeet ovat viimeisin vaihtoehto talouden tasapainottamiseksi. On selvää, että muuttuva ympäristö ja sitä kautta palvelun kohdentamiseen liittyvät tarpeet on huomioitava. Kouluverkkoselvityksen pohjalta kouluverkonuudistus jatkuu ja nähtäväksi jää miten asia etenee päätöksenteossa. Tulevien vuosien osalta tullaan pyrkimään myös entistä tiiviimpään yhteistyöhön naapurikuntien kanssa. Rautalampi kuuluu kehitysyhtiö SavoGrow:n yhdessä viiden muun kunnan kanssa. Vuoden 2021 aikana yhteistyötä tiivistettiin ja kehitysyhtiön strategiaa tarkennettiin niin, että elinkeinoyhtiön lisäksi jatkossa keskitytään myös elinvoimaan. Yhteistyössä alueelle haetaan positiivista näkymistä, uusia asukkaita sekä pyritään luomaan keinoja uusien yritysten saamiseksi alueelle. Lisäksi yhteisesti etsitään työkaluja vastata työvoiman saatavuuteen. Hyvinvointialueet aloittavat ensi vuoden alusta ja hyvän yhteistyön avaimet kuntien ja hyvinvointialueiden kesken on ensiarvoisen tärkeää. Monet toiminnot ovat yhteisillä rajapinnoilla ja ennen kaikkea asiakkaat ovat yhteiset. Isoja toiminnallisia muutoksia on luvassa myös lähitulevaisuudessa. Seuraavaksi TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle jo heti vuoden 2024 alusta. Onkin selvää, että jatkossa on paljon merkitystä sillä kuinka ketterästi pienet kunnat pystyvät sopeutumaan muuttuvaan toimintaympäristöön ja luomaan omalla aktiivisella, ehkä kekseliäälläkin toiminnallaan uudenlaista elinvoimaa kunnan toimintaan.

1.15 Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen on KuntaL115 § mukaan toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan kunnan tuloslaskelmasta ilmenevää tulosta ennen varauksia ja rahastosiirtoja. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai siirtää muuhun vapaaseen pääomaan.
Kunnanhallitus esittää tilikauden 1.1.- 31.12.2021 tuloksen käsittelystä seuraavaa:
Ylijäämä siirretään tilikauden ylijäämätilille.

Menot ja tulot rakenneosittain (brutto)

Tulot	2021	2020	2019	2018	2017	2016
1 000 €						
Käyttötalous	4857	5024	5236	5308	5416	5081
Tuloslaskelmaosa	24398	24060	22535	22811	23668	23659
Investointiosa	247	206	80	136	234	3
Rahoitusosa	2762	2000	2000	2200	3000	350
Yhteensä	32264	31290	29851	30455	32318	29093

Menot	2021	2020	2019	2018	2017	2016
1 000 €						
Käyttötalous	28133	27971	27799	27311	27069	26223
Tuloslaskelmaosa	109	121	138	132	193	252
Investointiosa	975	906	2284	2496	2515	1045
Rahoitusosa	791	1790	1360	624	1754	1703
Yhteensä	30008	30788	31581	30563	31531	29223

Verot ja valtionosuudet

	Verot	Valt. Os.	Myynti ja maksutuotot
2011	8695	11135	1794
2012	8930	12090	1548
2013	9379	12354	1598
2014	10313	12599	1747
2015	10847	12913	1762
2016	10526	12980	1938
2017	10683	12663	2318
2018	10336	12132	2040
2019	10524	11663	2270
2020	10666	13043	1928
2021	11477	12535	1798

Kunnan tulojen jakauma

(ulkoinen)				
1 000 €	2021	%	2020	%
Toimintatuotot	2 951	9,56	3 040	10,4
Verotulot	11 477	37,16	10 666	36,5
Valtionosuudet	12 535	40,59	13 043	44,7
Rahoitustulot	387	1,25	351	1,2
Investointien rahoitusos.	6	0,02	60	0,2
Käyttöom. myynti	77	0,25	42	0,1
Tilap. lainojen lisäys	950	3,08	0	0,0
Ta-lainojen nosto	2 500	8,10	2 000	6,8
Yhteensä	30883	100,00	29 202	100,0

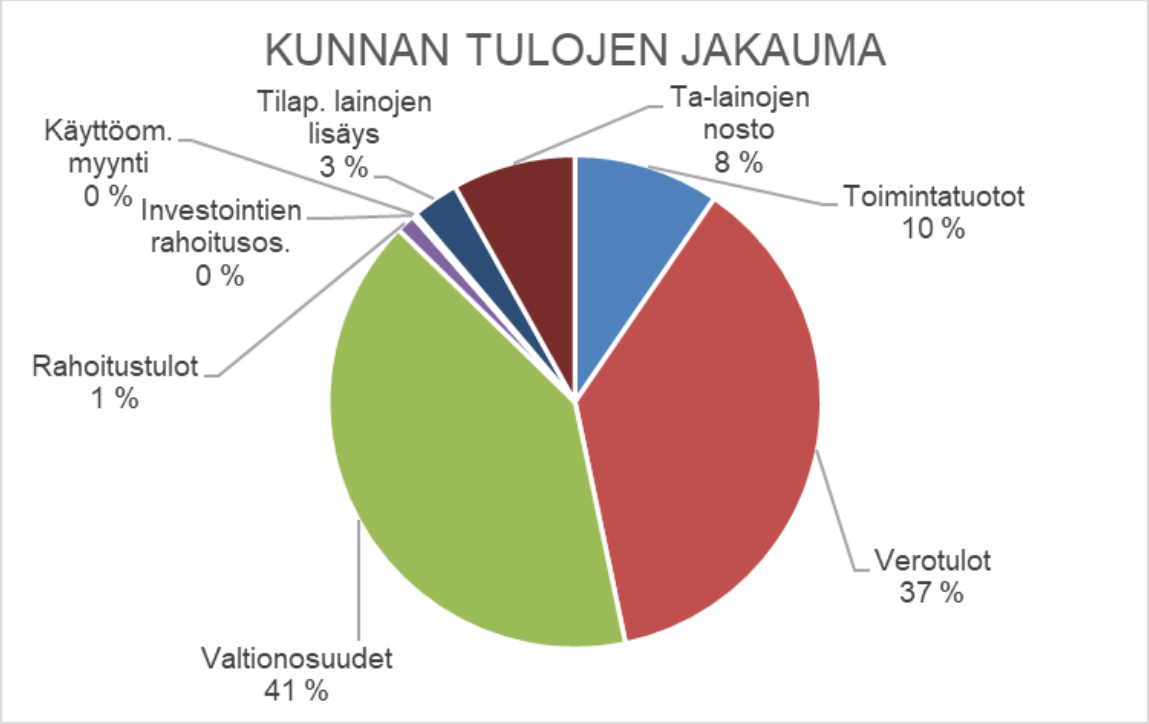

Lainatilanne

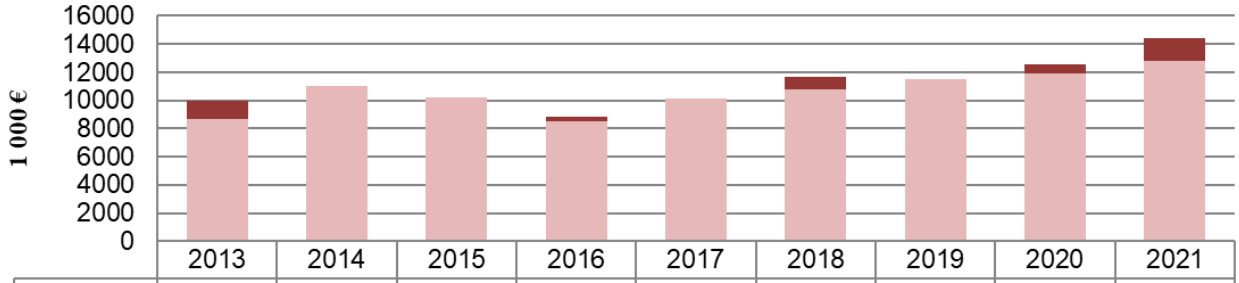

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Lyhyt.aik.	1300	0	0	350	0	880	0	650	1600
Pitkä.aik	8708	11000	10183	8530	10126	10822	11502	11901	12790

Bruttomenot toiminnoittain (ilman lainanlyhennyksiä)

(ulkoiset ja sisäiset)				
Pääryhmät	2021	2020	2019	2018
1 000 €				
Luott.henk.hall. *)	407	484	697	829
Hallinto ja talous	1053	1091	1 115	1 254
Elinkeinotoimi	193	234	234	470
Maaseututoimi	44	54	59	54
Sosiaalitoimi	8302	8617	8 546	7 898
Terveydenhuolto	8304	9180	8 417	8 238
Koulutus	5068	5316	5 650	5 450
Kulttuuri ja vap.aika	547	596	646	650
Tekn. + ympäristö	2290	2399	2 435	2 468
Rahoitus	107	120	138	132
Investoinnit	727	906	2 284	2 497
Yhteensä	27 042	28 997	30 221	29 940
*) sis. tark.ltk:n ja vaalit				

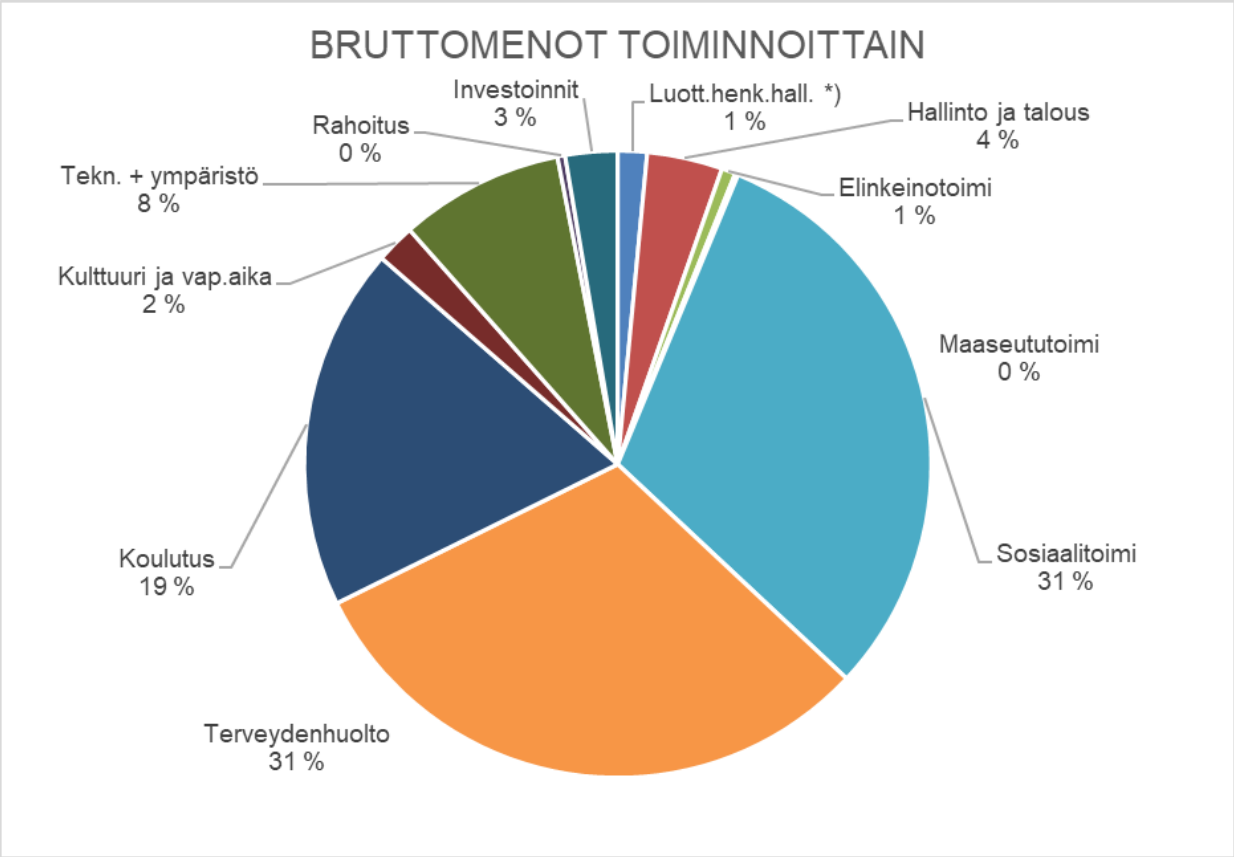

Käyttötalouden menot menolajeittain (ulkoiset)

Menolajit 1 000 €	2021	2020	2019	2018
Henkilöstökulut	8 369	8 096	8 307	8 220
Palvelujen osto	15217	15327	14 913	14 470
Tarvikkeet	1448	1389	1 360	1 392
Avustukset	785	843	962	921
Muut menot	391	360	276	336
Yhteensä	26 210	26 015	25 818	25 339

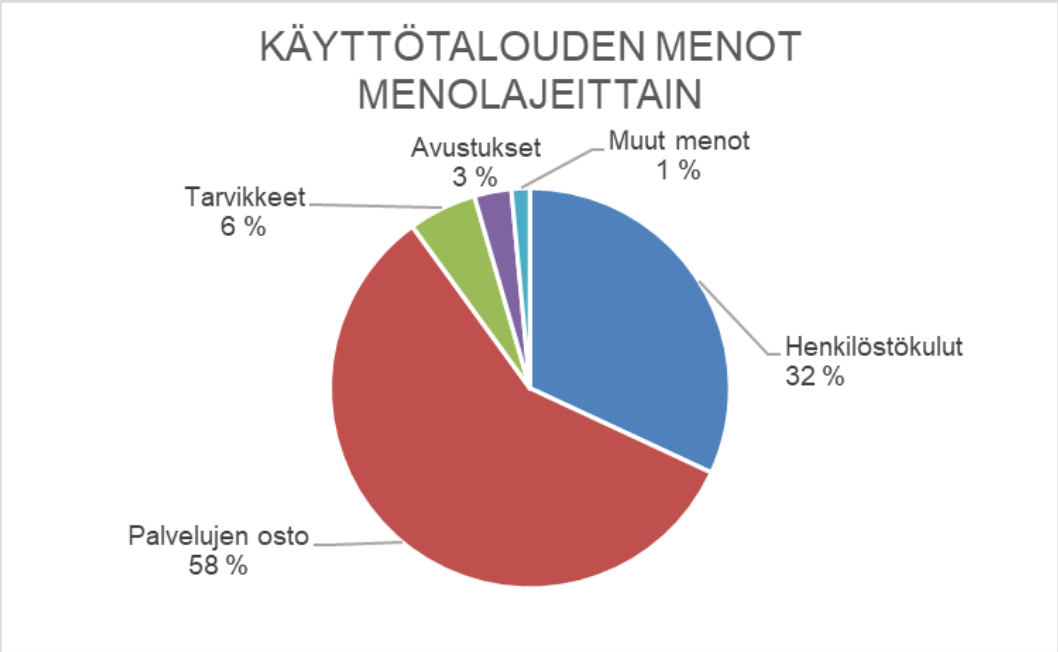

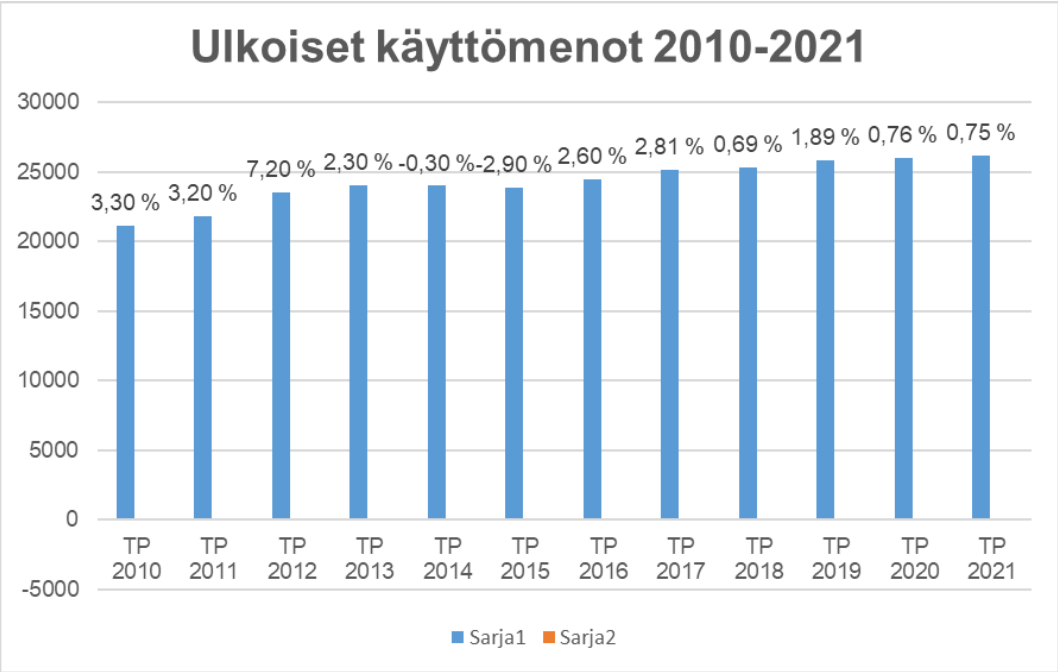

Palvelujenosto toiminnoittain (ulkoiset)

Käyttötalous	2021	%	2020	%
1 000 €				
Luott.henk.hallinto *)	91	0,6	86	0,6
Hallinto ja talous	516	3,4	478	3,1
Elinkeinotoimi	180	1,2	201	1,3
Maaseututoimi	43	0,3	43	0,3
Sosiaalitoimi	4 425	29,1	4 066	26,5
Terv.huolto	8 225	54,1	8 947	58,4
Koulutus	869	5,7	627	4,1
Kultt. ja vap.aika	145	1,0	117	0,8
Tekn. + ympäristö	721	4,7	763	5,0
	15 215	100,0	15 328	100,0

*) sis. vaalit + tilintark.

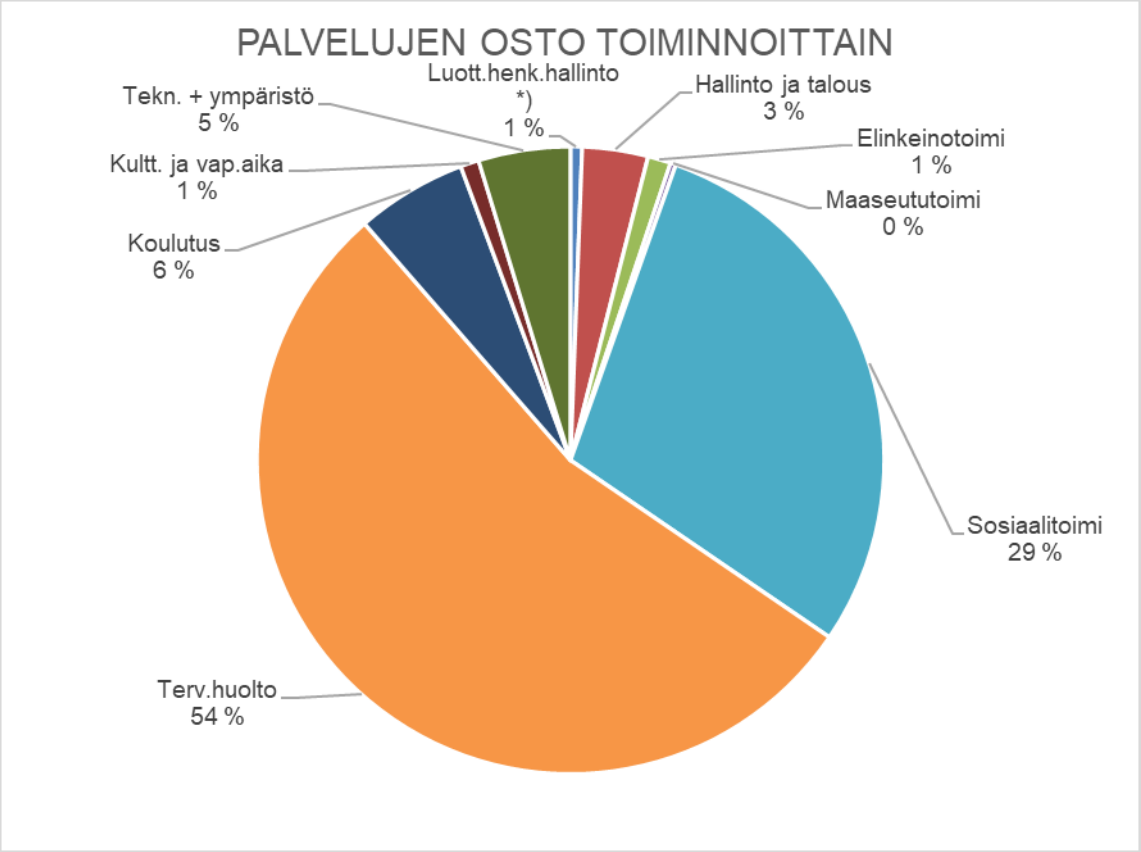

1.14 Tuloslaskelma ja tunnusluvut

	2021 1 000 €	2020 1 000 €
Toimintatuotot	2 951	3 040
Toimintakulut	-26 209	-26 015
Toimintakate	-23 258	-22 975
Verotulot	11 477	10 666
Valtionosuudet	12 535	13 043
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	7	2
Muut rahoitustuotot	379	349
Korkokulut	-107	-120
Muut rahoituskulut	-2	-2
Vuosikate	1 031	963
Poistot	-1 009	-1 139
Satunnaiset tuotot ja kulut		-129
Tilikauden tulos	**22**	**-305**
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**22**	**-305**

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	**11,26**	**11,68**
100*Toimintatuotot / (Toimintakulut-Valmistus omaan käyttöön)		
Vuosikate-% poistoista	**102,18**	**84,52**
100*Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset		
Vuosikate, €/asukas	**339,72**	**315,37**
Asukasmäärä	**3035**	**3 053**

1.15 Rahoituslaskelma ja tunnusluvut

	2021 1 000 €	2020 1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 031	963
Satunnaiset erät		-129
Tulorahoituksen korjauserät	-12	-78
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-727	-903
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5	60
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	77	42
Toiminnan ja investointien rahavirta	374	-45
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-272	-20
Antolainasaamisten vähennykset	20	
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 762	2 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 741	-1 540
Lyhytaikaisten lainojen muutos	950	-250
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 802	470
Rahoituksen rahavirta	-83	660
Rahavarojen muutos	291	615
Rahavarat 31.12.	1 073	782
Rahavarat 1.1.	782	167
	291	615

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	**-3 795**	**-2 127**
Investointien tulorahoitus %	**159,8**	**113,8**
100* Vuosikate / Investointien omahankintameno		
Lainanhoitokate	**0,62**	**0,65**
(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)		
Kassan riittävyys, pv	**13**	**10**
365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella		
Asukasmäärä	**3 035**	**3 053**

1.16 Tase ja tunnusluvut

VASTAAVAA	2021 1 000 €	2020 1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	**25 429**	**25 511**
Aineettomat hyödykkeet	106	101
Aineettomat oikeudet	73	84
Muut pitkävaik.menot	33	17
Aineelliset hyödykkeet	18 711	19 061
Maa- ja vesialueet	2 391	2 413
Rakennukset	11 898	11 620
Kiinteät rakenteet ja laitt.	3 533	2 744
Koneet ja kalusto	161	162
Enn.maksut ja keskener.	728	2 122
Sijoitukset	6 612	6 349
Osakkeet ja osuudet	5 799	5 807
Muut lainasaamiset	551	299
Muut saamiset	262	243
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	**1**	**1**
Lahjoitusrahastojen erityiska	1	1
VAIHTUVAT VASTAAVAT	**3 946**	**1 995**
Saamiset	2 873	1 212
Lyhytaikaiset saamiset	2 873	1 212
Myyntisaamiset	372	505
Muut saamiset	335	457
Siirtosaamiset	2 166	250
Rahoitusarvopaperit	22	22
Muut osakkeet ja osuudet	22	22
Rahat ja pankkisaamiset	1 051	761
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**29 376**	**27 507**

VASTATTAVAA	2021 1 000 €	2020 1 000 €
OMA PÄÄOMA	**11 895**	**11 873**
Peruspääoma	8 076	8 076
Edell.tilikausien yli-/alijäämä	3 797	4 102
Tilikauden yli-/alijäämä	22	-305
PAKOLLISET VARAUKSET		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	**77**	**85**
Valtion toimeksiannot	0	0
Lahjoitusrahastojen pääomat	33	33
Muut toimeksiantojen pääomat	44	52
VIERAS PÄÄOMA	**17 404**	**15 549**
Pitkäaikainen	11 266	10 498
Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	10 786	10 010
Lainat julkisyhteisöiltä	136	151
Ostovelat		
Liittymismaksut ja muut velat	344	337
Lyhytaikainen	6 138	5 051
Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	3 604	2 376
Lainat julkisyhteisöiltä	15	15
Ostovelat	1 243	1 096
Muut velat	147	145
Siirtovelat	1 129	1 419
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**29 376**	**27 507**

	2021	2020
Taseen tunnusluvut:		
Omavaraisuusaste, %	**38,0**	**43,2**
100* (Oma p-oma+Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko p-oma-Saadut ennakot)		
Suhteellinen velkaantuneisuus %	**64,6**	**58,1**
100*(Vieras pääoma-Saadut ennakot) / Käyttötulot		
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	**3 818**	**3 797**
Kertynyt yli-/alijäämä, € / asukas	**1 258,1**	**1 210,3**
Lainakanta 31.12., 1000 €	**14 541**	**12 552**
Vieras pääoma - (Saadut ennakot+Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat)		
Lainat, €/as.	**4 791**	**4 111**
Lainat ja vastuut, 31.12.	**16 019**	**12 605**
Vieras pääoma - (Saadut ennakot+Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat)+Vuokravastuut		
Lainat ja vastuut, € / asukas	**5 278,0**	**4128,9**
Lainasaamiset, 1000 €	**551**	**299**
Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset		
Asukasmäärä	**3035**	**3053**

1.17 Kunnan kokonaistulot ja –menot

TULOT	2021 1 000 €	%	2020 1 000 €	%
Varsinainen toiminta				
Toimintatuotot	2 951	9,5	3 039	10,4
Verotulot	11 477	36,9	10 666	36,6
Valtionosuudet	12 535	40,3	13 043	44,7
Korkotuotot	7	0,0	1	0,0
Muut rahoitustuotot	379	1,2	349	1,2
Satunnaiset tuotot	0	0,0	0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät	12	0,0		
- Käyttöom. myyntivoitot	-43	-0,1	-19	-0,1
Investoinnit		0,0		
Rahoitusosuudet invest.	5	0,0	60	0,2
Käyttöom.myyntitulot	77	0,2	42	0,1
Rahoitustoiminta		0,0		
Antolainasaam.vähenn.	20	0,1		0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 762	8,9	2 000	6,9
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	950	3,1		
Oman pääoman lisäykset	0	0,0		
Kokonaistulot yhteensä	31 132	100	29 181	100,0

MENOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintakulut	26 209	90,3	26 015	89,6
- Valmistus omaan käyttöön				
Korkokulut	107	0,4	120	0,4
Muut rahoituskulut	2	0,0	2	0,0
Satunnaiset kulut	0	0,0	129	0,4
Tulorahoituksen korjauserät	12	0,0		
+/- Pakoll. varausten muutos	0	0,0	112	0,4
- Käyttöom.myyntitappiot	-31	-0,1	-54	-0,2
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	727	2,5	903	3,1
Rahoitustoiminta				
Antolainasaam.lisäykset	272	0,9	20	0,1
Pitkäaik. lainojen vähenn.	1 741	6,0	1 540	5,3
Lyhytaik. lainojen vähenn.	0	0,0	250	0,9
Kokonaismenot yhteensä	29 039	100	29 037	100,0

Täsmäytys:		
Kokonaistulot-Kokonaismenot	2 093	144
Rahavarojen muutos - Muut maksu-valmiuden muutokset	-2093	144

1.18 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty (kpl)	*Ei yhdistelty (kpl)*
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	2	
Muut yhtiöt	2	1
Kuntayhtymät	6	
Osakkuusyhteisöt	4	
Yhteensä	14	1

1.19 Konsernituloslaskelma ja tunnusluvut

	2021	2020 1 000 €
Toimintatuotot	16 242	16 166
Toimintakulut	-38 556	-38 747
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	28	40
Toimintakate	**-22 286**	**-22 541**
Verotulot	11 455	10 644
Valtionosuudet	13 303	13 819
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	79	71
Muut rahoitustuotot	354	331
Korkokulut	-238	-224
Muut rahoituskulut	-6	-1
Vuosikate	**2 661**	**2 099**
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunitelman mukaiset poistot	-2 033	-2 101
Omistuksen eliminointierot		
Arvonalentumiset	-6	
Satunnaiset tuotot ja kulut		-113
Tilikauden tulos	**622**	**-115**
Tilinpäätössiirrot	-24	-5
Tilikauden verot	-3	-3
Laskennalliset verot	-2	13
Vähemmistöosuudet	-7	-6
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**586**	**-116**

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVU	**2021**	**2020**
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	**42,1**	**41,7**
100*Toimintatuotot/(Toimintakulut-Valm.omaan käyttöön)		
Vuosikate-% poistoista	**130,5**	**99,9**
100*Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset		
Vuosikate, €/asukas	**877**	**688**
Asukasmäärä	**3035**	**3053**

1.20 Konsernin rahoituslaskelma ja tunnusluvut

	2021	2020
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 660	2 099
Satunnaiset erät		-113
Tilikauden verot	-3	-3
Tulorahoituksen korjauserät	-265	-36
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 147	-2 110
Rahoitusosuudet investointeihin	37	67
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	399	73
Toiminnan ja investointien rahavirta	681	-23
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-20	-23
Antolainasaamisten vähenn	20	3
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 417	3 006
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 571	-2 082
Lyhytaikaisten lainojen muutos	935	-304
Oman pääoman muutokset	1	114
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokse	-9	10
Vaihto-omaisuuden muutos	-7	-8
Saamisten muutos	-1 110	-81
Korottomien velkojen muutos	559	129
Rahoituksen rahavirta	1 215	764
Rahavarojen muutos	1 896	741
Rahavarat 31.12.	5 311	3 415
Rahavarat 1.1.	3 415	2 674
	1 896	741

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	**2021**	**2020**
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	**-4 226**	**-3 352**
Investointien tulorahoitus	**121,81**	**102,78**
100* Vuosikate / Investointien omahankintameno		
Lainanhoitokate	**1,03**	**1,01**
(Vuosikate+Korkokulut) / (Korkokulut+Lainanlyhennykset)		
Kassanriittävyys, pv	**44,53**	**28,87**
365 x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella		

1.21 Konsernitase ja tunnusluvut

	2021 1 000 €	2020 1 000 €
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	309	276
Muut pitkävaikutteiset menot	46	33
Ennakkomaksut		71
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	355	380
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 788	2 825
Rakennukset	20 089	20 411
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 715	2 959
Koneet ja kalusto	956	992
Muut aineelliset hyödykkeet	57	49
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	2 358	2 724
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	29 963	29 960
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet	939	998
Muut osakkeet ja osuudet	615	615
Joukkovelkakirjalainasaamiset	4	4
Muut lainasaamiset	80	100
Muut saamiset	305	285
Sijoitukset yhteensä	1 943	2 002
Pysyvät vastaavat yhteensä	32 261	32 342
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	61	109
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	47	46
Muut toimeksiantojen varat	10	13
Toimeksiantojen varat yhteensä	118	168

VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	95	85
Keskeneräiset tuotteet	0	3
Vaihto-omaisuus yhteensä	95	88
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0	
Lainasaamiset	81	81
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	81	81
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	961	1 283
Lainasaamiset	80	1
Muut saamiset	507	615
Siirtosaamiset	2 032	573
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	3 580	2 472
Rahoitusomaisuusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	22	22
Muut arvopaperit	531	286
Arvopaperit yhteensä	553	308
Rahat ja pankkisaamiset	4 759	3 108
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	9 067	6 057
V A S T A A V A A	**41 446**	**38 567**

V A S T A T T A V A A	**2021** **1 000 €**	**2020** **1 000 €**
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	8 076	8 076
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	1	1
Muut omat rahastot	279	255
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 372	2 489
Tilikauden yli-/alijäämä	586	-116
Oma pääoma yhteensä	11 314	10 705
VÄHEMMISTÖOSUUDET		
Vähemmistöosuudet yhteensä	200	193
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	407	425
Pakolliset varaukset yhteensä	407	425
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	70	121
Lahjoitusrahastojen pääomat	80	79
Muut toimeksiantojen pääomat	55	65
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	205	265
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	18 148	17 782
Lainat julkisyhteisöiltä	127	161
Lainat muilta luotonantajilta	29	
Muut velat	344	378
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	18 648	18 321
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	4 345	2 973
Lainat julkisyhteisöiltä	90	152
Lainat muilta luotonantajilta	152	
Saadut ennakot	151	148
Ostovelat	2 105	1 898
Muut velat	285	311
Siirtovelat	3 454	3 088
Laskennalliset verovelat	90	88
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	10 672	8 658
Vieras pääoma yhteensä	29 320	26 979
V A S T A T T A V A A	**41 446**	**38 567**

Konsernitaseen tunnusluvut	2021	2020
Omavaraisuusaste %	**27,9**	**28,40**
100*(Oma p-oma+Vähemm.osuus+Kons.reservi+Poistoero ja vap ent.varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)		
Suhteellinen velkaantuneisuus %	**71,1**	**66,00**
100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot		
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	**2 958**	**2 372**
Kertynyt yli-/alijäämä, € / asukas	**975**	**777**
Konsernin lainakanta 1000 €	**18 648**	**21 534**
Vieras pääoma - (Saadut enn.+Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat)		
Konsernin lainat €/as.	**6 144**	**7 053**
Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	**25 359**	**22 224**
Vieras po-(Saadut enn.+Ostovel.+Siirtovel.+Muut vel.)+Vuokravastuut		
Lainat ja vuokravastuut, € / asukas	**8 356**	**7279**
Konsernin lainasaamiset 31.12. 1000 €	**84**	**104**
Sijoituksiin merkityt jvk.lainasaamiset ja muut lainasaamiset		
Kunnan asukasmäärä	**3035**	**3053**

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Tavoitteiden toteutuminen

130 Tilintarkastus
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Kuntalain mukaan valtuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten tarkastuslautakunnan. Hallintosäännön mukaan tarkastuslautakuntaan kuuluu seitsemän jäsentä. Valtuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden tai useamman JHTT-tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön. Kuluvan valtuustokauden 2017-2021 tilintarkastuspalveluista on tehty sopimus KPMG julkishallinnon palvelut Oy:n kanssa.
Vastuuhenkilö Hallintojohtaja
Sitovia tavoitteita 1. Tilinpäätös 2020, arviointikertomus. 2. Tarkastussuunnitelman toteuttaminen. 3. Tilintarkastajan/yhteisön kilpailutus uudelle valtuustokaudelle 2021-2025
Toteuma 1. Tilinpäätös 2020 ja arviointikertomus valmistuivat toukokuun 2021 loppuun mennessä. Kunnanvaltuusto käsitteli asiakirjat kesäkuun kokouksessa. 2. Toteutunut suunnitelman mukaan. 3. Tilintarkastusyhteisöt on kilpailutettu. Valtuustokaudella 2021-2025 tilintarkastusyhteisönä toimii BDO Audiator Oy, vastuullisena tilintarkastajan Heidi Rimpilä.
Tunnusluvut ja mittarit

Tilintarkastus	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	22 369	13 450	21 169,59	7 720
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	22 369	13 450	21 169,59	7 720
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	1 058	1 085	694,97	-390
TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 058	1 085	694,97	-390
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	23 426	14 535	21 864,56	7 330
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	7,67	4,69	7,20	

18 Luottamushenkilöhallinto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kunnanvaltuusto päättää kunnan strategisista linjauksista ja huolehtii kunnan talouden tasapainosta. Kunnanhallitus vastaa kunnan hallintotehtävistä ja taloudenhoidosta sekä vastaa valtuustossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Kunnanhallituksen keskeisenä tehtävänä on vastata valtuuston päättämien strategioiden toteuttamisesta. Kunnanhallituksen alaisuudessa toimii henkilöstöjaos, kaavoitusjaos, elinvoimalautakunta ja vapaa-ajan asukastoimikunta.
Kunnan johtamisen tehtävänä on saada kunnan organisaatio ja koko yhteisö toimimaan siten, että kunnan visio, toiminta-ajatus ja päämäärät sekä asetetut tavoitteet toteutuvat.

Vastuuhenkilö

Kunnanjohtaja

Sitovia tavoitteita

1.Kunnan talouden tasapaino, talouden tasapainosuunnitelman toimeenpano, palvelujen kustannustehokkuus.
2. Luottamushenkilöiden sitoutunut paikallinen poikkihallinnollinen ja seudullinen yhteistyö. Luottamushenkilöiden sitoutuminen paikallisen, alueellisen ja seudullisen luottamushenkilötehtävän hoitoon.
3. Kuntastrategian päivitys.

Toteuma

1. Tasapainotyöryhmä kokoontui säännöllisesti, yhteistoimintaneuvottelut saatiin päätökseen toukokuussa. Henkilöstöryhmien kanssa käytiin lävitse eri mahdollisuudet henkilöstösäästöjen saavuttamiseen: luontaisen poistuman hyödyntäminen, kuntayhteistyö, lomarahasäästöt ym. Suurin haaste on sote-menoissa, jotka ovat kasvaneet voimakkaasti kahden viimeisen vuoden aikana. Tilinpäätös ylijäämäinen. Elinvoimasuunnitelman tekeminen käynnistyi 12.11, elinvoimakysely tehtiin loppuvuodesta 2021.

2. Vireillä, korona ja vaalit sotkivat aikatauluja, kuntayhteistyöryhmä nimettiin. Paikallisen poikkihallinnollisen yhteistyön kehittäminen on vielä kesken ja työ jatkuu. Suonenjoen kaupunginhallituksen kanssa käytiin neuvottelu yhteistyön lisäämiseksi. Lisäksi Rautalammin kunnanvaltuusto teki päätöksen yhteistyön syventämisestä. Rautalampi/Suonenjoki selvittivät terveyskeskusasiaa, sekä kävivät neuvotteluja ruokahuollossa ja sivistystoimessa, jossa yhteisten toimien mahdollisuuksia on kartoitettu.

3. Kilpailutus tehty, työ käynnistyi kesäkuussa 2021, kyselyt tehtiin kuntalaisille, luottamushenkilöille ja työntekijöille, ja työ jatkui työpajoissa syksyllä (4.11 ja 9.11).Kuntastrategialuonnos laitettiin nähtäville ja siitä pyydettiin lausuntoja.

Tunnusluvut ja mittarit

Luottamushenkilöhallinto	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-1 187	0	-3 587,17	-3 587
M E N O T (ulkoiset)	390 576	355 031	370 109,01	15 078
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	389 389	355 031	366 521,84	11 491
Suunnitelmapoistot	0	0	34 498,22	34 498
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	69 618	57 663	34 430,44	-23 233
TOIMINTAKATE (sisäiset)	69 618	57 663	68 928,66	11 266
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	459 007	412 694	435 450,50	22 757
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	150,35	133,13	143,48	

170 Yleishallinto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Yleishallinnon palvelualue sisältää hallintopalvelut, yhteispalvelupisteen, henkilöstöhallinon, kunnallisverotuksen (kunnan osuus verokustannuksista), tyky-toiminnan, asuntoasiat, ay- ja työsuojelutoiminnan ja työterveyshuollon. Hallintopalveluihin kuuluvat mm. keskusvaalilautakunta, valtuuston, kunnanhallituksen ja henkilöstöjaoston esittelijä/sihteeripalvelut.

Vastuuhenkilö

Hallintojohtaja

Sitovia tavoitteita

4. Hallintosäännön päivitys.
5. Kunnallisvaalien organisointi, jouheva läpivienti.
6. Uusien luottamushenkilöiden koulutus (kuntalaki, hallintolaki, luottamushenkilöiden toimintaohje).

Toteuma

1. Hallintosäännön päivitetty, kunnanvaltuusto hyväksyi sen 17.8.2021/ §52.
2. Kunnallisvaalien valmistelu aloitettiin jo vuoden 2020 puolella. Vaalien siirto ja korona toivat lisätöitä. Kunnallisvaalien ennakkoäänestys 26.5-8.6.2021 ja vaalipäivä 13.6.2021 pystyttiin hoitamaan sujuvasti ja koronaturvallisesti erityisjärjestelyiden avulla.
3. Luottamushenkilöiden koulutus suunniteltiin yhteistyössä Savogrow kuntien kanssa, koulutukset alkoivat heti : 11.8 /luottamus ja hyvä hallinto, 26.8 / kunnallishallinnon toimivaltasuhteet (Ida Sulin/Kuntaliitto),talous (Sanna Lehtonen/ Kuntaliitto), puheenjohtajien koulutus (Avarasti/ Toni Auvinen) , osallisuus osana kansavaltaa 23.9 ja lisäksi kuntakohtainen työpaja lokakuussa. Valtuustoseminaari Revontulessa/Hankasalmi 17.-18.11.

Tunnusluvut ja mittarit

Yleishallinto	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-44 057	-72 000	-66 609,41	5 391
M E N O T (ulkoiset)	381 206	490 819	394 165,01	-96 654
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	337 149	418 819	327 555,60	-91 263
Suunnitelmapoistot	17 447	13 467	13 465,76	-1
Tulot (sisäiset)	-42 524	-49 660	-31 602,11	18 058
Menot (sisäiset)	85 041	59 639	35 258,61	-24 380
TOIMINTAKATE (sisäiset)	59 964	23 446	17 122,26	-6 324
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	397 113	442 265	344 677,86	-97 587
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	130,07	142,67	113,57	

180 Taloushallinto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Taloushallinto sisältää palkanlaskentapalvelut, kirjanpitopalvelut (ostopalvelu Kuntalaskenta), myynti- ja ostoreskontra kunnan toimintaa, hankkeiden maksatukset, perintään osallistuminen ja ICT-palvelut kunnan toimintana.

Vastuuhenkilö

Hallintojohtaja

Sitovia tavoitteita

1. VM:n edellyttämän automaattisen raportoinnin virheetön suorittaminen.
2. Talouspalveluiden tuottaminen oikein ja ajallaan päätöksenteon tueksi, ajantasainen raportointi.
3. Kirjanpitopalvelut, toteutus 2022 alkaen, vaihtoehtojen selvitys.

Toteuma

1. Raportointi on tehty VM:n edellyttämällä tavalla, uudet palveluluokat tuottivat/tuottavat haastetta, mutta raportointi sujui hyvin ja aikataulussa. Tilinpäätös ennuste tehtiin VM:n edellyttämällä tavalla.
2. Raportointi oli ajantasaista.
3. Kirjanpitopalveluiden vaihtoehtoja selvitetty, muutoksia ei tapahdu vuoden 2022 aikana.

Tunnusluvut ja mittarit

Taloushallinto	**TP 2020**	**TA 2021**	**TP 2021**	**Ero**
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-55 852	-45 000	-57 997,93	-12 998
M E N O T (ulkoiset)	594 555	614 829	659 830,15	45 001
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	538 703	569 829	601 832,22	32 003
Suunnitelmapoistot	8 517	8 517	8 517,33	0
Tulot (sisäiset)	-331 656	-368 263	-391 521,20	-23 258
Menot (sisäiset)	30 511	23 134	15 474,06	-7 660
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-292 628	-336 612	-367 529,81	-30 918
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	246 075	233 217	234 302,41	1 085
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	80,60	75,23	77,20	

26 Elinkeinotoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Toimialan tehtävänä on kuntakonsernin elinvoimaan, yritys- ja elinkeinoelämän kehittämiseen ja toimintaedellytysten luomiseen sekä työllisyyden edistämiseen liittyvät asiat.

Rautalammin elinkeinotoimen palvelut tuottaa Kehitysyhtiö SavoGrow Oy, jossa Rautalammin kunta on yksi kuudesta omistajasta. Kehitysyhtiön kautta kunnassa tuotetaan yrityspalvelua (elinkeinoasimies) lähipalveluna sekä kehittämishanketoimintaa, jonka kohdentamisesta vastaa kehitysyhtiön hallitus. Kunnalla voi kehitysyhtiön kautta tapahtuvan hanketoiminnan lisäksi olla omaa kehittämishanketoimintaa.

Kehitysyhtiö SavoGrow Oy tuottaa uusien yrittäjien perustamisneuvontaa osana Uusyrityskeskusten verkostoa, jonka toiminta on laatusertifioitua.

Vastuuhenkilö

Kunnanjohtaja

Sitovia tavoitteita

1. Yritysten kehittämisen edistäminen ja kehittämishankkeiden ja -toimenpiteiden edistäminen.
2. Sukupolven- ja muiden omistajanvaihdosten edistäminen.
3. Ammatillisten koulutusmahdollisuuksien kehittäminen seudullisesti ja paikallisesti.
4. SavoGrown osakaskuntien välisen yhteistyön tiivistäminen aluekehitystyössä.
5. SavoGrown koordinoiman aluekehitystyön organisointi ja jalkauttaminen kunnassa.
6. Elinkeinopoliittisten hankkeiden avustaminen. Kohdentamaton määräraha vuodelle 2020 on 8.000 euroa.
7. Matkailutoimialan kokonaisvaltainen edistäminen.
8. Kunnan viestinnän kehittäminen.
9. Tontti- ja asukasmarkkinointitoimenpiteiden jatkaminen.

Toteuma

1. Toteutunut tavoitteen mukaisesti. Koronapandemia määritti lähes koko vuoden ajan yritysten toimintaympäristöä aiheuttaen nopeita muutoksia ja haasteita toimintaan.
2. Toteutunut tavoitteen mukaisesti. Maakunnallisessa Savon Jatkis -palvelussa oli vuoden aikana kuusi asiakasta Rautalammilta. Yrityskauppasuunnitelmien eteneminen kauppaan asti on valitettavan hidasta.
3. Tavoitteen mukainen. Uutena osittaisena paikallistoteutuksena yhteistyössä Sakkyn kanssa käynnistyi kone- ja tuotantotekniikan koulutusohjelma, jossa opinnoista on mahdollista suorittaa työpaikoilla Suonenjoella ja Rautalammilla.
4. Tavoitteen mukainen. Kuntavaalien jälkeen toimintansa aloittanut uusi SavoGrown neuvottelukunta on suunnannut toimintaansa yhteistyön tiivistämiseen.
5. Aluekehitystyön ympärillä on organisoitu eri toimialojen säännölliset yhteiskokoontumiset.
6. Ei kuntaorganisaation omaa hanketoimintaa toimintavuoden aikana.
7. Perustettiin visitrautalampi.fi -sivusto, joka kokoaa yhteen Rautalammin matkailupalvelutarjonnan sekä toteutettiin paikallisopaskokeilu kesän 2021 aikana Etelä-Konneveden kansallispuistossa.

8. Rautalampi.fi -sivuston kehittämistä toteutettiin loppuvuoden ajan 50% henkilöresurssilla.
9. Tontti- ja asukasmarkkinointia jatkettiin, ensimmäiset tonttikaupat Kilpilammenrannan alueella toteutettiin ja hankkeet etenivät myös rakentamisvaiheeseen. Järjestettiin kaksi Muuttomarkkinat-tapahtumaa.

Tunnusluvut ja mittarit

Määrälliset tavoitteet	TP2019	TA2020	TA2021	TP2021
Käynnistyneet yrityskohtaiset kehittämistoimet	6	6	6	7
Asiakastapahtumat (SG:n CRM)	414	349	350	406
Kansallispuiston kokonaistulovaikutus (MH)		1,1 M€	1,2 M€	1,1 M€
Kansallispuiston kokonaistyöllisyysvaikutus (MH)		11	12	9

Toiminnalliset tavoitteet	Mittari	
Osakaskuntien yhteistyön tiivistäminen elinvoimatyössä	KYLLÄ / EI	KYLLÄ
SavoGrown koordinoiman aluekehitystyön organisointi ja jalkauttaminen kunnassa	KYLLÄ / EI	KYLLÄ

Elinkeinotoimi	TP 2020	TA 2021 (sis. muutokset)	TP 2021	Ero
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	224 348	258 080	192 831,85	-65 248
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	224 348	258 080	192 831,85	-65 248
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	9 214	8 441	4 069,43	-4 372
TOIMINTAKATE (sisäiset)	9 214	8 441	4 069,43	-4 372
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	233 562	266 521	196 901,28	-69 620
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	76,50	85,97	64,88	

270 Maaseututoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kuopion, Suonenjoen ja Varkauden kaupunkien sekä Kaavin, Leppävirran, Rautalammin, Rautavaaran, Siilinjärven, Tervon, Tuusniemen ja Vesannon kuntien alueella toimivan Sydän-Savon maaseutupalvelun tehtävänä on huolehtia maaseudun elinkeinojen, elinolosuhteiden ja palvelujen kehittämisestä ja maaseutuelinkeinoja koskevien viranomaistehtävien hoitamisesta. Yhteistoiminta-alueella turvataan maaseutupalvelujen saatavuus ja toiminta siten, että toiminta on tehokasta, avointa ja tasapuolista.

Vastuuhenkilö

Maaseutuasiamies / Sydän-Savon maaseutupalvelu

Sitovia tavoitteita

1. Kehitetään aktiivisesti maatilataustaista yritystoimintaa ja toimintaympäristöä
   - Yhteistyössä maakunnan kehittämistoimijoiden kanssa jatkettu edellämainittuja tavoitteita tukevia kehittämishankkeita.
2. Henkilöstön ammattitaidon hyödyntäminen ja kehittäminen
   - Toteutunut tavoitteiden mukaisesti, viranomaistehtäviin suunnattu työpanosta n. 78 % ja kehittämiseen 22 %.
3. Palveluiden hallittu kustannuskehitys / tehostaminen
   - Sydän-Savon maaseutupalvelun toimintamenot -1 % vuoden 2020 tasosta.
   - Maatilataustaisen yritystoiminnan kehittämispalveluja kehitetty yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Toteuma

Tunnusluvut ja mittarit

Maatalouden viljely- ja eläinperusteisia tukia maksettu Rautalammilla 101:lle tilalle 3.608.648 € vuona 2021. Peltoa Rautalammin tiloilla viljelyksessä n. 4293 ha ja maitoa tuotettiin 15:ta tilalla n. 4.86 miljoonaa litraa. Yksityisteiden kunnossapitoavustuksia maksettiin 85:lle yksityistielle 41.792 €. Yksityistieavustuksen piirissä n. 236 km yksityisteitä.

Lautakunnan asettamat tavoitteet	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Yhteistoiminta-alueen aktiivimaatilat	1694	1 694	1650
Maksetut maataloustuet, M€	58	60	60
Maaseutuviranomaistehtävät			
- Maatilaa / htv	178	188	184
- €/aktiivimaatila	338	335	344
- €/peruslohko	14,74	14,63	14,81
Maaseutuyritysten kehittäminen*			
- €/aktiivimaatila	90,06	97,20	95,86
- €/maaseutualueen asukas	2,16	2,25	2,27

*ei sisällä erillisten kehittämishankkeiden kuntavastinrahaa

Maaseututoimi	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	44 891	48 913	43 423,53	-5 489
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	44 891	48 913	43 423,53	-5 489
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	8 665	7 807	5 304,97	-2 502
TOIMINTAKATE (sisäiset)	8 665	7 807	5 304,97	-2 502
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	53 556	56 720	48 728,50	-7 992
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	17,54	18,30	16,06	

307 Perusturvaosaston hallinto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus
Perusturvan hallinto tuottaa laadukasta johtamista ja toimivia perusturvan hallinto- ja toimistopalveluita, jotka mahdollistavat laadukkaiden peruspalveluiden tuottamisen.
Henkilöstö: Perusturvajohtaja 0,6 ja toimistosihteeri.

Vastuuhenkilö
Perusturvajohtaja.

Sitovia tavoitteita

1. Kanta-arkistoon siirtymiseen valmistautuminen.
2. Yhteisten palveluiden valmistelu lähialueen kuntien kanssa.
3. Sote-maakuntauudistukseen valmistautuminen.

Toteuma:
1-12 kk:

1. Effica-asiakastietojärjestelmä on uusittu. Palvelutehtäväuudistus on tehty. Kanta-arkistoon siirtyminen lakkautettiin sotelain hyväksymisen jälkeen.
2. Perheneuvontapalvelut on valittu johtamisen pilotointiin ja Savogrown alueiden yhteiseen perheneuvolamalliin siirrytään vuoden 2022 alusta
3. Hyvinvointialueen perustamiseen annettavaa tietoa on kerätty. Osallistuttu suunnitteluun.

Palkkakustannukset ylittävät henkilöstövaihdoksesta johtuen.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	Tot 1-12 kk/2021
Perusturvalautakunnan kokouksia	11	9	7	8	8	5
käsiteltyjä asioita	101	100	65	80	100	56
Hyvintointilautakunnan kokouksia						3
käsiteltyjä asioita						62

Perusturvaosaston hallinto	**TP 2020**	**TA 2021**	**TP 2021**	**Ero**
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	0	0	-7 837,93	-7 838
M E N O T (ulkoiset)	131 571	297 196	297 566,96	371
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	131 571	297 196	289 729,03	-7 467
Suunnitelmapoistot	581	0	12 998,45	12 998
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	102 210	107 973	101 121,06	-6 852
TOIMINTAKATE (sisäiset)	102 791	107 973	114 119,51	6 147
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	234 361	405 169	403 848,54	-1 320
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	76,76	130,70	133,06	

312 läkkäiden palvelut

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, jonka tavoitteena on edistää ja tukea iäkkäiden henkilöiden toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista sekä sosiaalista hyvinvointia ja turvallisuutta.
Kotihoito tuottaa oikea-aikaisia ja kustannustehokkaita koti- ja tukipalveluja sekä kotisairaanhoitoa kuntalaisille. Kotihoidon ja tukipalvelujen avulla pyritään turvaamaan asiakkaan hyvä elämä sekä tukemaan asiakkaan kotona asumista mahdollisimman pitkään.
Iäkkäiden tehostettua palveluasumista tuotetaan kunnan omana ja ostopalveluina. Palvelukoti Pauliinassa tarjotaan rautalampilaisille vanhuksille 15 pysyvää ja kolme lyhytaikaista tehostetun palveluasumisen paikkaa. Lyhytaikaisella tehostetulla palveluasumisella tuetaan ikäihmisten kotona asumista ja mahdollistetaan omaishoitajan vapaapäivien toteutuminen. Palvelukoti Pauliinassa toteutetaan myös yli 65-vuotiaiden päivätoiminta.
Ostopalveluiden avulla tuotetaan tehostettua palveluasumista kilpailutuksen ja vahvistettujen perusteiden mukaisesti. Ostopalveluiden osuus on noin 50% iäkkäiden tehostetusta palveluasumisesta.

Iäkkäiden palvelujen henkilöstö kunnassa:
Kotihoito: 1 kotihoidon vastaava, 3 sairaanhoitajaa / terveydenhoitajaa, 22 lähihoitajaa ja 1 yhteinen fysioterapeutti palveluasumisen kanssa
Tehostettu palveluasuminen: palveluasumisen vastaava, 11 lähihoitajaa ja yhteinen fysioterapeutti kotihoidon kanssa.

Vastuuhenkilö

Kotihoidon vastaava ja palveluasumisen vastaava.

Sitovia tavoitteita

1. Saattohoidon kehittäminen jatkuu ikääntyneiden palveluissa.
2. Digitaaliset palvelut ja yön aikainen hoiva vakiintuvat osaksi kotihoidon palveluja
3. Perhehoitoon rekrytoidaan yksi toimija
4. Kunnan omassa tehostetussa palveluasumisessa täyttöaste lähes 100%

Toteuma:
1-12 kk:

1. Saattohoidon asiantuntijuus -koulutuksen on suorittanut viisi työntekijää.
2. Kotihoidon tarvitsemaa yön aikaista hoivaa tarjottu taajaman alueella.
3. Ei toteutunut
4. Pitkäaikaispaikkojen täyttöaste ollut 100%; kokonaistäyttöaste lähes 100%

Palvelukoti Pauliinan sairaanhoitajan toimen rekrytointi ollut haastavaa. Sairaanhoitajan virka muutettiin lähihoitajan toimeksi ja rekrytointi käynnistyi huhtikuussa 2021. Lähihoitajan rekrytointi uusittiin joulukuussa.
Iäkkäiden palveluissa ollut pitkiä työlomia ja osa pitkistä työlomista jatkuu edelleen. Sijaisista ollut pulaa toisen neljänneksen aikana, mutta tilanne korjaantui jakson lopussa. Osa työlomista jouduttu teettämään ylityönä, joka nostaa palkkakustannuksia.
Päivätoiminnan vastaava ja iäkkäiden palveluiden fysioterapeutti käynyt kotikäyntejä

päivätoiminta asiakkaiden luona ketkä eivät kuulu säännöllisen kotihoidon piiriin. Päivätoiminta käynnistyi yhdellä ryhmällä lokakuun puolivälissä. Intervallipaikkoja peruttu joulukuussa flunssa aallon myötä.
1.7.2021 voimaan tullut asiakasmaksu laki vaikuttanut ikääntyneiden palveluiden tuloihin ja menoihin. Ryhmäkotien asumismuoto muuttunut palveluasumiseksi 1.7.2021.
Kustannukset ylittävät pääasiassa koronan aiheuttamien hankintojen ja sijaistarpeen johdosta. Asiantuntijapalvelut uudistettujen ohjelmien myötä nousivat odotettua enemmän ja näkyy talousarvion ylityksenä.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	Tot 1-12 kk/ 2021
Kotihoidon (KSH ja kotipalvelu) asiakaskäynnit	42 374	42 011	44 308	58 259	58 000	55244
Kotipalvelun kotitaloudet	160	206	213	179	150	164
Ennalta ehkäisevät kotikäynnit	61	65	78	48	70	58
Palvelukoti Pauliina vrk	6 303	6 356	6 348	6 510	6 570	6 367
Päivätoiminnan asiakaskäynnit kpl	751	549	485	104	485	46
Perhehoito kpl	0	0	0	0	2	0
Ostopalvelut yhteensä vrk	8 271	8 611	8 790	9 323	9 125	8 963

läkkäiden palvelut	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	0	-798 226	-739 858,11	58 368
M E N O T (ulkoiset)	0	3 382 663	3 339 678,65	-42 984
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	2 584 437	2 599 820,54	15 384
Suunnitelmapoistot	0	54 926	54 925,18	-1
Tulot (sisäiset)	0	0	-7 233,00	-7 233
Menot (sisäiset)	0	410 073	391 039,64	-19 033
TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	464 999	438 731,82	-26 267
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	3 049 436	3 038 552,36	-10 884
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	0,00	983,69	1001,17	

314 Vammaispalvelut

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Vammaispalvelut vastaavat vammaisten henkilöiden palvelun tarpeeseen laadukkailla ja oikea-aikaisilla palveluilla. Kokkatoiminta tuottaa laadukasta ja kuntouttavaa työ- ja päivätoimintaa erityisryhmille.
Henkilöstö: sosiaalityöntekijä 0,6, johtava viranhaltija 0,1 avohuollon ohjaaja 0,5, Kokkatoiminnan ohjaaja 1 ja vastaava ohjaaja 1.

Vastuuhenkilö

Kokkatoiminnan vastaava ohjaaja, vammaispalveluiden sosiaalityöntekijä

Sitovia tavoitteita

1. Kokkatoiminnan asiakkaat tutustuvat kunnan tarjoamiin liikunta- ja kulttuuripalveluihin ryhmätoimintana, vähintään 4 ryhmätapahtumaa.
2. Yhteistyötä Vaalijalan kuntayhtymän kanssa edistetään ja laaditaan kuntoutussuunnitelmat yhteistyönä

Toteuma:
1-12 kk:

1. Kokkatoiminnan asiakkaat tutustuneet kirjastolla 2 eri taidenäyttelyyn. Kokan tuottama oma taidenäyttely esillä Ravintola Hetkessä. Tutustuttu liikuntapalveluihin mm. frisbeegolfradalla. Kokan asiakkaille järjestetty viikoittainen oma liikuntaneuvojan ohjaama vesijumppa.
2. Kuntoutussuunnitelma on laadittu yhteisesti 11 asiakkaalle.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	tot 1-12 kk/ 2021
Vammaisten kuljetuspalveluja saaneet	92	85	93	82	87	88
Asunnonmuutostöitä	18	8	23	12	7	8
Henkilökohtaisia avustajia / asiakkaalla	27	22	21	22	22	23
Vammaisten asumispalveluissa	17	18	21	19	19	20
Laitoshoidossa	4	2	2	1	2	2
Työtoiminnan (Kokkatoiminnan) asiakkaat:						
Mielenterveyskuntoutujat	15	10	11	10	11	10
Kehitysvammaiset (sis. ulkokuntamyynnin)	13	12	9	10	11	9
Kuntouttava työtoiminta/palkkatuki ja työkokeilu	11	10	7	13	6	11
Asiakkaita Kokan ulkopuolella avotyössä				3	3	4

Vammaispalvelut	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	0	-152 735	-95 750,21	56 985
M E N O T (ulkoiset)	0	2 329 477	2 155 952,12	-173 525
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	2 176 742	2 060 201,91	-116 540
	0			
Suunnitelmapoistot		2 926	2 926,14	0
Tulot (sisäiset)	0	-22 850	-24 549,59	-1 700
Menot (sisäiset)	0	42 600	70 045,10	27 445
TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	22 676	48 421,65	25 746
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	2 199 418	2 108 623,56	-90 794
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	0,00	709,49	694,77	

316 Lastensuojelu

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, jonka tavoitteena on turvata erityistä suojelua tarvitsevien lasten ja nuorten oikeus turvalliseen kasvuympäristöön sekä tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen.
Henkilöstö 0,6 sosiaalityöntekijää, 0,1 johtava viranhaltija 1,2 perhetyöntekijää.

Vastuuhenkilö

Perusturvajohtaja ja sosiaalityöntekijä.

Sitovia tavoitteita

1. Tehostetaan avohuollon toimia ongelmien vaikeutumisen estämiseksi.
2. Lisätään yhteistyötä koulun kanssa sijoitusten välttämiseksi.

Toteuma:

1-12 kk:

1. Kotiin annettava perhekuntoutus käynnistynyt ostopalveluna
2. Sosiaalityöntekijä on tehnyt aktiivisesti yhteistyötä koulun henkilökunnan kanssa.

Kustannukset ylittävät sekä avohuollon palveluissa, että laitoshoidossa lisääntyneen palvelutarpeen johdosta. Jälkihuoltovelvoitteen nouseminen 25-vuoteen lisäsi jälkihuollon kustannuksia ennakoitua enemmän.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	tot 1-12/kk 2021
Huostaanotettuja lapsia	6	4	4	4	5	4
Sijoitukset:						
Laitokset	3	3	2	7	3	3
Perhehoito	2	2	2	2	2	1
Jälkihuollettavat	1	3	3	5	3	7

Lastensuojelu	**TP 2020**	**TA 2021**	**TP 2021**	**Ero**
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	0	-187 785	-54 916,48	132 869
M E N O T (ulkoiset)	0	789 828	948 036,76	158 209
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	602 043	893 120,28	291 077
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	0	0	-8,61	-9
Menot (sisäiset)	0	0	8,61	9
TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	0	0,00	0
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	602 043	893 120,28	291 077
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	0,00	194,21	294,27	

318 Lapsiperheiden palvelut

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, jonka tavoitteena on edistää ja ylläpitää lasten, nuorten ja perheiden toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta. Palvelut myönnetään sosiaalihuoltona tukemaan lapsen kasvuympäristöä.
Henkilöstö: 0,8 perhetyöntekijää, 0,3 sosiaalityöntekijää, 0,2 lastenvalvojaa.

Vastuuhenkilö

Perusturvajohtaja ja sosiaalityöntekijä.

Sitovia tavoitteita

1. Toimitaan aktiivisena osana perhekeskusta. Monialaisia kokouksia vähintään 5.
2. Nepsy-menetelmien aktiivinen käyttö
3. Ryhmätoiminnot perhetyössä 1 eroryhmä ja 1 vanhempana vahvemmaksi ryhmä.

Toteuma:
1-12 kk:

1. Kokouksia ollut 9, joista 6 on ollut Lape kokouksia ja 3 LaNuPe kokouksia
2. Nepsy-menetelmään kouluttautuneet perhetyöntekijät ovat käyttäneet menetelmää aktiivisesti jatkuvasti arkityössään nepsy-työotteen muodossa ja koulutuksesta saatuja menetelmiä hyödyntäen.
3. Ryhmätoimintoja on koronasta huolimatta pystytty toteuttamaan touko-kesäkuussa niin, että lasten erovertaisryhmä kokoontui 6 kertaa. Se toteutettiin yhteistyönä Suonenjoen kuraattorin ja Suonenjoen perhetyöntekijän, Rautalammin seurakunnan lapsi- ja perhetyötekijän sekä Rautalammin perhetyöntekijän kanssa. Ryhmä kokoontui Suonenjoen seurakunnan kerhotalossa.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	Tot 1-12 kk/2021
Perhetyön perheet				15	18	21
Kotouttamisohjaajan pakolaisperheet				6	9	6

Lapsiperheiden palvelut	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	0	0	-838,78	-839
M E N O T (ulkoiset)	0	90 829	64 677,16	-26 152
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	90 829	63 838,38	-26 991
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	0	0	-3,69	-4
Menot (sisäiset)	0	6 300	2 017,47	-4 283
TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	6 300	2 013,78	-4 286
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	97 129	65 852,16	-31 277
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	0,00	31,33	21,70	

321 Työikäisten palvelut

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Sosiaalipalvelu, jolla tuetaan työikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta mm. kuntouttavan työtoiminnan, sosiaalisen kuntoutuksen ja toimeentulotuen avulla.

Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on ehkäistä nuorta syrjäytymästä yhteiskunnasta, edistää elämänhallintaa, ohjata häntä koulutukseen ja auttaa häntä löytämään polkuja työelämään. Paja tuottaa matalan kynnyksen palveluita alle 29- vuotiaille Rautalammilla asuville nuorille.
Henkilöstö: 1,5 nuorten pajan ohjaajaa, 0,4 sosiaalityöntekijää, 1 sosiaalisen kotikuntoutuksen työntekijä.

Vastuuhenkilö

Sosiaalityöntekijä ja Kokkatoiminnan ohjaaja.

Sitovia tavoitteita

1. Kohdennetaan palvelut nuorten tarpeen mukaan yhteystyössä muiden toimijoiden kanssa mm. lisäämällä yksilövalmennusta.
2. Laaditaan tarvittaessa asiakassuunnitelma toimeentulotukiasiakkaille.
3. Vastataan kiintiöpakolaisten palvelun tarpeeseen.

Toteuma:

1-12 kk:

1. nuorten työpajan asiakkaat osallistuneet pajan ohjaajan ja etsivänuorisotyöntekijän kanssa Nuottavalmennukseen (3 vrk**).** Tutustuttu harrastuksiin ja eri aloihin sekä kiinnostuksen kohteisiin yksilöiden tarpeen mukaan**.**
2. Mikäli toimeentulotukiasiakkaalla on ilmennyt tarve muuhun palveluun esim. psykososiaalinen työ tai sosiaalinen kuntoutus on suunnitelma aina laadittu
3. Pakolaisia on ollut kunnassa vähän poismuuton johdosta. Pakolaisohjauksessa on ollut työntekijävajetta toisen neljänneksen aikana.

Työmarkkinatuen kuntaosuus ylittää yrittäjille koronaepidemian johdosta maksettavan työmarkkinatuen johdosta.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	tot 1-12 kk/2021
Psykososiaalinen kotikuntoutus käyntimäärät				316	400	255
Kotouttamisohjaajan pakolaisperheet				6	8	3
ASIAKKAAT Nuorten Paja:						
Kuntouttavassa työtoiminnassa	2	4	3	6	4	7
Mielenterveyskuntoutujat			2	1	3	1
Muut (ryhmätoiminnat, työkokeilu tms.)	2	0	1	6	5	9
Kuntouttavan työtoiminnan parissa henkilöä	11	34	35	35	35	15

Työikäisten palvelut	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	0	-108 700	-261 273,32	-152 573
M E N O T (ulkoiset)	0	784 515	825 314,13	40 799
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	675 815	564 040,81	-111 774
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	0	0	-124,08	-124
Menot (sisäiset)	0	2 000	-2 137,05	-4 137
TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	2 000	-2 261,13	-4 261
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ		677 815	561 779,68	-116 035
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	0,00	218,65	185,10	

322 Päihdehuolto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Sosiaalihuoltolain mukainen palvelu, jolla vähennetään ja poistetaan päihteisiin liittyviä hyvinvointia ja turvallisuutta vaarantavia tekijöitä sekä tuetaan päihteettömyyttä antamalla ohjausta ja neuvontaa ja myöntämällä tarvittavia palveluita.

Vastuuhenkilö

Sosiaalityöntekijä.

Sitovia tavoitteita

1. Lisätään yhteistyötä mielenterveystyön ammattilaisten kanssa.

Toteuma:

1-12 kk:

1. Asiakkaiden kanssa tehty yhteistyötä ja suunnitelmat toimitettu mielenterveysneuvolaan.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	tot 1-12 kk/2021
Päihde- ja mielenterveyshuollon palveluasuminen	13	12	12	13	12	13

Päihdehuolto	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	0	0	0,00	0
M E N O T (ulkoiset)	0	15 000	13 813,96	-1 186
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	15 000	13 813,96	-1 186
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	0	0	0,00	0
TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	0	0,00	0
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	15 000	13 813,96	-1 186
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	0,00	4,84	4,55	

324 Toimeentulotuki

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen ilman aiheetonta viivystystä.
Asiakkaiden sosiaalisen tilanteen selvittely ja tarpeellinen tuki aikuissosiaalityön keinoin.
Merkittävä väline on kuntouttava työtoiminta.
0,1 sosiaalityöntekijää.

Vastuuhenkilö

Sosiaalityöntekijä.

Sitovia tavoitteita

1. Kotikäyntejä erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden luo lisätään.

Toteuma:

1-12 kk:

1. Kotikäyntejä on tehty noin 8 asiakkaalle, joillekin riittänyt yksi kotikäynti, joidenkin kanssa useampi tapaaminen ollut tarpeen.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP2020	TA 2021	tot 1-12 kk/2021
Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea saaneita kotitalouksia	27	67	56	53	50	65

Toimeentulotuki	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	0	-5 400	-8 906,15	-3 506
M E N O T (ulkoiset)	0	32 700	33 931,58	1 232
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	27 300	25 025,43	-2 275
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	27 300	25 025,43	-2 275
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	0,00	8,81	8,25	

326 Omaishoidon tuki

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotioloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettaville annettavista tarvittavista palveluista ja omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen.

Vastuuhenkilö

Kotihoidon vastaava.

Sitovia tavoitteita

1. Omaishoidon tuen palvelutarpeen arviointi ja päätöksen laatiminen hakemukseen perustuen.

Toteuma:

1-12 kk:

1. Hakemukset käsitelty tavoitteen mukaan. Omaishoidontukea ei ole voitu maksaa toisen neljänneksen aikana uusille hakijoille, koska määräraha vuoden 2021 on täysimääräisenä käytössä. Määrärahan vapautuessa omaishoidontukea maksetaan päätösten mukaisesti.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	Tot 1-12kk /2021
Omaishoidon tuki	29	27	22	29	25	23

Omaishoidon tuki	TP 2020	TA 2021 (sis. muutokset)	TP 2021	Ero
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	0	133 982	159 188,56	25 207
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	133 982	159 188,56	25 207
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	133 982	159 188,56	25 207
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	0,00	43,22	52,45	

335 Ravintokeskus

Toiminnan kuvaus / palveluajatus
Tuottaa ruokapalveluja ravitsemussuosituksia noudattaen kunnan oppilaitoksiin, päiväkoteihin ja kotihoidon sekä asumispalveluiden asiakkaille.

Vastuuhenkilö
Ravitsemispäällikkö.

Sitovia tavoitteita

1. Palautejärjestelmä kouluruokailuun ja palautekysely iäkkäille
2. Ikääntyneiden ravitsemuksen seuranta ja kehittäminen esim. vanhuspalvelun henkilöstöä kouluttamalla.

Toteuma:
1-12 kk:

1. Kouluruokailun palautekysely toteutettiin. Iäkkäiden kysely on valmisteltu, toteutus vuonna 2022
2. Iäkkäiden ravitsemuksen seurantaa emme ehtineet toteuttaa, korona-pandemian vaikutuksen seurauksena. Henkilöstön koulutus ei toteutunut

Ulkoisen myynnin lasku on seurausta erään toimipaikan pois jäämisestä palvelumme piiristä. Sisäiset myynnit vastaavat melko hyvin edellisvuoden tasoa. Tulos jää talousarviosta ulkoisen myynnin menetyksen vuoksi.

Tunnusluvut ja mittarit

Ateriat kpl:	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	Tot 1-12 kk/2021
Vanhukset	51 182	50 184	51 228	55 865	50 500	57 400
Koululaiset	108 722	107 130	103 848	69 760	96 000	104 300
Muu	9 811	7 508	17 352	19 332	17 000	7 220

Ravintokeskus	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-117 363	-101 668	-72 049,82	29 618
M E N O T (ulkoiset)	451 092	497 521	463 729,85	-33 791
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	333 729	395 853	391 680,03	-4 173
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	-416 189	-514 428	-476 932,35	37 496
Menot (sisäiset)	50 223	65 168	52 628,99	-12 539
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-365 966	-449 260	-424 303,36	24 957
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-32 237	-53 407	-32 623,33	20 784
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	-10,56	-17,23	-10,75	

360 Perusterveydenhuolto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Perusterveydenhuolto järjestetään ja tuotetaan kuulumalla Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymään yhdessä Suonenjoen kaupungin kanssa.

Vastuuhenkilö

Sitovia tavoitteita

1. Perusterveydenhuollon sitovat tavoitteet asettaa perussopimuksen mukaisesti Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä. https://www.sisasavontk.fi/

Toteuma:

1-12kk:

Perusterveydenhuollon toteumasta raportoi perussopimuksen mukaisesti Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä. https://www.sisasavontk.fi/

Tunnusluvut ja mittarit

Hoitopäivät	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	Tot 1-12kk/2021
15-49 vuotiaat	20	27	158	23		42
50-64 vuotiaat	267	207	201	229		286
65-74 vuotiaat	830	717	590	744		687
75-84 vuotiaat	973	1 391	1 003	1 254		991
Yli 85 vuotiaat	1 321	1 306	1 453	1 550		1380
Yhteensä	3 444	3 648	3 405	3 800		3 386
a´-hinta	210,13 €	229,50 €	235,75 €	253,96 €		
Kustannukset yht.	723 687,72 €	837 216,00 €	802 728,75 €	965 048,00 €		

Perusterveydenhuolto	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-179 485	0	0,00	0
M E N O T (ulkoiset)	3 824 493	4 079 238	2 782 224,60	-1 297 013
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	3 645 007	4 079 238	2 782 224,60	-1 297 013
Suunnitelmapoistot	33 260			
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	39 186			
TOIMINTAKATE (sisäiset)	72 445			
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 717 453	4 079 238	2 782 224,60	-1 297 013
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	1217,64	1315,88	916,71	

370 Erikoissairaanhoito
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Erikoissairaanhoito järjestetään ja tuotetaan kuulumalla Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymään.
Vastuuhenkilö
Sitovia tavoitteita 1. Erikoissairaanhoidon sitovat tavoitteet asettaa perussopimuksen mukaisesti Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. https://www.psshp.fi/etusivu
Toteuma: **1-12 kk:** 1. Erikoissairaanhoidon toteuman raportoi perussopimuksen mukaisesti Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. https://www.psshp.fi/etusivu
Tunnusluvut ja mittarit

Erikoissairaanhoito	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-21 451	0	-19 526,04	-19 526
M E N O T (ulkoiset)	5 127 141	5 756 387	5 337 455,19	-418 932
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	5 105 690	5 756 387	5 317 929,15	-438 458
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	5 105 690	5 756 387	5 317 929,15	-438 458
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	1672,35	1856,90	1752,20	

380 Ympäristöterveydenhuolto
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Ympäristöterveydenhuolto järjestetään ja tuotetaan kuulumalla **ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue**eseen, johon kuuluvat Tervon kunta (isäntäkunta), Suonenjoen kaupunki, Rautalammin kunta, Vesannon kunta, Pielaveden kunta sekä Keiteleen kunta.
Vastuuhenkilö
Sitovia tavoitteita 1. Sitovat tavoitteet perussopimuksen mukaisesti asettaa ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue. https://www.tervo.fi/ymparistoterveyspalvelut
Toteuma: **1-12 kk:** 1. Toteumasta raportoi perussopimuksen mukaisesti ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue. https://www.tervo.fi/ymparistoterveyspalvelut
Tunnusluvut ja mittarit

Ympäristöterveydenhuolto	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	189 274	206 600	184 471,19	-22 129
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	189 274	206 600	184 471,19	-22 129
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	189 274	206 600	184 471,19	-22 129
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	62,00	66,65	60,78	

404 Sivistyksen hallinto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Sivistystoimen hallinnon tehtävänä on mahdollistaa osaston ja sen työntekijöiden toimintaedellytykset, edistää osaston toimintaa kuntastrategian mukaisesti sekä arvioida toiminnan taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia. Sivistysosaston hallinto ohjaa osaston yhteistoimintoja, järjestää ja toimeenpanee kilpailutuksia sekä kehittää toiminnan suunnittelua ja arviointia.

Vastuuhenkilö
Sivistysjohtaja Olli Lipponen

Sitovia tavoitteita

1. Viranhaltijapäätökset ja lautakunnan päätökset annetaan kuukauden kuluessa asian vireille tulosta.
2. Osaston työntekijöille pidetään kehityskeskustelut lähiesimiehen toimesta.
3. Tiimimalli otetaan käyttöön vähintään neljässä yksikössä

Toteuma:
1-12kk

1. Viranhaltijapäätökset annettiin pääosin kuukauden kuluessa.
2. Kehityskeskustelut pidettiin kaikissa hallintokunnissa.
3. Tiimimalli otettu käyttöön koko osastolla.

Tunnusluvut ja mittarit

Sivistyksen hallinto				
	TP2019	**TP2020**	**TA2021**	**TP2021**
Sivistys-/hyvinvointilautakunnan kokouksia	9	10	10	9
Osastopalavereita	10	12	12	11

Sivistyksen hallinto	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	47 048	73 118	51 504,83	-21 613
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	47 048	73 118	51 504,83	-21 613
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	-313	-511	-250,53	260
Menot (sisäiset)	1 732	2 014	3 048,91	1 035
TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 419	1 503	2 798,38	1 295
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	48 467	74 621	54 303,21	-20 318
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	15,88	24,07	17,89	

410 Perusopetus

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Toiminnassa keskeistä on kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen. Kiinnitetään huomiota ryhmäytymiseen, työrauhaan, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin. Tiimityöskentelyä jalkautetaan sekä henkilökunnan että oppilaiden keskuuteen.

Koulujen arvoja kirkastetaan. Opetus- ja kasvatustyötä tehdään yhteistyössä oppilaiden, vanhempien, henkilökunnan ja ulkopuolisten sidosryhmien kanssa. Oppilaita rohkaistaan osallistumaan koulujen toimintakulttuurin kehittämiseen ja vastuunottoon mm. kummioppilastoiminnan, tukioppilastoiminnan ja oppilaskuntien kautta. Yhteistyötä tehdään huoltajien kanssa mm. Wilma-viestien, vanhempainiltojen ja mahdollisen vanhempainyhdistyksen kautta. Koulussa toimii monialainen oppilashuollon tiimi, jonka tehtävänä on edistää oppilaiden hyvinvointia ja terveyttä. Koulut ovat mukana KiVa-kouluohjelmassa, jonka ohjeiden mukaisesti ehkäistään kiusaamista. Koulut tekevät tiivistä yhteistyötä mm. seurakuntien, nuoriso- ja kulttuuritoimen, urheiluseurojen sekä paikkakunnan yritysten kanssa

Vastuuhenkilö
Matti Lohen koulun ja Kerkonjoen koulun rehtorit

Sitovia tavoitteita
1. Oppilaiden ja henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen.
2. Tiimimallin käyttöönotto.
3. Tietostrategian suunnittelu ja käyttöönotto portaittain.

Toteuma:

1. Oppilaiden ja henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen.

Matti Lohen koulu
Oppilaat: Oppilaiden hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä ilmiöistä koulun arjessa on keskusteltu syksyn mittaan. Levottomuudesta ja ilmapiiristä ovat välillä olleet huolissaan niin aikuiset kuin oppilaatkin. Arjessa on selvitelty säännöllisesti oppilaiden välisiä haasteita. Kuitenkin kouluterveyskyselyn mukaan esimerkiksi kiusaaminen ja päihteiden käyttö on vähentynyt erityisesti yläkouluikäisten keskuudessa.

Toimenpiteitä oppilaiden hyvinvoinnin lisäämiseksi on toteutettu ja laadittu:

- kouluterveyskyselyn tuloksista johdetut toimenpiteet syksyllä 2021, yläkoulun luokkien omaan ryhmän liittyvät ilot ja harmit – kyselyt ja niistä johdetut toimenpiteet (esim. nuorisotoimen tunnit, opevälkät, sähköisen jatkuvan palautejärjestelmän luominen, oppilaskunnan pohdinta siitä, miten he odottavat koulun aikuisten kohtaavan heitä paremmin)
- Kiva-koulu – toiminta, oppilaskunta (esim. käyttäytymistoiveet ja järjestyssäännöt – työstö), tukioppilastoiminta, teemapäivät ja tapahtumat

- yhteisöllinen oppilashuolto on kokoontunut syksyllä säännöllisesti ja yksilöllisiä oppilashuoltoryhmiä ja järjestetty aiempaa useammin huolitilanteissa
- Perustettiin HETI-ryhmä haastaviin ja fyysistä rajoittamista vaativiin tilanteisiin. Hankittiin kouluturvallisuuteen (ennakointi ja fyysinen rajoittaminen) liittyvä koulutus vahvistamaan henkilöstön osaamista tilanteissa toimimiseen.
- Oppilashuollollisia ja kouluturvallisuutta vahvistamia prosesseja on hiottu ja tarkennettu.

Henkilöstö: Syksyn tavoitekeskusteluissa (toteutunut syksyllä noin puolen henkilökunnan kanssa) lähes kaikki nostivat iloksi ja ylpeyden aiheeksi Matti Lohen koulun työporukan. Keskusteluissa iloittiin avuliaisuudesta, huumorista, joustavuudesta ja kohtaamisista sekä yleisesti hyvästä työilmapiiristä. Hyvinvointia kuormittavia tekijöitäkin kuitenkin on ja niistä esimerkkinä paljot poissaolot, kuormittavat tehtävänkuvat ja levottomuus. ”Kaivataan perusarkea”

Toimenpiteitä henkilöstön hyvinvoinnin lisäämiseksi:

- henkilöstölle on toteutettu työhyvinvointikysely.
- Työterveyden kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä. Työterveyden työpaikkakäynti keväällä 2021.Henkilöstö on vastannut keväällä CAF-kyselyyn ja kyselyn tuloksia on purettu tiimeissä.
- Matti Lohen koulun johtotiimi (JoTi) on saanut työnohjausta keväällä 2021.
- Säännölliset tavoite- ja kehityskeskustelut
- Henkilöstön kuukausittainen työhyvinvointikysely (aloitettu syksyllä 2021 työhyvinvointia lisäävien tekijöiden kartoittamisen pohjalta)
- tiivis yhteistyö työterveyden kanssa
- henkilökohtaiset huolikeskustelut arjessa tarvittaessa

Kaikki:

- positiivisen pedagogiikan mukaisen toimintamallin kehittäminen
- tiimimallin vahvistaminen niin työntekijöiden kuin oppilaidenkin keskuudessa (osallisuuden vahvistuminen)

Kerkonjoen koulu

Oppilaiden ja henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen
Koulu käy matalalla kynnyksellä keskustelua vanhempien kanssa arjessa ja tarvittaessa kutsutaan koolle yksilöllinen oppilashuoltoryhmä. Myös yhteistyö oppilashuoltohenkilöstön kanssa on välitöntä ja toimivaa. Kiusaamiseen ja häiriökäytökseen on puuttuttu erilaisin toimenpitein positiivisen pedagogiikan toimin korostaen kuitenkin sitä, että tarvittaessa huonosta käytöksestä on myös seuraamuksia. Tilannetta kartoitetaan valtakunna3llisten ja koulukohtaisten kyselyiden kautta.
Henkilöstön hyvinvointia on lähdetty parantamaan tiimi-mallin kautta sekä varmistamalla jaksaminen riittävän resursoinnin ja tuen kautta. Erityisen merkittävää on ollut avoimemman keskustelun synty tiimimallin kautta.

2. Tiimimallin käyttöönotto.

Matti Lohen koulu

Tiimimalli on käytössä Matti Lohen koulussa ja sitä kehitetään ja analysoidaan arjessa erityisesti johtotiimityöskentelyn myötä. Vuoropuhelua tiimeissä sekä erityisesti tiimien välillä vahvistetaan. Yhteistä johtamispuhetta vahvistetaan. Yhteisistä toimintakäytänteistä oppilaiden kanssa toimittaessa käydään keskustelua jatkuvasti arjessa.

Kerkonjoen koulu

Kerkonjoen koulussa on aina jaettu vastuuta arjessa ja toimittu tiimimäisesti, mutta tiimimallin käyttöönotto muodollisemmin on tuonut edennyt hyvin ja osoittautunut tärkeäksi palaseksi koulun arjen sujuvoitumisessa ja henkilöstön hyvinvoinnin kehittymisessä.

3. Tietostrategian suunnittelu ja käyttöönotto portaittain.

Matti Lohen koulu

Tämä tavoite ei ole toteutunut eikä tietostrategiaa ole laadittu. Tietostrategiaan liittyen on kuitenkin vahvistettu joitain toimintoja. Digitutorit ovat olleet henkilöstön tukena digiasioissa. Matti Lohen koulun konekantaa (46 cromebookia) on kuitenkin joulukuussa 2021 vahvistettu merkittävästi ja sen myötä tvt:n käyttö laajentuu ja vahvistuu oppimisen arjessa.

Kerkonjoen koulu

Tavoite ei ole toteutunut. Koululla käytetään monipuoleisesti ja arkipäiväisesti tietokoneita, iPadeja ja esim. moderneja kosketusnäyttöjä opettamisessa ja opiskelussa. Oppilaat saavat tunnukset ja opettelevat Office 365 –pilvipalvelun käyttöä alaluokilta alkaen. Yhtenäistä strategiaa oppimisen toteuttamiseksi ei kuitenkaan ole.

Tunnusluvut ja mittarit

Sitovissa tavoitteissa1-3:

Oppilaspoissaolojen seuranta, henkilöstön poissaolojen seuranta, KiVa- ja työrauhakyselyt, Challenge-tutkimusprojektin tulokset (koulukiusaamista koskien, Matti Lohen koulu), henkilökunnan hyvinvointikyselyt (työterveys), CAF-kyselyt (kevät 2021), henkilökunnan kehityskeskustelut, palautteet tiimityöskentelystä.

Perusopetus	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-196 240	-160 933	-135 205,05	25 728
M E N O T (ulkoiset)	2 723 732	2 833 067	2 958 535,92	125 469
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 527 492	2 672 134	2 823 330,87	151 197
Suunnitelmapoistot	204 900	201 468	227 798,01	26 330
Tulot (sisäiset)	-57 536	-29 165	-69 620,19	-40 455
Menot (sisäiset)	368 742	376 372	442 237,46	65 865
TOIMINTAKATE (sisäiset)	516 106	548 675	600 415,28	51 740
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 043 599	3 220 809	3 423 746,15	202 937
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	996,92	1038,97	1128,09	

420 Lukio

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Rautalammin lukio tarjoaa laadukasta lukiokoulutusta viihtyisissä tiloissa. Meille on tärkeää, että huolehdimme lähialueen vetovoimaisuudesta ja kannamme vastuuta paikallisesti, valtakunnallisesti ja myös globaalisti.
Yrittäjämäinen asenne, kestävän kehityksen huomioiminen ja kansainvälisyys näkyvät koulumme arjessa ja toiminnassa. Välitämme toisistamme. Henkilökunnan ja opiskelijoiden hyvinvointi ovat keskeisiä toiminta-ajatuksiamme.
Tavoitteenamme on hyödyntää paikallisia olosuhteita tehokkaasti ja olla aktiivinen toimija myös kunnan vetovoimaisuuden lisäämisessä.
Yhteistyö Rautalammin ratsastuskeskuksen kanssa luo pohjaa lukion markkinoinnille ja tarjoaa vakaan opiskelijavirran. Teatteri-ilmaisun ja musiikin keinoin ilmaisemme paikallista osaamista ja otamme kantaa yhteiskunnallisiin ja globaaleihin ilmiöihin.

Lukion arvot ovat Laadukkuus, Vastuullisuus ja Välittäminen.

Vastuuhenkilö

Lukion rehtori Olli Lipponen

Sitovia tavoitteita

1. Opiskelijamäärä ylittää 100 syksyllä 2021
2. Tiivis yhteistyö naapurilukioiden kanssa. Vähintään 15 yhteistä kurssia.
3. Opiskelijoiden hyvinvointikyselyn tulosten keskiarvon kasvu 10 pisteellä (80 -> 90)
4. Markkinointisuunnitelman tekeminen

Toteuma:

1-12 kk:

:

1. Lukion opiskelijamäärä laskentapäivänä 20.9.2021 oli yhteensä 111.
2. Keväällä 2021 jäätiin yhteiskurssien tavoitteesta, mutta syksyllä saksan, ranskan ja venäjän kielissä aloitti uudet ryhmät.
3. Hyvinvointikysely ei enää tuota luotettavaa tietoa, koska opiskelijoita ei saada motivoitua siihen vastaamisessa. Vuoden 2022 aikaa luovumme palvelun käytöstä ja kehittelemme paremman tavan mitata opiskelijoiden hyvinvointia.
4. Lukion brändityö on vuoden 2021 lopussa kesken. Markkinointisuunnitelma valmistuu osana brändityötä vuoden 2022 aikana.

Tunnusluvut ja mittarit

Lukio	TP2019	TP2020	TA2021	TP2021
Opetustunnit	6304	6270	6270	5934
€/opetustunti	138	124	124	132
Opiskelijoita	91	95	96	111
€/opiskelija	9621	8235	8941	7068

Lukio	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-22 210	-76 933	-38 350,30	38 583
M E N O T (ulkoiset)	720 771	891 909	822 913,96	-68 995
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	698 561	814 976	784 563,66	-30 412
Suunnitelmapoistot	114 127	114 127	114 227,89	101
Tulot (sisäiset)	-2 462	-3 750	-2 577,90	1 172
Menot (sisäiset)	124 326	131 326	137 124,40	5 798
TOIMINTAKATE (sisäiset)	235 991	241 703	248 774,39	7 071
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	934 552	1 056 679	1 033 338,05	-23 341
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	306,11	340,86	340,47	

440 Aikuiskoulutus

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kansalaisopiston toiminnan Rautalammin kunnassa järjestää Sisä-Savon kansalaisopisto. Sisä-Savon kansalaisopisto on avoin vapaan sivistystyön opisto ja se tarjoaa opetusta toimialueensa Suonenjoen, Rautalammin, Tervon, Vesannon ja Leppävirran asukkaille.
Leppävirran kunta liittyi opistoverkostoon 2018 ja sen myötä opiston tehtäväksi tuli myös taiteen perusopetuksen järjestäminen. Kansalaisopisto järjestää alueen koulutus- ja kulttuuritarpeita tukevaa monipuolista ja hyvinvointia lisäävää yleissivistävää koulutus-, kulttuuri- ja harrastustoimintaa, ammatillista lisäkoulutusta sekä maksupalvelu– ja projektitoimintaa.

Musiikinopetuksen järjestää Kuopion konservatorio. Konservatoriossa on ollut 11 paikkaa opiskelupaikkaa. Rautalampilaisia opiskelijoita on tällä hetkellä 10.

Vastuuhenkilö

Sivistysjohtaja Olli Lipponen

Sitovia tavoitteita

1. Kansalaisopiston kurssitarjonnan pitäminen ennallaan
2. Kansalaisopiston tuntitavoitteena on 2400
3.Konservatorio-opintojen mahdollistaminen 10 nuorelle.

Toteuma:

1-12 kk:

1. Kansalaisopiston kursseja pidettiin vuonna 2021 yhteensä 104 kpl
2. Vuoden 2021 opistotunnit olivat yhteensä 2094
3. Konservatorion opinnot mahdollistettiin vähintään kymmenelle nuorelle vuoden 2021 aikana.

Tunnusluvut ja mittarit

Aikuiskoulutus	TP2018	TP2019	TA2021	TP2021
Opetustunnit	2378	2318	2000	2394
€/opetustunti	14,27	19,23	12,65	23,14
Opiskelijoita	542	554	550	445
Kurssipaikkoja	1122	1102	1112	905
€/opiskelija	62,62	69,42	57,51	61,2

Aikuiskoulutus	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	64 836	64 681	72 403,21	7 722
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	64 836	64 681	72 403,21	7 722
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	64 836	64 681	72 403,21	7 722
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	21,24	20,86	23,86	

450 Joukkoliikenne

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Mahdollistaa haja-asutusalueelta asioiminen kirkonkylällä ja saapuminen sunnuntaina Suonenjoen rautatieasemalta Rautalammille. Kutsutaksipalvelu korvaa vähäistä julkista liikennettä Rautalammin kunnan alueella.

Vastuuhenkilö

Sivistysjohtaja Olli Lipponen

Sitovia tavoitteita

1. Kustannusten pitäminen vuoden 2020 tasolla
2. Kutsutaksitoiminnan kehittäminen
3. Kuljetuspalveluiden markkinoinnin ja viestinnän kehittäminen

Toteuma:

1-12 kk:

1. Kustannukset nousivat vuodesta 2020 yhteensä 2780€
2. Kutsutaksitoiminta jatkuu entisellään
3. Kuljetuspalveluiden markkinointi ja viestintä pysynyt ennallaan.

Joukkoliikenne	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-4	-2 724	0,00	2 724
M E N O T (ulkoiset)	30 743	18 318	21 098,29	2 780
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	30 739	15 594	21 098,29	5 504
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	30 739	15 594	21 098,29	5 504
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	10,07	5,03	6,95	

453 Varhaiskasvatus

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Varhaiskasvatuspalvelujen tavoitteena on järjestää laadukasta ja pedagogisesti perusteltua hoitoa, kasvatusta ja opetusta kaikille alle kouluikäisille lapsille varhaiskasvatusmuodosta riippumatta. Tähän kuuluu myös yksityinen varhaiskasvatus. Toiminta perustuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, joka on päivitetty kesäkuussa 2019.

Luontopainotteisuus: Luonto monipuolisena ja rikkaana oppimisympäristönä tarjoaa lapselle ihanteelliset puitteet leikkiin, tutkimiseen, kokeiluun ja oppimiseen. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen keskeisiä asioita ovat uteliaisuuden herättäminen asioita ja ilmiöitä kohtaan, kannustaminen tutkimiseen ja monipuoliseen liikkumiseen, herätteleminen uuden oppimiseen.

Vastuuhenkilö

Päiväkodinjohtaja

Sitovia tavoitteita

1. **Pedagoginen kehittäminen:** Painopistealueina pedagogiset käytänteet, pedagoginen johtajuus, osallisuus ja Rautalammin kunnan vasun tavoitteiden toteutumisen seuranta, sekä luontopainotteisuuden pilotointi ja toiminta koko varhaiskasvatuksessa.
2. **Henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittäminen:** Painopistealueina rakentavan keskustelukulttuurin ylläpitäminen, esimies ja työyhteisötaitojen kehittäminen sekä palautteen anto. Koulutusta luontopainotteisuuden kehittämiseen.
3. **Viestintä ja tiedottaminen:** Painopistealueina sisäinen ja ulkoinen viestintä.

Toteuma 2021:

Varhaiskasvatukseen vaikuttaneet poikkeusolot koronavirustilanteen takia:
Pitkään jatkuneiden poikkeusolojen myötä henkilöstön sairaspoissaolot ovat lisääntyneet, sillä vähäistenkin infektio-oireiden myötä tulee jäädä kotiin. Sairauspoissaoloista johtuen myös sijaistarve on jatkunut akuuttina. Lasten määrä varhaiskasvatuksessa kasvoi kevään aikana yhteensä 14 lapsella mikä osaltaan on lisännyt henkilöstökulujen kasvua.

Elokuussa alkoi kaksivuotinen esiopetuskokeilu, jonka toimitilat 10/2021 saakka olivat kirjaston Kivijalassa, uuden päiväkodin valmistuttua viisivuotiaiden esiopetuskokeilu siirtyi uuden päiväkodin tiloihin. Esiopetuskokeiluun haettiin esiopettajaa/varhaiskasvatuksen opettajaa kesällä 2021, mutta hakijoita ei ollut. Esiopettajan virkaa sijaistamaan siirrettiin Pentinpellon päiväkodista varhaiskasvatuksen opettaja. Tämän vuoksi Pentinpellossa, Metsäeskarien ryhmässä, on tällä hetkellä yhden opettajan vajaus, jota paikkaa varhaiskasvatuksen opettajan sijaiseksi siirretty lastenhoitaja.

Elokuussa 2021 saimme kaksi määräaikaista ryhmäavustajaa, sekä yhden lastenhoitajan paikkaamaan henkilöstöresurssia. Syyskuussa aloitti yksi määräaikainen lastenhoitaja Pentinpellon päiväkodissa, sekä lokakuussa yksi vakituinen lastenhoitaja Pentinpellon päiväkodissa.

Varhaiskasvatusjohtaja jäi virkavapaalle 12.2.2021 ja hänen sijaisekseen siirrettiin Pentinpellon päiväkodinjohtaja ajalle 15.2. – 30.11.2021.Tämä on vaikuttanut osaltaan myös henkilöstöresurssiin. Yksi lastenhoitaja aloitti opintovapaan, opintovapaa on myönnetty ajalle 1.8.2021-31.7.2023 – opintovapaan tilalle on palkattu määräajaksi lastenhoitaja.

Päiväkoti Silmu avattiin 1.11.2021 kaksivuotisen esiopetuskokeilun oppilaille ja henkilökunnalle. Loput Pentinpellon päiväkodin varhaiskasvatusikäisistä lapsista sekä henkilökunta aloittivat Silmussa 15.11.2021.

Lasten määrät varhaiskasvatuksessa 31.12.2021
Silmu: 56 (52)
Metsäeskari: 19
Kaksivuotinen esiopetuskokeilu: 17
Ryhmäperhepäivähoito Satakieli: 10 (12)
Perhepäivähoito: 11 (12)

Tunnusluvut ja mittarit

Pedagogiikan kehittäminen	Toteutunut	Ei ole toteutunut
1.Lasten varhaiskasvatussuunnitelmien laatiminen ja tavoitteiden toteutuminen	Toimintakauden 20/21 varhaiskasvatussuunnitelmat toteutuneet. Ryhmävasut (20/21) laadittu ja arvioitu toukokuussa 2021. Toimintakauden 21/22 varhaiskasvatussuunnitelmille sekä ryhmävasuille on laadittu aikataulu, jonka mukaan ne ovat tehty marraskuuhun 2021 mennessä. Tavoitteiden seuranta jatkuvaa.	Osa toimintakauden 21/22 alkusyksyn vasuista on vielä pitämättä, tämä johtuu päiväkodin muuton aiheuttamasta aikapulasta.
2.Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman laadinta	Toimintakauden 21/22 varhais-kasvatussuunnitelmille sekä ryhmävasuille on laadittu aika-taulu, jonka mukaan ne ovat tehty marraskuuhun 2021	Osa toimintakau-den 21/22 alkusyk-syn vasuista on vielä pitämättä, tämä johtuu päivä-kodin muuton ai-

	men-nessä.	heuttamasta aika-pulasta.
3.Tiimipalaverit	Päiväkodinjohtaja ja/ tai vakajohtaja tiimeissä noin 1krt/kk.	Kesäkaudella ei säännöllisiä tiimipalavereja. Vuoden aikana tiimipalavereista on toteutunut n. 70%
Henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittäminen	**% tai lukumäärä**	**% tai lukumäärä**
1.Kehityskeskustelut		Kehityskeskusteluja ei pidetty vuonna 2021.
2.Välitön palaute -arkipäivän tilanteista nousseet asiat	Isommat asiat käsitellään aina yhdessä tiimipalavereissa ja/tai kahden kesken osapuolten välillä. Arkipäivän tilanteista nousseet asiat kirjataan ylös ja ne käsitellään heti/seuraavana päivänä tai viimeistään seuraavassa tiimipalaverissa. Henkilökunnan ja työnantajan välinen vuorovaikutus on ollut kehittämiskohteena varhaiskasvatusyksiköissä. Tämän koetaan parantuneen viimeisen 6kk kuluessa.	Palaute henkilökunnan kesken vaihtuu heikosti. Välitöntä palautetta arkipäivän tilanteissa ei anneta. Seuraava kehitettävä kohde on paikalliset sopimukset.
3.Systemaattinen palaute - kehityskeskustelusta nousseet tavoitteet ja seuranta	Tiimien tavoitteet on kirjattu tiimikansioon, jossa ne ovat näkyvissä kaikille ja josta ne on helppo seurata ja ottaa puheeksi. Varhaiskasvatusjohtajan tiimeissä sekä päiväkodin johtajan kanssa käyty lävitse tiimien tavoitteita sekä laadittu seuranta.	Tiimien tavoitteiden arviointi kehityskeskustelujen pohjalta on jäänyt tekemättä. Ei ole toteutunut.
Viestintä ja tiedottaminen	**Toteutunut**	**Ei ole toteutunut**
Sisäinen viestintä: 1.Varhaiskasvatuksen muistiot kaikille asianosaisille	Muistiot jaettu asianosaisille sähköpostitse. Sisäistä viestintää kehitetty ja otettu	Kehittämistä on tiedonkulussa, jotta tieto tavoittaa kaikki.

sähköisesti	käyttöön WhatsApp ryhmille ja koko varhaiskasvatukselle.	
2. Sisu-palavereiden muistiot koko henkilöstölle	Esiopetusta ja varhaiskasvatusta koskevat asiat on tuotu henkilöstön tietoon tiivistelmämuodossa mm. tiimipalavereissa	
Ulkoinen viestintä: 1.Asiakasraadin kokoontuminen krt/ v	Kokoontunut 7 krt vuonna 2021. Tämä siksi, että koronavirustilanteen aiheuttamat poikkeusolot puhuttivat huoltajia paljon. Normaalisti kokoontumisia 3-4 x/vuodessa	
2.Asiakastyytyväisyyskysely ja seuranta	Asiakastyytyväisyyskysely on laadittu yhdessä varhaiskasvatuksen asiakasraadin kanssa loppuvuodesta 2021.	Kyselyä ei ole lähetetty huoltajille.
3.Palautteen käsittely ja toimenpiteet: yhteistyötahot, päättäjät	Esimies on vienyt asiakaspalautetta eteenpäin asianosaisille. Yhteistyö esim. terapeuttien, neuvolan, perheneuvolan kanssa on ollut tiivistä.	Kunnan sisäistä yhteistyötä ja vuoropuhelua tulee kehittää Koronan takia osa terapeuttien lähikäynneistä on jäänyt pois tai pidetty etänä. Pandemiatilanteen salliessa yhteistyö on toteutunut 100%.

Varhaiskasvatus	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-83 856	-60 150	-115 834,43	-55 684
M E N O T (ulkoiset)	919 850	1 004 488	984 786,24	-19 702
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	835 994	944 338	868 951,81	-75 386
Suunnitelmapoistot	5 800	1 715	542,04	-1 173
Tulot (sisäiset)	-38 268	-20 450	-48 404,12	-27 954
Menot (sisäiset)	181 656	171 409	180 823,61	9 415
TOIMINTAKATE (sisäiset)	149 188	152 674	132 961,53	-19 712
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	985 182	1 097 012	1 001 913,34	-95 099
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	322,69	353,87	330,12	

454 Esiopetus (Kirkonkylä ja Kerkonjoensuu)

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa ja tukea jokaisen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen polkua joustavasti varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen. Toiminta perustuu esiopetuksen opetussuunnitelmaan 2016.

Vastuuhenkilö

Päiväkodinjohtaja

Sitovia tavoitteita

1. **Pedagoginen kehittäminen:** Painopistealueina ovat ryhmä- ja omatoimisuustaidot, kouluvalmiuksien tukeminen esiopetussuunnitelman mukaisesti. Luontopainotteisuuden pilotointi ja toiminta esiopetuksessa.
2. **Henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittäminen:** Painopistealueina rakentavan keskustelukulttuurin ylläpitäminen, esimies ja työyhteisötaitojen kehittäminen sekä palautteen anto. Koulutusta luontopainotteisuuden kehittämiseen.
3. **Viestintä ja tiedottaminen:** Painopistealueina sisäinen ja ulkoinen viestintä.

Toteuma:
1-12 kk:
Esiopetukseen vaikuttaneet poikkeusolot koronavirustilanteen takia:
Pitkään jatkuneiden poikkeusolojen myötä henkilöstön sairaspoissaolot ovat lisääntyneet, sillä vähäistenkin infektio-oireiden myötä tulee jäädä kotiin. Sairauspoissaoloista johtuen myös sijaistarve on kasvanut.

Metsäeskari alkoi elokuussa, toimitiloiksi vuokrattiin työväentalo 31.10.2021 saakka. Tämän jälkeen metsäeskari siirtyy Pentinpellon päiväkodin alakerran tiloihin.

Elokuussa alkoi kaksivuotinen esiopetuskokeilu, jonka toimitilat 10/2021 saakka ovat kirjaston Kivijalassa, uuden päiväkodin valmistuttua esiopetuskokeilu siirtyy uuden päiväkodin tiloihin. Esiopetuskokeiluun haettiin esiopettajaa/varhaiskasvatuksen opettajaa kesällä mutta hakijoita ei ollut. Esiopettajan virkaa sijaistamaan siirrettiin Pentinpellon päiväkodista varhaiskasvatuksen opettaja. Tämän vuoksi Pentinpellossa on tällä hetkellä yhden opettajan vajaus, vajausta paikkaa varhaiskasvatuksen opettajan sijaiseksi siirretty lastenhoitaja. Kaksivuotisen esiopetuksen opetussuunnitelma on hyväksytty hyvinvointilautakunnassa 09/2021.

Lasten määrät varhaiskasvatuksessa 1-12kk

Metsäeskari: 19
Kerkonkosken esiopetus: 3
Kaksivuotinen esiopetuskokeilu: 17

Tunnusluvut ja mittarit

Pedagogiikan kehittäminen	**Toteutunut**	**Ei ole toteutunut**
1.Lasten varhaiskasvatussuunnitelmien laatiminen ja tavoitteiden toteutuminen	Toteutunut	
2.Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman laadinta	Toteutunut	
3.Tiimipalaverit	Päiväkodinjohtaja ja/ tai vakajohtaja tiimeissä noin 1krt/kk.	Kesäkuukausina ei tiimejä, tiimit alkaneet elokuussa.
Henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittäminen	**% tai lukumäärä**	**% tai lukumäärä**
1.Kehityskeskustelut		Ei toteutunut
2.Välitön palaute- arkipäivän tilanteista nousseet asiat	Isommat asiat käsitellään tiimipalavereissa ja/tai kahden kesken osapuolten välillä. Arkipäivän tilanteista nousseet asiat käsitellään heti/ seuraavana päivänä tai seuraavassa tiimipalaverissa.	
3.Systemaattinen palaute-kehityskeskustelusta nousseet tavoitteet ja seuranta	Tavoitteet on kirjattu tiimikansioon. Päiväkodinjohtajan kanssa käyty läpi tavoitteita. Tammikuussa 2021 alkoi työnohjaus Pentinpellon ja Kivijalan henkilöstölle ja siellä käsiteltiin työn	

	kehittämiseen liittyviä asioita.	
Viestintä ja tiedottaminen	**Toteutunut**	**Ei ole toteutunut**
Sisäinen viestintä: 1.Varhaiskasvatuksen muistiot kaikille asianosaisille sähköisesti	Muistiot jaetaan sisäisesti sähköpostilla. Sisäistä viestintää kehitetty muun muassa ottamalla käyttöön ryhmien ja varhaiskasvatuksen omat pikaviestiryhmät.	Kehittämistä vielä tiedonkulussa, jotta tieto tavoittaa kaikki. Tiimivihkot, viestiryhmät, sähköposti ja suullinen viestintä käytössä – kaipaa vielä toiminnan vakiinnuttamista.
2. Sisu-palavereiden muistiot koko henkilöstölle		ei ole toteutunut
Ulkoinen viestintä: 1.Asiakasraadin kokoontuminen krt/ v	Kokoontuu 3 – 4 kertaa vuodessa. Asiakasraati kokoontui kevätkaudella 3 krt, johtuen huoltajien huolesta varhaiskasvatuksen tilanteeseen, varhaiskasvatusjohtajan poisjäännistä sekä kaksivuotisen esiopetuksen järjestämiseen liittyvistä kysymyksistä.	
2.Asiakastyytyväisyyskysely ja seuranta	Seuranta jatkuvaa	Asiakastyytyväisyyskysely ei toteutunut
3.Palautteen käsittely ja toimenpiteet: yhteistyötahot, päättäjät	Palautteen käsittelyä tehty aktiivisesti vs. varhaiskasvatusjohtajan tiimeissä. Yhteistyö esim. terapeuttien, neuvolan, perheneuvolan kanssa on tiivistä.	Kunnan sisäistä yhteistyötä ja vuoropuhelua tulee kehittää

Esiopetus	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	0	0	-1 571,06	-1 571
M E N O T (ulkoiset)	90 087	128 829	156 683,67	27 855
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	90 087	128 829	155 112,61	26 284
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	-1 416	-1 836	-2 187,58	-352
Menot (sisäiset)	42 915	49 238	50 309,62	1 072
TOIMINTAKATE (sisäiset)	41 499	47 402	48 122,04	720
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	131 587	176 231	203 234,65	27 004
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	43,10	56,85	66,96	

460 Nuorisotoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Nuoret kohtaava ja tavoittava nuorisotyö. Nuorisotilaa pidetään avoinna säännöllisesti sekä järjestetään yhteisiä tapahtumia, teemapäiviä sekä retkiä. Nuoret pyritään aktivoimaan nuorisotyön sisällön suunnitteluun ja toteutukseen. Toiminta suunnitellaan ja toteutetaan poikkihallinnollisesti ja eri sidosryhmiä apuna käyttäen. Erityisnuorisotyössä etsivä nuorisotyöntekijä on erityistä tukea tarvitsevien nuorten tukena, sekä mukana ennaltaehkäisevässä nuorisotyössä.

Vastuuhenkilö

Vapaa-aikasihteeri

Sitovia tavoitteita

1. Yhteistyön ylläpitäminen: pyritään tiiviiseen ja laajaan yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa. Toimijat yhteistyössä ovat kunnan eri toimialat, kolmas sektori, seurakunta ja yritykset.
2. Nuorisotoimen ja kouluyhteistyön vahvistaminen
3. Vahvistaa ennaltaehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön roolia nuorisotoimessa. Tavoitteena järjestää toimintaa ept:n vuosikellon mukaan.

Toteuma:

1-12 kk:

1. Toteutunut
2. Nuorisotoimelle ja koululle palkattu yhteinen työntekijä, joka aloitti tehtävässä 1.8.2021 (15h/viikko nuorisotoimella)
3. Omaa toimintaa ehkäisevän päihdetyön osalta järjestetty. EPT-yhdyshenkilö vaihtunut ja tehtävä siirretty perusturvaosastolle.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Tapahtumat/vuosi	131	129	106	140	164
Nuorisotilan kävijät/vuosi	2560	2570	2116	3000	2576
Etsivä nuorisotyön asiakkaat/vuosi	52	58	69	45	71

Nuorisotoimi	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-27 263	-68 800	-28 996,67	39 803
M E N O T (ulkoiset)	76 510	119 650	77 215,51	-42 434
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	49 246	50 850	48 218,84	-2 631
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	-600	0	-129,50	-130
Menot (sisäiset)	27 461	13 698	13 635,12	-63
TOIMINTAKATE (sisäiset)	26 861	13 698	13 505,62	-192
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	76 107	64 548	61 724,46	-2 824
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	24,93	20,82	20,34	

470 Liikuntatoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Rautalammin kunnan liikuntatoimen keskeisenä tehtävänä on liikunnan ja muun terveyttä edistävän fyysisen aktiivisuuden tukeminen. Kunta tarjoaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja, kun taas liikunnan toiminnallisesta puolesta huolehtivat aktiiviset liikunta- ja urheiluseurat sekä yritykset. Urheiluseurat ovat kunnan liikuntapalveluiden tärkeä yhteistyökumppani.

Vastuuhenkilö

Vapaa-aikasihteeri

Sitovia tavoitteita

1. Hyvin hoidetut ja turvalliset liikuntapaikat: pyritään säilyttämään liikuntapaikkojen hoito- ja kunto nykyisellä tasolla.
2. Monipuolisten liikuntapaikkojen turvaaminen ja tapahtumien toteutus: liikuntatoimi tukee vuosittain urheiluseuroja liikuntatoiminnan järjestämiseksi
3. Ulkoliikuntapaikka hoitosuunnitelman ja -sopimuksen päivittäminen ja kilpailutus

Toteuma:

1-12 kk:

1. Toteutunut
2. Toteutunut
3. Toteutunut

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2018	**TP 2019**	**TP 2020**	**TA 2021**	**TP 2021**
Uimahallin kävijät/vuosi	5692	6 284	4955 (uimahalli kiinni koronapandemian vuoksi osan vuodesta)	7 000	5 912
Uimahallin kustannukset/ käynti	15,81	14,32	18,16	12,85	15,21

Liikuntatoimi	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-18 036	-26 500	-22 226,65	4 273
M E N O T (ulkoiset)	177 799	199 005	196 102,86	-2 902
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	159 764	172 505	173 876,21	1 371
Suunnitelmapoistot	28 941	26 952	29 151,04	2 199
Tulot (sisäiset)	-379	-1 240	-1 835,00	-595
Menot (sisäiset)	34 326	45 609	44 054,57	-1 554
TOIMINTAKATE (sisäiset)	62 888	71 321	71 370,61	50
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	222 652	243 826	245 246,82	1 421
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	72,93	78,65	80,81	

480 Kirjasto

Toiminnan kuvaus

1. **Kaikille mahdollisuus lukea -** Lukutaito on kansalaistaito. Kirjaston osaajat ja kokoelmat ovat monipuolisen lukemisen ja monilukutaidon edistämistä varten.
2. **Tukea aktiiviseen kansalaisuuteen ja hyvinvointiin -** Kirjasto opastaa tiedonlähteille ja tukee elinikäistä oppimista. Kirjasto ehkäisee syrjäytymistä
3. **Osaamista ja yhteistyötä -** Kirjastossa työskentelee osaava ja osaamistaan kehittävä henkilökunta. Kirjasto toimii valtakunnallisessa ja kansainvälisessä kirjastoverkossa. Kirjasto kehittää toimintaansa yhdessä asiakkaiden kanssa.
4. **Kaikille avoin tila -** Jokainen on tervetullut kirjastoon

Vastuuhenkilö

Seija Österberg

Sitovia tavoitteita

1. Ylä-Savon Rutakko kirjastoverkkoon liittyminen vuoden 2021 aikana.
2. Ergonomian parantaminen lainaus/palautuspisteessä työterveyshuollon suositusten mukaisesti.
3. Ulko-ovien automatisointi niin, että sisäänkäynti on vaivaton lapsille ja ikäihmisille sekä pyörätuolilla liikkuville (Kuntaliiton Yleisten kirjastojen saavutettavuussuositus).

Toteuma:

1. Rautalammin kirjasto liittyi Ylä-Savon Rutakko kirjastoverkkoon huhtikuussa viikolla 15.
2. Kirjaston asiakaspalvelupiste on uudistettu kokonaan. Vanha tiski on purettu pois ja se on korvattu kolmella sähköisesti säädettävällä pöydällä. Myös työtuolit on uusittu.
3. Ulko-ovien automatisointi siirtyi ja siihen on varattu määräraha vuodelle 2022.

Tunnusluvut ja mittarit

Asukasluku 3053	TP 2018	%	TP 2019	%	TP 2020	%	TP 2021	%
Lainaus	42564	13,08	43056	13,47	33502	10,55	35466	11,62
Kävijät	35015	10,76	33594	10,51	21415	6,86	23771	7,79
Lainaajat	1023	31,43	973	30,44	848	27,17	789	26
Taloudellisuus (henkilöstökulut+kirjastoaineistokulut/fyysiset käynnit+kokonaislainaus)								2,45€/as.
								2,81 (2020)

Kirjasto	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-9 797	-10 721	-9 134,56	1 586
M E N O T (ulkoiset)	200 199	216 065	218 901,40	2 836
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	190 402	205 344	209 766,84	4 423
Suunnitelmapoistot	42 843	29 820	29 819,76	0
Tulot (sisäiset)	-55 539	-26 874	-26 995,60	-122
Menot (sisäiset)	48 265	48 013	60 398,10	12 385
TOIMINTAKATE (sisäiset)	35 568	50 959	63 222,26	12 263
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	225 971	256 303	272 989,10	16 686
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	74,02	82,68	89,95	

490 Kultuuritoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kulttuuritoimi tuottaa monipuolisesti kulttuuripalveluja eri ryhmille ja koordinoi ja kehittää kulttuuritoimintaa tavoitteenaan kuntalaisten hyvinvoinnin ja paikallisen identiteetin vahvistaminen ja Rautalammin vetovoimaisuuden edistäminen.

Vastuuhenkilö

Kulttuurikoordinaattori (50% työajalla, lisäresurssia osalle vuotta Pestuumarkkinoiden tuottamiseen sekä kuntasivujen muutostyöhön)

Sitovia tavoitteita

1. Varmistaa koordinoimalla ja tuottamalla eri kulttuurimuotojen kokeminen kaikille väestöryhmille.
2. Tukea ja vahvistaa kolmannen sektorin toimintaa ja yhteistyötä koulutusta, neuvontaa ja yhdessä tekemistä vahvistamalla.

Toteuma:

Covid19-pandemian tuomista epävarmuuksista ja kokoontumisrajoituksista huolimatta näyttelytoiminta, iltatorit, joulukauden avajaiset, itsenäisyyspäivä sekä vuoden merkittävimpänä kokonaisuutena Pestuumarkkinoiden 200-vuotisjuhlavuosi oheistapahtumineen saatiin toteutettua tavoitteidensa mukaisesti. Vain veteraanipäivän juhla siirtyi täysin virtuaaliseksi. Vierailevia teatteriesityksiä oli kahdelle eri kohderyhmälle: varhaiskasvatukselle sekä ikääntyneille, lisäksi perusopetukselle oli striimattu konsertti. Ulkoilmasirkusta tarjottiin Suonenjoen kanssa yhteisnäytöksenä. Vapaa-ajan avustuksia jaettiin yhdistyksille helmikuun haun lisäksi lisähaulla käyttämättömien ja/tai palautuneiden avustusrahojen myötä. Yhdistysten iltoja järjestettiin vuoden aikana kahdesti, lisäksi yhdistyksille sekä matkailu- ja ravintola-alan yrityksille oli tarjolla lukuisia, osin verkkovälitteisiä koulutuksia ja sparrauksia mm. European Region of Gastronomy -hankkeen kautta. Rautalammin 460-vuotisjuhlaa vietettiin pre-Pestuut -ajatuksella Studia Generalia -luentojen yhteydessä sekä kuvattiin kuntalaisia osallistaen onnitteluvideo, joka samalla toimi kuntamarkkinointina. Kuntamarkkinointia oli myös kesäasukastreffit sekä kahdet muuttomarkkinat. Kunnan kotisivujen saatavuus- ja käytettävyysmuutokseen liittyvä työ aloitettiin.

Tunnusluvut ja mittarit

Mittari	TA2019	TA 2020	TA 2021	TOT 2021
Omien ja kumppanien kanssa yhteistyössä järjestettyjen kulttuuritapahtumien lukumäärä		15	15	21
Tapahtumien järjestämiskumppaneiden lukumäärä		10	10	35
Taidenäyttelyiden tai vastaavien lukumäärä		6	6	9

Kultuuritoimi	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-105	500	-2 177,83	-2 678
M E N O T (ulkoiset)	30 249	55 686	55 099,30	-587
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	30 144	56 186	52 921,47	-3 265
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	1 059	3 112	1 006,74	-2 105
TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 059	3 112	1 006,74	-2 105
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	31 203	59 298	53 928,21	-5 370
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	10,22	19,13	17,77	

500 Hallinto, Tekninen lautakunta

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Teknisen toimen hallinnon vaatimat tehtävät. Pääasialliset toimet sisältävät laskutuksen, ostolaskujen käsittelyn, sopimusten hallinnan, suunnittelun, henkilöstöhallinnon, tuntipalkkojen kirjauksen sekä teknisen lautakunnan kokousten valmistelun ja päätöksistä tiedottamisen. Hallinto hoitaa myös yhteistyön muihin viranomaisiin ja yhteistyökumppaneihin ja hankkeiden kilpailutuksen. Lisäksi suoritetaan kunnanhallituksen ja valtuuston tekniselle osastolle antamat kuntastrategian mukaiset muut tehtävät.

Vastuuhenkilö

Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita

1. Tekninen osasto työllistää tai oppisopimus kouluttaa vähintään 3 henkilöä.
2. Tekninen osasto kilpailuttaa itse vähintään viisi (5) arvoltaan yli 2.500 euron hankintaa.
3. Suoritetaan sähköinen asiakaspalautekysely sisäisesti, jossa selvitetään tuki-, huolto- ja teknisten palveluiden tuloksellisuutta, tehokkuutta ja ohjausta.

Toteuma:

1–12 kk:

1. Tekninen osaston työllistämis- ja oppisopimus tavoitteet täyttyivät.
2. Tekninen osasto kilpailutti enemmän kuin viisi yli 2 500 euron hankintaa.
3. Sähköistä asiakaspalautekyselyä ei ehditty toteuttaa.

Metsäjaosto lakkautettiin 1.6.2021 alkaen ja rakennuttamisjaoston tilalle perustettiin rakennuttamistoimikunta, joka on hankekohtainen ja määräaikainen. Henkilöstövaihdoksia tapahtui vuoden 2021 aikana. Tekninen johtaja irtisanoutui elokuun alussa 2021 ja rakennustarkastaja toimi vs. teknisenä johtajana marraskuun loppuun asti, jolloin hän jäi opintovapaalle.

Tunnusluvut ja mittarit

Hallinto, tekninen lautakunta	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
teknisen lautakunnan kokoukset	11	13	9	14	7	11
käsitellyt asiat	97	80	76	115	70	88
rakennuttamisjaoston kokoukset	4	6	5	5	2	2
metsäjaoston kokoukset	4	4	3	5	2	1

Tekninen lautakunta	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	100 275	105 506	100 602,27	-4 904
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	100 275	105 506	100 602,27	-4 904
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	55 751	51 119	47 417,26	-3 702
TOIMINTAKATE (sisäiset)	55 751	51 119	47 417,26	-3 702
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	156 026	156 625	148 019,53	-8 605
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	51,11	50,52	48,77	

510 Jätehuolto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Jätelautakuntayhteistyö sekä Jätekukon kuntien yhteinen neuvottelukunta. Jätekukon sekä Savo-Pielisen jätelautakunnan kokoukset. Hyötyjätteenkerääjien (mm. RINKI Oy ja Paperinkeräys Oy) kanssa yhteistyö.

Vastuuhenkilö

Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita

1. Toteutetaan yhteistyökumppanien kanssa vähintään jätelautakunnan määrittelemän palvelutasopäätöksen mukainen jätehuolto kunnan alueella
2. Seurataan jätelautakunnan päätöksiä ja otetaan osaa jätehuollon kehittämiseen alueella.
3. Järjestetään Jätekukko Oy:n kanssa vähintään yksi tilaisuus Matti Lohen koululla, jossa keskitytään ympäristökasvatukseen.

Toteuma:
1-12 kk.

1. Yhteistyökumppanien kanssa toteutettiin jätelautakunnan määrittelemän palvelutasopäätöksen mukainen jätehuolto kunnan alueella.
2. Jätelautakunnan päätöksiä seurattiin.
3. Koronasta johtuen Matti Lohen koululla ei voitu järjestää ympäristökasvatustilaisuutta vuonna 2021.

Jätekukko järjesti muovipakkausten keräysastian Rautalammille S-marketin piha-aluelle Rinki-ekopisteelle kesäkuussa 2021. Risukaatopaikkaa siistittiin ja porttia korjattiin kesän aikana.

Tunnusluvut ja mittarit

Jätehuolto	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Kiinteistöjen liittymisaste jätehuoltoon %	85	85	85	85	85	95
Jäteaseman käyttäjien lkm	1156	1071	1 224	1 301	1 150	1 270

Jätehuolto	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-2 219	0	0,00	0
M E N O T (ulkoiset)	8 207	1 000	2 424,12	1 424
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	5 988	1 000	2 424,12	1 424
Suunnitelmapoistot	896	896	896,04	0
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	504	0	168,00	168
TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 400	896	1 064,04	168
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	7 388	1 896	3 488,16	1 592
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	2,42	0,61	1,15	

530 Palo- ja pelastustoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Palo- ja pelastustoiminnan järjestäminen kunnan alueella.

Vastuuhenkilö

Aluepelastustoimi suunnittelee toimintansa vuosittain ja toimii sen mukaisesti. Kunta antaa lausunnot palo- ja pelastustoimen talous- ja toimintasuunnitelmaan vuosittain.

Sitovia tavoitteita

1. Pohjois-Savon pelastuslaitos tuottaa alueen ihmisille ja yrityksille korkeatasoiset pelastustoimen palvelut ehkäisemällä ennakkoon onnettomuuksia ja antamalla onnettomuustilanteissa nopeaa ja ammattitaitoista apuakaikissa olosuhteissa.
2. Tavoitteena on onnettomuuksien määrän pieneneminen, palokuolemien ja palovahinkojen sekä koti- ja vapaa-ajan tapaturmien väheneminen siten, että Suomi sijoittuu kärkeen kansainvälisessä vertailussa.
3. Tekninen osasto tekee jatkuvaa yhteistyötä palo- ja pelastuslaitoksen kanssa mm. varmistamalla omien kiinteistöjensä paloturvallisuuden.

Toteuma:

1-12 kk:

1. Pohjois-Savon pelastuslaitos tuotti alueen ihmisille ja yrityksille korkeatasoiset pelastustoimen palvelut ehkäisemällä ennakkoon onnettomuuksia ja antamalla onnettomuustilanteissa nopeaa ja ammattitaitoista apuakaikissa olosuhteissa.
2. Toteutunut suunnitellusti.
3. Tekninen osasto tekee hyvää yhteistyötä palo- ja pelastusviranomaisen kanssa.

Tunnusluvut ja mittarit

Palo- ja pelastustoimi	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Yhteistoimintaosuus	304 144	319 155	324 292	328 943	345 608	333 498

Palo- ja pelastustoimi	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-31 011	-32 000	-35 383,58	-3 384
M E N O T (ulkoiset)	353 896	359 451	365 827,33	6 376
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	322 885	327 451	330 443,75	2 993
Suunnitelmapoistot	8 267	8 267	8 266,71	0
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	5 721	8 513	4 392,85	-4 120
TOIMINTAKATE (sisäiset)	13 988	16 780	12 659,56	-4 120
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	336 873	344 231	343 103,31	-1 128
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	110,34	111,04	113,05	

540 Kiinteistöt

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kiinteistöjen kunnossapidon suunnittelu ja rakennuttaminen. Korjauksissa keskitytään mm. vuokrahuoneistojen saneeraukseen sekä kunnan muiden hallintokuntien tilojen ylläpitoon liittyviin korjauksiin ja saneerauksiin. Suurimpana seuraavana rakennuskohteena on Pentinpellon päiväkodin laajennus. Maa- ja metsätilojen taloudellinen hoito ja puunmyynti. Kunnalle tuottoja tuova tonttipolitiikka. Tuki-, huolto- ja teknisten palveluiden tuloksellisuus, tehokkuus ja ohjaus näkyvät onnistuessaan siten, että sisäiset- ja ulkoiset vuokrat kattavat kiinteistöistä aiheutuneet kustannukset ja investoinnit.

Vastuuhenkilö

Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita

1. Kiinteistöhoidon mitoituksen mukainen kiinteistöhoito ja kunnossapito.
2. Sähköisen kiinteistöhuolto-ohjelman käyttöönotto.
3. Metsänhoitosuunnitelman toteuttaminen.
4. Kiinteistöhuollolle järjestettävän koulutusohjelman aloittaminen.
5. Kiinteistöjen vuokrien tarkastustyötä jatketaan.
6. Tontteja myydään vähintään 2 kpl.

Toteuma:

1-12 kk:

1. Kiinteistöhoidossa on toteutettu mitoituksen mukaista kiinteistönhoitoa.
2. Sähköinen kiinteistöhuoltojärjestelmä on käytössä ja toiminut hyvin.
3. Metsänhoitoa on toteutettu metsänhoitosuunnitelman mukaisesti.
4. Kiinteistöhuollon koulutusohjelma aloitettu vuonna 2020 ja jatkuu edelleen.
5. Kiinteistöjen vuokrien tarkastustyötä on jatkettu ja jatkuu edelleen vuonna 2022.
6. Tontteja myytiin 3 kpl.

Uusi päiväkoti Silmu valmistui lokakuussa 2021. Kerkonkosken vuokratalojen vesikattoja korjattiin vuonna 2021 sekä koulurakennusten katoksia.

Tunnusluvut ja mittarit

Kiinteistöt	**TP 2017**	**TP 2018**	**TP 2019**	**TP 2020**	**TA 2021**	**TP 2021**
Maa- ja metsätilat, ha	1 132	1 075	1 075	1 075	1 075	1 075
Puun myynti, m³		4 705	6 897	3 100	5 000	4 779
Kunnan suoraan omistamat asunnot, kpl / m³	42/1403	42/1403	42/1403	42 / 1403	42/1403	42 / 1403
Kunnan omistamat asunto-osakeyhtiöt, kpl	16	17	17	17	17	17
Lämpöenergian kulutus, MWh	3 509	3 584	3 555	3 271	3 350	3 728
Tonttien myynti, kpl				1	2	3

Kiinteistöt	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-371 073	-598 734	-646 947,50	-48 214
M E N O T (ulkoiset)	942 412	1 063 282	1 095 153,55	31 872
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	571 339	464 548	448 206,05	-16 342
Suunnitelmapoistot	228 823	107 124	142 384,52	35 261
Tulot (sisäiset)	-882 602	-771 070	-733 684,78	37 385
Menot (sisäiset)	122 283	164 925	171 538,74	6 614
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-531 497	-499 021	-419 761,52	79 259
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	39 843	-34 473	28 444,53	62 918
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	13,05	-11,12	9,37	

550 Varikko

Toiminnan kuvaus / palveluajatus
Kunnan kuljetuksiin ja mm. alueiden ja teiden kunnossapitoon liittyvän kaluston kunnossapito.

Vastuuhenkilö
Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita

1. Työkoneet ja kalusto pidetään kunnossa.
2. Kunnan kuljetukset hoidetaan koskien yleisiä alueita, vesihuoltoa, teiden ja katujen kunnossapitoa ym. Traktorin käyttö lietteiden kuljetukseen, lumitöihin ym.

Toteuma:
1-12 kk:

1. Työkoneet ja kalusto on pidetty kunnossa.
2. Kunnan omistaman infran kunnossapitoon tarvittavat kuljetukset on hoidettu pääosin omalla kuorma-autolla ja traktorilla.

Tunnusluvut ja mittarit

Varikko	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-33 495	-22 271	-26 794,46	-4 523
M E N O T (ulkoiset)	121 576	123 657	127 243,61	3 587
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	88 081	101 386	100 449,15	-937
Suunnitelmapoistot	31 801	19 455	23 646,35	4 191
Tulot (sisäiset)	-26 132	-49 868	-34 639,00	15 229
Menot (sisäiset)	4 269	3 575	2 498,98	-1 076
TOIMINTAKATE (sisäiset)	9 939	-26 838	-8 493,67	18 344
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	98 020	74 548	91 955,48	17 407
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	32,11	24,05	30,30	

560 Liikenneväylät

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Liikenneväylien kunnossapito ja rakentaminen. Kunnossapidon kilpailutus sekä laadun seuranta. Opastuksen ylläpito ja täydentäminen. Osoitejärjestelmän ylläpito. Terveellisen, viihtyisän ja turvallisen elinympäristön edistäminen sekä ennaltaehkäisevä työ näkyy mm. ajonopeuksien pienenemisenä. Tällöin asukkaat uskaltavat liikkua kirkonkylällä jalan ja pyörällä sekä turvallisuus ja viihtyvyys paranevat. Liikenneväyläksi voidaan ajatella myös Konnekosken entisöinti ja pienvenekanava.

Vastuuhenkilö

Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita

1. Teissä ja päällysteissä ei liikenneturvallisuutta vaarantavia puutteita. Riittävä opastus. Valaistuksen huollot ajoittain sekä kaapeloinnin muutokset.
2. Opintien ajonopeuksien hillitseminen.
3. Matti Lohen koulun alueen liikenneturvallisuuden parantaminen.
4. Konnekosken entisöinti yhdessä ELY-keskuksen kanssa.
5. Pienvenekanava – hankkeen jatkaminen.

Toteuma:

1-12 kk:

1. Teissä ja päällysteissä havaitut liikenneturvallisuutta vaarantavat puutteet korjattu pikaisesti. Valaistuksen kunnossapitoa, esim. palaneiden polttimoiden vaihtoja suoritettiin.
2. Vuonna 2021 ei tehty toimenpiteitä Opintien ajonopeuksien hillitsemiseen.
3. Ramboll Oy:ltä on tilattu liikenneturvallisuussuunnitelma koskien Matti Lohen koulukeskusta. Kustannusten selvitys tehdään vuonna 2022.
4. Pohjois-Savon Ely-keskus on myöntänyt helmikuussa 2021 55 000,00 euroa tukea Konnekosken kalataloudelliseen kunnostukseen. Maveplan Oy on tehnyt suunnitelmat. Työn toteutus vuonna 2022 riippuen veden virtaamasta.
5. Pienvenekanava hanke odottaa parempaa taloudellista tilannetta ja valituksen käsittelyä Avin päätöksestä.

Kerkonkosken satamaan toteutettiin polttoaineenjakelupiste vuonna 2021. Polttoainejakelun myyntituottoja ja polttoainekuluja ei ollut otettu huomioon talousarviossa, joka aiheutti talousarviota suuremmat kulut vuonna 2021. Yksityistieavustuksia myönnettiin pienempi summa kuin vuonna 2020, kun taas tiekuntien kunnalta laskuttamat tie- ja kunnossapitomaksut nousivat vuonna 2021.

Tunnusluvut ja mittarit

Liikenneväylät	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
kunnossapidetyt kadut km	23,5	23,5	23,5	23,5	23,5	23,5
kunnossapidetyt kevyenliikenteen väylät km	2	2	2	2	2	2
avustetut yksityistiet km	240	249,5	234,4	232,4	235	235,55

Liikenneväylät	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-8 521	-11 000	-14 929,89	-3 930
M E N O T (ulkoiset)	132 081	159 530	136 817,87	-22 712
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	123 560	148 530	121 887,98	-26 642
Suunnitelmapoistot	180 528	108 867	128 495,39	19 628
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	12 243	22 798	20 221,86	-2 576
TOIMINTAKATE (sisäiset)	192 772	131 665	148 717,25	17 052
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	316 332	280 195	270 605,23	-9 590
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	103,61	90,39	89,16	

570 Maankäytön suunnittelu

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Joustava pienten kaavamuutosten valmistelu. Toimiva kaavoitusyhteistyö viranomaisten ja maanomistajien kanssa. Terveellisen, viihtyisän ja turvallisen elinympäristön edistämiseen sekä ennaltaehkäisevä työhön (esim. eriytyminen) kaavoitus antaa hyvät mahdollisuudet.

Vastuuhenkilö

Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita

1. Teollisuustontteja kaavoitetaan vähintään 4 kpl.

Toteuma:

1-12 kk:

Kaavoitusjaosto lakkautettiin 1.6.2021 alkaen. Jatkossa kaava-asiat käsitellään teknisessä lautakunnassa.Teollisuustonttien kaavoitusta ei aloitettu vuonna 2021. Hankaveden rantaosayleiskaava- ja keskustan yleiskaavamuutokset hyväksyttiin vuonna 2021.

Tunnusluvut ja mittarit

Maankäytön suunnittelu	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Valmistuneiden kaavojen määrä	1	2	1	1	1	2
Kaavoitusjaoston kokoukset	3	1	3	1	2	-
Teollisuustonttien kaavoitus / kpl					4	-

Maankäytön suunnittelu	TP 2020	TA 2021 (sis. muutokset)	TP 2021	Ero
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	44 310	50 843	34 066,93	-16 776
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	44 310	50 843	34 066,93	-16 776
Suunnitelmapoistot	3 992	3 992	3 992,23	0
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	304	372	379,14	7
TOIMINTAKATE (sisäiset)	4 297	4 364	4 371,37	7
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	48 607	55 207	38 438,30	-16 769
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	15,92	17,81	12,67	

580 Ympäristönsuojelu

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Ympäristönsuojelua koskevat luvat ja niiden valvonta sekä neuvonta ja ohjeistus. Uusiutuvien energialähteiden hyödyntäminen pienentää energian tuottamisesta ja kuluttamisesta aiheutuvia haittoja.

Vastuuhenkilö

Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita

1. Lupien käsittelyajan minimoiminen (käsittelyaika < 90 pv).
2. Olevien maa-aineslupien vuositarkastuksia 2 kpl.
3. Ympäristölupatarkastuksia 1 kpl

Toteuma:

1-12 kk:

1. Lupien käsittelyaika tavoite ei toteutunut. Syynä resurssipula.
2. Vuonna 2021 tehtiin kolme maa-aineslupien vuositarkastusta.
3. Ympäristölupatarkastuksia tehtiin yksi.

Vuonna 2021 ostettiin ympäristönsuojelupalvelua edelleen Konneveden kunnalta. Rautalammin kunnan ympäristönsuojuviranomaisen taksa ja maa-ainestaksa päivitettiin ja uusitut taksat tulivat voimaan 1.10.2021 alkaen.

Tunnusluvut ja mittarit

Ympäristönsuojelu	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
ympäristölautakunnan kokoukset	8	8	8	9	8	5
maa-ainesluvat	-	1	1	2	1	1
ympäristöluvat	1	-	2	1	1	-

Ympäristönsuojelu	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-5 205	-4 000	-3 015,00	985
M E N O T (ulkoiset)	45 198	55 900	37 879,74	-18 020
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	39 993	51 900	34 864,74	-17 035
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	5 056	4 393	494,61	-3 898
TOIMINTAKATE (sisäiset)	5 056	4 393	494,61	-3 898
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	45 049	56 293	35 359,35	-20 934
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	14,76	18,16	11,65	

590 Rakennusvalvonta

Toiminnan kuvaus / palveluajatus
Asiantunteva rakentamisen neuvonta ja ohjeistus. Tehokkaat työvälineet ja koulutus lisäävät rakennusvalvonnan tuloksellisuutta.

Vastuuhenkilö
Rakennustarkastaja-kunnanrakennusmestari

Sitovia tavoitteita

1. Lupien käsittelyaika enintään 14 pv.
2. Katselmusten määrä n. 180 kpl.

Toteuma:
1-12 kk:

1. Lupien käsittelyaika on ollut pidempi loppuvuodesta, johtuen henkilöstövajauksesta 4 kuukauden ajan. Rakennustarkastaja toimi myös vs. teknisenä johtajana elo-marraskuussa.
2. Katselmuksia tehtiin 87 kpl. Myös tähän vaikutti edellä mainittu tilanne.

   Henkilöstövaihdoksia tapahtui loppuvuodesta. Rakennustarkasja jäi opintovapaalle 1.12.2021 ja hänelle tuli viransijainen joulukuun alussa.

Tunnusluvut ja mittarit

Rakennusvalvonta tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Kaikki myönnetyt luvat	178	143	150	134	110	108
Rakennuslupien määrä	56	42	43	47	30	42
Katselmusten määrä	193	162	143	112	150	87

Rakennusvalvonta	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-37 440	-25 500	-29 413,52	-3 914
M E N O T (ulkoiset)	73 462	88 151	75 289,76	-12 861
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	36 022	62 651	45 876,24	-16 775
Suunnitelmapoistot	20 358	20 358	20 358,41	0
Tulot (sisäiset)	-586	0	0,00	0
Menot (sisäiset)	10 340	7 832	3 964,88	-3 867
TOIMINTAKATE (sisäiset)	30 113	28 190	24 323,29	-3 867
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	66 134	90 841	70 199,53	-20 641
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	21,66	29,30	23,13	

2.2 Tytär- ja osakkuusyhtiöiden toiminnalliset tulokset vuonna 2021

Rautalammin kunnan Asunnonhankinta Oy

Rautalammin kunnan Asunnonhankinta Oy (0931047-8) on perustettu vuonna 1993 ja sen toimialana on Asuntojen vuokraus. Rautalammin kunta omistaa Rautalammin kunnan Asunnonhankinta Oy:n osakkeista 100 %. Yhtiöön fuusioitiin 2018 Kiinteistö Oy Rautalammin Haka.

Tavoitteet vuosiksi 2021-2023:
Yhtiö laatii yhtiön kehittämissuunnitelman vuosille 2021 – 2023 ja toteuttaa Asunnonhankinta OY:n talouden tasapainottamisohjelmaa.

1. Yhtiö toteuttaa suunnitteluvuosien 2021-2023 aikana peruskorjauksia asuinhuoneistoissa ja panostaa asuinalueiden yleiseen viihtyvyyteen.
2. Kunnan kanssa tehtävän yhteistyön tiivistämistä, johon kuuluu yhtiön tilanteesta toimitusjohtajan raportti kunnanhallitukselle kaksi kertaa vuodessa.

Toteuma
1. Yhtiö on selvittänyt yhdessä kunnan ja Savogrown kanssa asunto-osuuskunnan perustamista. Kehittämissuunnitelman laatimisessa ei edetty.
2. Lassilanpolun asuntojen kuntokartoitus tehtiin marraskuussa 2021, Lassilanpolun piha-alueen ”peruskorjaus” kesällä 2021, kiinteistöhoidon tasoa nostettu, paljon rästejä, asuinhuoneistoja korjattu asukasvaihtojen yhteydessä. Tavoite toteutunut tyydyttävästi huomioiden yhtiön taloudelliset resurssit.
3. Toimitusjohtaja raportoi kunnanhallitukselle loppuvuodesta 2021, tavoite toteutui osittain.

Kiinteistö Oy Oikarilan teollisuushallit

Kunta omistaa Kiinteistö Oy Oikarilan Teollisuushallit -yhtiön osakkeista 100 %. Yhtiö omistaa kaksi teollisuushallia, joiden kokonaispinta-ala on noin 2.300 m^2. Hallit on vuokrattu lunastusehtoisilla vuokrasopimuksilla, joiden mukaisesti hallien omistus siirtyy 12 vuoden vuokra-ajan päättyessä vuokralaisille.

Tavoitteet vuosille 2021-2023:
1. Yhtiö kartoittaa sopimuksiin ja toimintaansa sisältyvät riskit ja suunnittelee niihin varautumisen.
2. Tulevien vuosien rahoituksen järjestely.

Toteuma
1. Työ on aloitettu, mutta se jatkuu myös vuonna 2022.
2. Rahoitusneuvotteluja käytiin esim. Kuntarahoituksen kanssa. Rahoituksen osalta ratkaisut siirtyvät vuodelle 2022.

Rautalammin Kehitys Oy

Rautalammin kunta omistaa yhtiöstä 81,7 %. Yhtiön toimiala on ollut parantaa ja kehittää rautalampilaisten teollisuus- ja palvelualayritysten ja maatalouden liitännäis- ja sen sivuelinkeinojen toimintaedellytyksiä tekemällä vieraanpääoman ehtoisia sijoituksia, antamalla takauksia sekä palvelemalla yrityksiä liiketaloudellisella ja teknisellä asiantuntemuksella. Yhtiön osakepääoma on 40.000 euroa.

Tavoitteet vuodeksi 2021-2023:

1. Yhtiö tulee käydä lävitse sen myöntämät takaukset. Raportti tulee toimittaa Rautalammin kunnanhallitukselle maaliskuun 2021 loppuun mennessä.
2. Yhtiön kokonaistilanne tullaan miettimään uudelleen rahoitus- ja finanssivalvonnan tiukentuneen lainsäädännön takia.

Toteuma

1. Raportti toimitettiin kunnanhallitukselle.
2. Asiaa selvitelty, ratkaisuvaihtoehdot kartoitettu, neuvottelut muiden osakkeiden kanssa vielä kesken.

Rautalammin Rakennus Oy

Rautalammin kunta omistaa Rautalammin Rakennus Oy:n osakekannasta 41,8 %. Kunta on antanut pääomaehtoista lainaa yhtiölle. Sopimus on voimassa. Kunnan tavoite on, että yhtiö kykenee maksamaan pääomaehtoiset lainat takaisin kunnalle.

Tavoitteet 2021-2023:

1. Rautalammin kunta edellyttää Rautalammin Rakennus Oy:ltä yhtiön taloussuunnitelman laadintaa ja kunnan kanssa tehtävän yhteistyön tiivistämistä, johon kuuluu säännöllinen yhtiön tilanteesta raportointi

Toteuma

1. Ei toteutunut, yhtiö toimii osakeyhtiölain mukaan. Vuoden aikana pidettiin kuitenkin taloustilanteesta palaveri.

Tiinari

Rautalammin kunta omistaa As Oy Tiinarin osakkeista 13 268 osaketta (88,45%). Yhtiöllä toimii hallitus ja kunnan edustajat on valittu yhtiökokoukseen. Yhtiössä tehdään normaaleja vuosikorjauksia. Lisäksi alueen asuin- viihtyisyyteen tullaan kiinnittämään huomiota.

Toteuma

Piha-alueen kuivatus oli suunniteltu toteutettavaksi yhtä aikaa uuden päiväkodin aluetöiden yhteydessä. Ei toteutunut.

As Oy Lupsakas

As Oy Lupsakkaan osakemäärä on 15 000 kappaletta. Kunta omistaa 4 505 kappaletta eli 0,30 %, kaksi huoneistoa. Yhtiössä toteutetaan normaaleja vuosikorjauksia vuosina 2020-2023.

Toteuma
Ei toimia.

As Oy Rautalammin Kuusitie 3

Rautalammin kunta omistaa As Oy Rautalammin Kuusitie 3:ssa yhden huoneiston. Kunta vuokraa yhtä huoneistoa ulkopuolisille.

Kiinteistö Oy Rautalammin Virastotalo
Rautalammin kunta omistaa Kiinteistö Oy Rautalammin Virastotalossa olevan kunnan johtokeskuksen. Rautalammin kunta omisti kiinteistöyhtiöstä 23 % osakekannasta 31.12.2011. Uusien ohjeiden mukaan kunnan johtokeskus ei välttämättä vaadi kunnalta erityistiloja poikkeus- ja kriisiolojen johtamista varten, vaan johtokeskus voidaan järjestää normaaliajan tiloihin ts. kunnanvirastoon. Rautalammin kunta omistaa Rautalammin virastotalosta toimisto- ja varastotiloja.

Tavoitteet vuosiksi 2021-2023

1. Kunta luopuu nykyisestä johtokeskuksesta ja toteuttaa johtokeskustilat kunnanviraston yhteyteen alakertaan poikkeus- ja kriisiaikojen johtamista varten. Ennen näitä järjestelyitä selvitetään, onko tarvetta em. tiloja käyttää edelleen väistötiloina suunnittelukauden aikana.

2. Rautalammin kunta myy kunnan Kiinteistö Oy Rautalammin Virastotalon toimisto-, varasto- ja johtokeskustilat.

Toteuma

2. Ei toteutunut. Tällä hetkellä tilaa käyttävät SPR, partiolaiset, Muistojen pysäkki-ryhmä, LC-Malvi ja Eläkeliitto.
3. Osakkeita kohtaan on ollut kiinnostusta, mutta kaupasta seuraavan suurehkon alaskirjauksen vuoksi päätöksenteko on kesken. Asian käsittely jatkuu vuonna 2022.

As Oy Rautalammin Lassilanpolku

Kunnan tämän hetkinen omistusosuus asunto-osakeyhtiöstä on 33,77%. (153 osaketta/440 osakkeesta)
Kunta omistaa asuntoyhtiöstä kolme osakehuoneistoa, huoneistot on vuokrattu.

Tavoitteet vuosiksi 2021-2023

1. Huoneistojen kokoaikaisessa vuokrauksessa onnistuminen ja mahdollisuuksien mukaan huoneistojen myynti.

Toteuma

1. Huoneistot vuokrattu.
2.

Kehitysyhtiö SavoGrow Oy

Kehitysyhtiö SavoGrow Oy on elinkeino- ja elinvoimayhtiö, joka auttaa Keiteleen, Pielaveden, Rautalammin, Suonenjoen, Tervon ja Vesannon yrityksiä kasvuun. Rautalammin kunta omistaa Savogrow Oy:stä 15,51%.

Tavoitteet 2021-2023

1. Yhtiö raportoi kunnanhallitukselle yhtiön tavoitteiden toteutumisesta ja erityisesti rautalampilaisiin yrityksiin kohdistuneista toimenpiteistä.
2. Yhteistyötä ja vuorovaikutusta kunnan ja yhtiön välillä kehitetään erityisesti elinvoimatyön ja kuntakehittämisen osalta

Toteuma

1. Savogrow piti kunnanvaltuustolle infon alkusyksystä.
2. Kuntakehittäminen on vireillä. Luottamushenkilöiden koulutus järjestettiin yhteistyössä. Savogrow kuntien välisiä yhteisiä tapaamisia on pidetty eri toimialojen kesken. Lisäksi SavoGrow neuvottelukunnan roolia on vahvistettu ja elinvoimatyön koordinointia on tehty työpajatyöskentelynä.

Istekki Oy

Istekki Oy on perustettu v.2006 ja se on noin 600 työntekijän informaatio- sekä terveyden ja hyvinvoinnin teknologian asiantuntijaorganisaatio. Yhtiön pääkonttori sijaitsee Kuopiossa ja toimipisteet löytyvät myös Jyväskylästä ja Tampereelta.
Rautalammin kunta omistaa Istekki Oy:stä viisi (5) A-sarjan osaketta.

Tavoitteet 2021-2023

1. Yhtiön asiantuntemusta hyödynnetään tarpeen mukaan.

Toteuma

1.Palveluja on käytetty niukasti.

Sansia Oy

Sansia Oy on vuonna 2011 perustettu julkisomisteinen palveluyhtiö. Syyskuun 2018 puoliväliin saakka yhtiö tunnettiin IS-Hankinnan nimellä. Yritys tarjoaa hankinta- ja sopimushallinnan palveluita, hankintakoulutusta ja kanavan sähköiseen tilaamiseen. Yrityksen asiakkaita ovat sen omistajat eli 100 kuntaa, kuntayhtymää, sairaanhoitopiiriä, energiayhtiötä ja muuta julkisyhteisöä. Rautalammin kunta omistaa Sansia Oy:stä osuuden.

Tavoitteet 2021-2023

1. Yhtiön hankintaosaamista ja yhteishankintakilpailutuksia hyödynnetään kunnan kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

Toteuma

1. Asiantuntemusta on hyödynnetty tarpeen mukaan.

2.3 Ta-listaus käyttötalouden ulkoiset menot 2021

Kohde	Nimi	TA 2021 (sis. muutokset)	TP 2021	Ali/Yli	Tot-%	Kauden käyttö
1	KÄYTTÖTALOUS					
10	VAALIT					
100	VALTIOLLISET VAALIT					
***	M E N O T (ulkoiset)	0	199,68	-199,68	0,00	0,00
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	199,68	-199,68	0,00	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	199,68	-199,68	0,00	0,00
110	KUNNALLISVAALIT					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-3 603,60	3 603,60	0,00	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	9 280	15 241,13	-5 961,13	164,20	631,52
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	9 280	11 637,53	-2 357,53	125,40	631,52
*	Menot (sisäiset)	0	96,00	-96,00	0,00	0,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	96,00	-96,00	0,00	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	9 280	11 733,53	-2 453,53	126,40	631,52
120	EU-VAALIT					
***	M E N O T (ulkoiset)	0	563,62	-563,62	0,00	561,00
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	563,62	-563,62	0,00	561,00
*	Menot (sisäiset)	0	64,00	-64,00	0,00	64,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	64,00	-64,00	0,00	64,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	627,62	-627,62	0,00	625,00
10	VAALIT YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-3 603,60	3 603,60	0,00	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	9 280	16 004,43	-6 724,43	172,50	1 192,52
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	9 280	12 400,83	-3 120,83	133,60	1 192,52
*	Menot (sisäiset)	0	160,00	-160,00	0,00	64,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	160,00	-160,00	0,00	64,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	9 280	12 560,83	-3 280,83	135,40	1 256,52

1	KÄYTTÖTALOUS					
14	TILINTARKASTUS					
130	TILINTARKASTUS					
***	M E N O T (ulkoiset)	13 450	21 169,59	-7 719,59	157,40	8 821,26
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	13 450	21 169,59	-7 719,59	157,40	8 821,26
*	Menot (sisäiset)	1 085	694,97	390,03	64,10	-306,03
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 085	694,97	390,03	64,10	-306,03
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	14 535	21 864,56	-7 329,56	150,40	8 515,23
14	TILINTARKASTUS YHTEENSÄ					
***	M E N O T (ulkoiset)	13 450	21 169,59	-7 719,59	157,40	8 821,26
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	13 450	21 169,59	-7 719,59	157,40	8 821,26
*	Menot (sisäiset)	1 085	694,97	390,03	64,10	-306,03
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 085	694,97	390,03	64,10	-306,03
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	14 535	21 864,56	-7 329,56	150,40	8 515,23
1	KÄYTTÖTALOUS					
18	LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO					
140	KUNNANVALTUUSTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-195,00	195,00	0,00	-195,00
***	M E N O T (ulkoiset)	44 010	56 128,63	-12 118,63	127,50	15 652,54
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	44 010	55 933,63	-11 923,63	127,10	15 457,54
*	Menot (sisäiset)	25 820	20 604,27	5 215,73	79,80	-3 056,73
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	25 820	20 604,27	5 215,73	79,80	-3 056,73
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	69 830	76 537,90	-6 707,90	109,60	12 400,81
150	KUNNANHALLITUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-3 392,17	3 392,17	0,00	-401,18
***	M E N O T (ulkoiset)	311 021	313 980,38	-2 959,38	101,00	44 119,81
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	311 021	310 588,21	432,79	99,90	43 718,63
*	Suunnitelmapoistot	0	34 498,22	-34 498,22	0,00	2 844,32
*	Menot (sisäiset)	31 843	13 826,17	18 016,83	43,40	-15 624,83
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	31 843	48 324,39	-16 481,39	151,80	-12 780,51
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	342 864	358 912,60	-16 048,60	104,70	30 938,12
18	LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-3 587,17	3 587,17	0,00	-596,18
***	M E N O T (ulkoiset)	355 031	370 109,01	-15 078,01	104,20	59 772,35
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	355 031	366 521,84	-11 490,84	103,20	59 176,17
*	Suunnitelmapoistot	0	34 498,22	-34 498,22	0,00	2 844,32
*	Menot (sisäiset)	57 663	34 430,44	23 232,56	59,70	-18 681,56
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	57 663	68 928,66	-11 265,66	119,50	-15 837,24
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	412 694	435 450,50	-22 756,50	105,50	43 338,93

1	KÄYTTÖTALOUS					
22	HALLINTO JA TALOUS					
170	YLEISHALLINTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-72 000	-66 609,41	-5 390,59	92,50	-24 619,62
***	M E N O T (ulkoiset)	490 819	394 165,01	96 653,99	80,30	36 736,83
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	418 819	327 555,60	91 263,40	78,20	12 117,21
*	Suunnitelmapoistot	13 467	13 465,76	1,24	100,00	1 122,15
*	Tulot (sisäiset)	-49 660	-31 602,11	-18 057,89	63,60	13 990,17
*	Menot (sisäiset)	59 639	35 258,61	24 380,39	59,10	-18 517,67
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	23 446	17 122,26	6 323,74	73,00	-3 405,35
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	442 265	344 677,86	97 587,14	77,90	8 711,86
180	TALOUSHALLINTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-45 000	-57 997,93	12 997,93	128,90	-57 997,93
***	M E N O T (ulkoiset)	614 829	659 830,15	-45 001,15	107,30	60 945,51
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	569 829	601 832,22	-32 003,22	105,60	2 947,58
*	Suunnitelmapoistot	8 517	8 517,33	-0,33	100,00	709,77
*	Tulot (sisäiset)	-368 263	-391 521,20	23 258,20	106,30	-53 920,20
*	Menot (sisäiset)	23 134	15 474,06	7 659,94	66,90	-5 744,94
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-336 612	-367 529,81	30 917,81	109,20	-58 955,37
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	233 217	234 302,41	-1 085,41	100,50	-56 007,79
22	HALLINTO JA TALOUS YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-117 000	-124 607,34	7 607,34	106,50	-82 617,55
***	M E N O T (ulkoiset)	1 105 648	1 053 995,16	51 652,84	95,30	97 682,34
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	988 648	929 387,82	59 260,18	94,00	15 064,79
*	Suunnitelmapoistot	21 984	21 983,09	0,91	100,00	1 831,92
*	Tulot (sisäiset)	-417 923	-423 123,31	5 200,31	101,20	-39 930,03
*	Menot (sisäiset)	82 773	50 732,67	32 040,33	61,30	-24 262,61
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-313 166	-350 407,55	37 241,55	111,90	-62 360,72
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	675 482	578 980,27	96 501,73	85,70	-47 295,93

1	KÄYTTÖTALOUS					
26	ELINKEINOTOIMI					
190	ELINVOIMALAUTAKUNTA					
***	M E N O T (ulkoiset)	58 580	16 908,76	41 671,24	28,90	3 420,13
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	58 580	16 908,76	41 671,24	28,90	3 420,13
*	Menot (sisäiset)	7 511	3 002,43	4 508,57	40,00	-2 838,57
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	7 511	3 002,43	4 508,57	40,00	-2 838,57
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	66 091	19 911,19	46 179,81	30,10	581,56
215	SAVOGROW JA YHT.HANKE OSUUDET					
***	M E N O T (ulkoiset)	164 000	155 864,65	8 135,35	95,00	0,00
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	164 000	155 864,65	8 135,35	95,00	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	164 000	155 864,65	8 135,35	95,00	0,00
220	TAPAHTUMAT					
***	M E N O T (ulkoiset)	35 500	20 058,44	15 441,56	56,50	2 487,41
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	35 500	20 058,44	15 441,56	56,50	2 487,41
*	Menot (sisäiset)	930	1 067,00	-137,00	114,70	64,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	930	1 067,00	-137,00	114,70	64,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	36 430	21 125,44	15 304,56	58,00	2 551,41
26	ELINKEINOTOIMI YHTEENSÄ					
***	M E N O T (ulkoiset)	258 080	192 831,85	65 248,15	74,70	5 907,54
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	258 080	192 831,85	65 248,15	74,70	5 907,54
*	Menot (sisäiset)	8 441	4 069,43	4 371,57	48,20	-2 774,57
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	8 441	4 069,43	4 371,57	48,20	-2 774,57
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	266 521	196 901,28	69 619,72	73,90	3 132,97
1	KÄYTTÖTALOUS					
30	MAASEUTUTOIMI					
270	MAASEUTUTOIMI					
***	M E N O T (ulkoiset)	48 913	43 423,53	5 489,47	88,80	10 795,34
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	48 913	43 423,53	5 489,47	88,80	10 795,34
*	Menot (sisäiset)	7 807	5 304,97	2 502,03	68,00	-1 856,03
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	7 807	5 304,97	2 502,03	68,00	-1 856,03
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	56 720	48 728,50	7 991,50	85,90	8 939,31
30	MAASEUTUTOIMI YHTEENSÄ					
***	M E N O T (ulkoiset)	48 913	43 423,53	5 489,47	88,80	10 795,34
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	48 913	43 423,53	5 489,47	88,80	10 795,34
*	Menot (sisäiset)	7 807	5 304,97	2 502,03	68,00	-1 856,03
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	7 807	5 304,97	2 502,03	68,00	-1 856,03
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	56 720	48 728,50	7 991,50	85,90	8 939,31

1	KÄYTTÖTALOUS					
38	SOSIAALITOIMI					
307	PERUSTURVAOSASTON HALLINTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-7 837,93	7 837,93	0,00	-7 540,43
***	M E N O T (ulkoiset)	297 196	297 566,96	-370,96	100,10	25 623,42
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	297 196	289 729,03	7 466,97	97,50	18 082,99
*	Suunnitelmapoistot	0	12 998,45	-12 998,45	0,00	1 585,63
*	Menot (sisäiset)	107 973	101 121,06	6 851,94	93,70	2 121,06
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	107 973	114 119,51	-6 146,51	105,70	3 706,69
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	405 169	403 848,54	1 320,46	99,70	21 789,68
312	IÄKKÄIDEN PALVELUT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-798 226	-739 858,11	-58 367,89	92,70	-35 295,80
***	M E N O T (ulkoiset)	3 382 663	3 339 678,65	42 984,35	98,70	268 119,43
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 584 437	2 599 820,54	-15 383,54	100,60	232 823,63
*	Suunnitelmapoistot	54 926	54 925,18	0,82	100,00	4 563,24
*	Tulot (sisäiset)	0	-7 233,00	7 233,00	0,00	-1 500,00
*	Menot (sisäiset)	410 073	391 039,64	19 033,36	95,40	20 946,77
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	464 999	438 731,82	26 267,18	94,40	24 010,01
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 049 436	3 038 552,36	10 883,64	99,60	256 833,64
314	VAMMAISPALVELUT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-152 735	-95 750,21	-56 984,79	62,70	-8 504,78
***	M E N O T (ulkoiset)	2 329 477	2 155 952,12	173 524,88	92,60	231 124,74
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 176 742	2 060 201,91	116 540,09	94,60	222 619,96
*	Suunnitelmapoistot	2 926	2 926,14	-0,14	100,00	205,98
*	Tulot (sisäiset)	-22 850	-24 549,59	1 699,59	107,40	-2 631,32
*	Menot (sisäiset)	42 600	70 045,10	-27 445,10	164,40	7 133,31
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	22 676	48 421,65	-25 745,65	213,50	4 707,97
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	2 199 418	2 108 623,56	90 794,44	95,90	227 327,93
316	LASTENSUOJELU					
***	T U L O T (ulkoiset)	-187 785	-54 916,48	-132 868,52	29,20	-9 311,12
***	M E N O T (ulkoiset)	789 828	948 036,76	-158 208,76	120,00	64 064,89
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	602 043	893 120,28	-291 077,28	148,30	54 753,77
*	Tulot (sisäiset)	0	-8,61	8,61	0,00	0,00
*	Menot (sisäiset)	0	8,61	-8,61	0,00	0,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	0,00	0,00	0,00	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	602 043	893 120,28	-291 077,28	148,30	54 753,77

318	LAPSIPERHEIDEN PALVELUT					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-838,78	838,78	0,00	-838,78
***	M E N O T (ulkoiset)	90 829	64 677,16	26 151,84	71,20	8 816,05
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	90 829	63 838,38	26 990,62	70,30	7 977,27
*	Tulot (sisäiset)	0	-3,69	3,69	0,00	0,00
*	Menot (sisäiset)	6 300	2 017,47	4 282,53	32,00	-3 732,40
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	6 300	2 013,78	4 286,22	32,00	-3 732,40
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	97 129	65 852,16	31 276,84	67,80	4 244,87
321	TYÖIKÄISTEN PALVELUT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-108 700	-261 273,32	152 573,32	240,40	-46 448,70
***	M E N O T (ulkoiset)	784 515	825 314,13	-40 799,13	105,20	78 097,43
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	675 815	564 040,81	111 774,19	83,50	31 648,73
*	Tulot (sisäiset)	0	-124,08	124,08	0,00	-22,77
*	Menot (sisäiset)	2 000	-2 137,05	4 137,05	-106,90	-4 065,01
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	2 000	-2 261,13	4 261,13	-113,10	-4 087,78
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	677 815	561 779,68	116 035,32	82,90	27 560,95
322	PÄIHDEHUOLTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	15 000	13 813,96	1 186,04	92,10	0,00
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	15 000	13 813,96	1 186,04	92,10	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	15 000	13 813,96	1 186,04	92,10	0,00
324	TOIMEENTULOTUKI					
***	T U L O T (ulkoiset)	-5 400	-8 906,15	3 506,15	164,90	-8 906,15
***	M E N O T (ulkoiset)	32 700	33 931,58	-1 231,58	103,80	3 600,51
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	27 300	25 025,43	2 274,57	91,70	-5 305,64
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	27 300	25 025,43	2 274,57	91,70	-5 305,64

326	OMAISHOIDON TUKI					
***	M E N O T (ulkoiset)	133 982	159 188,56	-25 206,56	118,80	15 337,32
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	133 982	159 188,56	-25 206,56	118,80	15 337,32
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	133 982	159 188,56	-25 206,56	118,80	15 337,32
335	RAVINTOKESKUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-101 668	-72 049,82	-29 618,18	70,90	-4 394,11
***	M E N O T (ulkoiset)	497 521	463 729,85	33 791,15	93,20	39 546,12
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	395 853	391 680,03	4 172,97	98,90	35 152,01
*	Tulot (sisäiset)	-514 428	-476 932,35	-37 495,65	92,70	-21 656,00
*	Menot (sisäiset)	65 168	52 628,99	12 539,01	80,80	5 487,29
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-449 260	-424 303,36	-24 956,64	94,40	-16 168,71
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-53 407	-32 623,33	-20 783,67	61,10	18 983,30
38	SOSIAALITOIMI YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-1 354 514	-1 241 430,80	-113 083,20	91,70	-121 239,87
***	M E N O T (ulkoiset)	8 353 711	8 301 889,73	51 821,27	99,40	734 329,91
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	6 999 197	7 060 458,93	-61 261,93	100,90	613 090,04
*	Suunnitelmapoistot	57 852	70 849,77	-12 997,77	122,50	6 354,85
*	Tulot (sisäiset)	-537 278	-508 851,32	-28 426,68	94,70	-25 810,09
*	Menot (sisäiset)	634 114	614 723,82	19 390,18	96,90	27 891,02
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	154 688	176 722,27	-22 034,27	114,20	8 435,78
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	7 153 885	7 237 181,20	-83 296,20	101,20	621 525,82

1	KÄYTTÖTALOUS					
42	TERVEYDENHUOLTO					
360	PERUSTERVEYDENHUOLTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	4 079 238	2 782 224,60	1 297 013,40	68,20	-953 889,72
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	4 079 238	2 782 224,60	1 297 013,40	68,20	-953 889,72
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	4 079 238	2 782 224,60	1 297 013,40	68,20	-953 889,72
370	ERIKOISSAIRAANHOITO					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-19 526,04	19 526,04	0,00	-19 526,04
***	M E N O T (ulkoiset)	5 756 387	5 337 455,19	418 931,81	92,70	95 722,91
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	5 756 387	5 317 929,15	438 457,85	92,40	76 196,87
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	5 756 387	5 317 929,15	438 457,85	92,40	76 196,87
380	YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	206 600	184 471,19	22 128,81	89,30	-4 604,14
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	206 600	184 471,19	22 128,81	89,30	-4 604,14
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	206 600	184 471,19	22 128,81	89,30	-4 604,14
42	TERVEYDENHUOLTO YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-19 526,04	19 526,04	0,00	-19 526,04
***	M E N O T (ulkoiset)	10 042 225	8 304 150,98	1 738 074,02	82,70	-862 770,95
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	10 042 225	8 284 624,94	1 757 600,06	82,50	-882 296,99
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	10 042 225	8 284 624,94	1 757 600,06	82,50	-882 296,99

1	KÄYTTÖTALOUS					
46	KOULUTUS					
404	HALLINTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	73 118	51 504,83	21 613,17	70,40	6 816,89
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	73 118	51 504,83	21 613,17	70,40	6 816,89
*	Tulot (sisäiset)	-511	-250,53	-260,47	49,00	-62,43
*	Menot (sisäiset)	2 014	3 048,91	-1 034,91	151,40	1 449,81
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 503	2 798,38	-1 295,38	186,20	1 387,38
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	74 621	54 303,21	20 317,79	72,80	8 204,27
410	PERUSKOULUTUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-160 933	-135 205,05	-25 727,95	84,00	4 233,19
***	M E N O T (ulkoiset)	2 833 067	2 958 535,92	-125 468,92	104,40	252 373,89
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 672 134	2 823 330,87	-151 196,87	105,70	256 607,08
*	Suunnitelmapoistot	201 468	227 798,01	-26 330,01	113,10	21 561,82
*	Tulot (sisäiset)	-29 165	-69 620,19	40 455,19	238,70	-5 344,66
*	Menot (sisäiset)	376 372	442 237,46	-65 865,46	117,50	50 232,48
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	548 675	600 415,28	-51 740,28	109,40	66 449,64
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 220 809	3 423 746,15	-202 937,15	106,30	323 056,72
420	LUKIO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-76 933	-38 350,30	-38 582,70	49,80	32 133,11
***	M E N O T (ulkoiset)	891 909	822 913,96	68 995,04	92,30	70 615,14
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	814 976	784 563,66	30 412,34	96,30	102 748,25
*	Suunnitelmapoistot	114 127	114 227,89	-100,89	100,10	9 611,62
*	Tulot (sisäiset)	-3 750	-2 577,90	-1 172,10	68,70	-295,43
*	Menot (sisäiset)	131 326	137 124,40	-5 798,40	104,40	18 792,54
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	241 703	248 774,39	-7 071,39	102,90	28 108,73
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	1 056 679	1 033 338,05	23 340,95	97,80	130 856,98
440	AIKUISKOULUTUS					
***	M E N O T (ulkoiset)	64 681	72 403,21	-7 722,21	111,90	19 370,12
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	64 681	72 403,21	-7 722,21	111,90	19 370,12
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	64 681	72 403,21	-7 722,21	111,90	19 370,12

450	JOUKKOLIIKENNE					
***	T U L O T (ulkoiset)	-2 724	0,00	-2 724,00	0,00	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	18 318	21 098,29	-2 780,29	115,20	1 659,75
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	15 594	21 098,29	-5 504,29	135,30	1 659,75
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	15 594	21 098,29	-5 504,29	135,30	1 659,75
453	LASTEN PÄIVÄHOITO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-60 150	-115 834,43	55 684,43	192,60	28 214,62
***	M E N O T (ulkoiset)	1 004 488	984 786,24	19 701,76	98,00	87 412,50
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	944 338	868 951,81	75 386,19	92,00	115 627,12
*	Suunnitelmapoistot	1 715	542,04	1 172,96	31,60	542,04
*	Tulot (sisäiset)	-20 450	-48 404,12	27 954,12	236,70	-4 102,56
*	Menot (sisäiset)	171 409	180 823,61	-9 414,61	105,50	10 308,95
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	152 674	132 961,53	19 712,47	87,10	6 748,43
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	1 097 012	1 001 913,34	95 098,66	91,30	122 375,55
454	ESIOPETUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-1 571,06	1 571,06	0,00	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	128 829	156 683,67	-27 854,67	121,60	12 219,61
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	128 829	155 112,61	-26 283,61	120,40	12 219,61
*	Tulot (sisäiset)	-1 836	-2 187,58	351,58	119,10	-281,06
*	Menot (sisäiset)	49 238	50 309,62	-1 071,62	102,20	-99,82
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	47 402	48 122,04	-720,04	101,50	-380,88
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	176 231	203 234,65	-27 003,65	115,30	11 838,73
46	KOULUTUS YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-300 740	-290 960,84	-9 779,16	96,70	64 580,92
***	M E N O T (ulkoiset)	5 014 410	5 067 926,12	-53 516,12	101,10	450 467,90
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	4 713 670	4 776 965,28	-63 295,28	101,30	515 048,82
*	Suunnitelmapoistot	317 310	342 567,94	-25 257,94	108,00	31 715,48
*	Tulot (sisäiset)	-55 712	-123 040,32	67 328,32	220,90	-10 086,14
*	Menot (sisäiset)	730 359	813 544,00	-83 185,00	111,40	80 683,96
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	991 957	1 033 071,62	-41 114,62	104,10	102 313,30
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	5 705 627	5 810 036,90	-104 409,90	101,80	617 362,12

1	KÄYTTÖTALOUS					
50	KULTTUURI JA VAPAA-AIKA					
460	NUORISO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-68 800	-28 996,67	-39 803,33	42,10	12 414,33
***	M E N O T (ulkoiset)	119 650	77 215,51	42 434,49	64,50	8 128,61
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	50 850	48 218,84	2 631,16	94,80	20 542,94
*	Tulot (sisäiset)	0	-129,50	129,50	0,00	-39,03
*	Menot (sisäiset)	13 698	13 635,12	62,88	99,50	952,40
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	13 698	13 505,62	192,38	98,60	913,37
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	64 548	61 724,46	2 823,54	95,60	21 456,31
470	LIIKUNTA					
***	T U L O T (ulkoiset)	-26 500	-22 226,65	-4 273,35	83,90	-2 685,35
***	M E N O T (ulkoiset)	199 005	196 102,86	2 902,14	98,50	25 742,48
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	172 505	173 876,21	-1 371,21	100,80	23 057,13
*	Suunnitelmapoistot	26 952	29 151,04	-2 199,04	108,20	2 095,08
*	Tulot (sisäiset)	-1 240	-1 835,00	595,00	148,00	-1 835,00
*	Menot (sisäiset)	45 609	44 054,57	1 554,43	96,60	5 290,07
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	71 321	71 370,61	-49,61	100,10	5 550,15
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	243 826	245 246,82	-1 420,82	100,60	28 607,28

480	KIRJASTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-10 721	-9 134,56	-1 586,44	85,20	-1 313,28
***	M E N O T (ulkoiset)	216 065	218 901,40	-2 836,40	101,30	19 739,66
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	205 344	209 766,84	-4 422,84	102,20	18 426,38
*	Suunnitelmapoistot	29 820	29 819,76	0,24	100,00	2 484,98
*	Tulot (sisäiset)	-26 874	-26 995,60	121,60	100,50	-1 087,99
*	Menot (sisäiset)	48 013	60 398,10	-12 385,10	125,80	6 897,38
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	50 959	63 222,26	-12 263,26	124,10	8 294,37
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	256 303	272 989,10	-16 686,10	106,50	26 720,75
490	KULTTUURITOIMI					
***	T U L O T (ulkoiset)	500	-2 177,83	2 677,83	-435,60	-2 098,81
***	M E N O T (ulkoiset)	55 686	55 099,30	586,70	98,90	3 863,90
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	56 186	52 921,47	3 264,53	94,20	1 765,09
*	Menot (sisäiset)	3 112	1 006,74	2 105,26	32,40	-2 632,26
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	3 112	1 006,74	2 105,26	32,40	-2 632,26
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	59 298	53 928,21	5 369,79	90,90	-867,17
50	KULTTUURI JA VAPAA-AIKA YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-105 521	-62 535,71	-42 985,29	59,30	6 316,89
***	M E N O T (ulkoiset)	590 406	547 319,07	43 086,93	92,70	57 474,65
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	484 885	484 783,36	101,64	100,00	63 791,54
*	Suunnitelmapoistot	56 772	58 970,80	-2 198,80	103,90	4 580,06
*	Tulot (sisäiset)	-28 114	-28 960,10	846,10	103,00	-2 962,02
*	Menot (sisäiset)	110 432	119 094,53	-8 662,53	107,80	10 507,59
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	139 090	149 105,23	-10 015,23	107,20	12 125,63
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	623 975	633 888,59	-9 913,59	101,60	75 917,17

1	KÄYTTÖTALOUS					
54	TEKNINEN LAUTAKUNTA					
500	HALLINTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	105 506	100 602,27	4 903,73	95,40	8 399,54
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	105 506	100 602,27	4 903,73	95,40	8 399,54
*	Menot (sisäiset)	51 119	47 417,26	3 701,74	92,80	542,26
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	51 119	47 417,26	3 701,74	92,80	542,26
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	156 625	148 019,53	8 605,47	94,50	8 941,80
510	JÄTEHUOLTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	1 000	2 424,12	-1 424,12	242,40	0,00
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	1 000	2 424,12	-1 424,12	242,40	0,00
*	Suunnitelmapoistot	896	896,04	-0,04	100,00	74,67
*	Menot (sisäiset)	0	168,00	-168,00	0,00	0,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	896	1 064,04	-168,04	118,80	74,67
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	1 896	3 488,16	-1 592,16	184,00	74,67
520	VESIHUOLTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-528 560	-448 521,32	-80 038,68	84,90	-111 056,95
***	M E N O T (ulkoiset)	426 737	315 525,44	111 211,56	73,90	23 908,23
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	-101 823	-132 995,88	31 172,88	130,60	-87 148,72
*	Suunnitelmapoistot	130 349	152 197,67	-21 848,67	116,80	14 031,82
*	Tulot (sisäiset)	-52 193	-53 630,45	1 437,45	102,80	-4 631,11
*	Menot (sisäiset)	15 957	29 638,16	-13 681,16	185,70	17 759,16
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	94 113	128 205,38	-34 092,38	136,20	27 159,87
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-7 710	-4 790,50	-2 919,50	62,10	-59 988,85
530	PALO- JA PELASTUSTOIMI					
***	T U L O T (ulkoiset)	-32 000	-35 383,58	3 383,58	110,60	-2 840,96
***	M E N O T (ulkoiset)	359 451	365 827,33	-6 376,33	101,80	32 252,61
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	327 451	330 443,75	-2 992,75	100,90	29 411,65
*	Suunnitelmapoistot	8 267	8 266,71	0,29	100,00	688,90
*	Menot (sisäiset)	8 513	4 392,85	4 120,15	51,60	1 155,53
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	16 780	12 659,56	4 120,44	75,40	1 844,43
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	344 231	343 103,31	1 127,69	99,70	31 256,08

540	KIINTEISTÖT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-598 734	-646 947,50	48 213,50	108,10	-92 014,69
***	M E N O T (ulkoiset)	1 063 282	1 095 153,55	-31 871,55	103,00	151 230,10
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	464 548	448 206,05	16 341,95	96,50	59 215,41
*	Suunnitelmapoistot	107 124	142 384,52	-35 260,52	132,90	11 978,44
*	Tulot (sisäiset)	-771 070	-733 684,78	-37 385,22	95,20	-2 785,07
*	Menot (sisäiset)	164 925	171 538,74	-6 613,74	104,00	22 321,60
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-499 021	-419 761,52	-79 259,48	84,10	31 514,97
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-34 473	28 444,53	-62 917,53	-82,50	90 730,38
550	VARIKKO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-22 271	-26 794,46	4 523,46	120,30	-5 472,56
***	M E N O T (ulkoiset)	123 657	127 243,61	-3 586,61	102,90	11 455,03
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	101 386	100 449,15	936,85	99,10	5 982,47
*	Suunnitelmapoistot	19 455	23 646,35	-4 191,35	121,50	1 664,58
*	Tulot (sisäiset)	-49 868	-34 639,00	-15 229,00	69,50	-3 959,00
*	Menot (sisäiset)	3 575	2 498,98	1 076,02	69,90	-281,12
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-26 838	-8 493,67	-18 344,33	31,60	-2 575,54
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	74 548	91 955,48	-17 407,48	123,40	3 406,93
560	LIIKENNEVÄYLÄT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-11 000	-14 929,89	3 929,89	135,70	-2 044,48
***	M E N O T (ulkoiset)	159 530	136 817,87	22 712,13	85,80	21 237,32
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	148 530	121 887,98	26 642,02	82,10	19 192,84
*	Suunnitelmapoistot	108 867	128 495,39	-19 628,39	118,00	22 951,05
*	Menot (sisäiset)	22 798	20 221,86	2 576,14	88,70	1 747,66
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	131 665	148 717,25	-17 052,25	113,00	24 698,71
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	280 195	270 605,23	9 589,77	96,60	43 891,55

570	MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU					
***	M E N O T (ulkoiset)	50 843	34 066,93	16 776,07	67,00	3 533,44
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	50 843	34 066,93	16 776,07	67,00	3 533,44
*	Suunnitelmapoistot	3 992	3 992,23	-0,23	100,00	332,68
*	Menot (sisäiset)	372	379,14	-7,14	101,90	-57,86
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	4 364	4 371,37	-7,37	100,20	274,82
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	55 207	38 438,30	16 768,70	69,60	3 808,26
54	TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-1 192 565	-1 172 576,75	-19 988,25	98,30	-213 429,64
***	M E N O T (ulkoiset)	2 290 006	2 177 661,12	112 344,88	95,10	252 016,27
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	1 097 441	1 005 084,37	92 356,63	91,60	38 586,63
*	Suunnitelmapoistot	378 950	459 878,91	-80 928,91	121,40	51 722,14
*	Tulot (sisäiset)	-873 131	-821 954,23	-51 176,77	94,10	-11 375,18
*	Menot (sisäiset)	267 259	276 254,99	-8 995,99	103,40	43 187,23
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-226 922	-85 820,33	-141 101,67	37,80	83 534,19
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	870 519	919 264,04	-48 745,04	105,60	122 120,82

1	KÄYTTÖTALOUS					
58	YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA					
580	YMPÄRISTÖNSUOJELU					
***	T U L O T (ulkoiset)	-4 000	-3 015,00	-985,00	75,40	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	55 900	37 879,74	18 020,26	67,80	4 882,22
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	51 900	34 864,74	17 035,26	67,20	4 882,22
*	Menot (sisäiset)	4 393	494,61	3 898,39	11,30	-3 531,39
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	4 393	494,61	3 898,39	11,30	-3 531,39
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	56 293	35 359,35	20 933,65	62,80	1 350,83
590	RAKENNUSVALVONTA JA OHJAUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-25 500	-29 413,52	3 913,52	115,30	-2 545,40
***	M E N O T (ulkoiset)	88 151	75 289,76	12 861,24	85,40	8 314,88
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	62 651	45 876,24	16 774,76	73,20	5 769,48
*	Suunnitelmapoistot	20 358	20 358,41	-0,41	100,00	1 696,54
*	Menot (sisäiset)	7 832	3 964,88	3 867,12	50,60	-3 218,12
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	28 190	24 323,29	3 866,71	86,30	-1 521,58
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	90 841	70 199,53	20 641,47	77,30	4 247,90
58	YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-29 500	-32 428,52	2 928,52	109,90	-2 545,40
***	M E N O T (ulkoiset)	144 051	113 169,50	30 881,50	78,60	13 197,10
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	114 551	80 740,98	33 810,02	70,50	10 651,70
*	Suunnitelmapoistot	20 358	20 358,41	-0,41	100,00	1 696,54
*	Menot (sisäiset)	12 225	4 459,49	7 765,51	36,50	-6 749,51
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	32 583	24 817,90	7 765,10	76,20	-5 052,97
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	147 134	105 558,88	41 575,12	71,70	5 598,73

1	KÄYTTÖTALOUS					
1	KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-3 099 840	-2 951 256,77	-148 583,23	95,20	-369 056,87
***	M E N O T (ulkoiset)	28 225 211	26 209 650,09	2 015 560,91	92,90	828 886,23
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	25 125 371	23 258 393,32	1 866 977,68	92,60	459 829,36
*	Suunnitelmapoistot	853 226	1 009 107,14	-155 881,14	118,30	100 745,31
*	Tulot (sisäiset)	-1 912 158	-1 905 929,28	-6 228,72	99,70	-90 163,46
*	Menot (sisäiset)	1 912 158	1 923 469,31	-11 311,31	100,60	107 703,49
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	853 226	1 026 647,17	-173 421,17	120,30	118 285,34
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	25 978 597	24 285 040,49	1 693 556,51	93,50	578 114,70

2.4 Tuloslaskelmaosan toteutuminen 2021

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	**3 099 840,00**		**3 099 840,00**	**2 951 256,77**	-148 583,23
Myyntitulot	1 289 058,00		1 289 058,00	1 193 537,38	-95 520,62
Maksutulot	881 891,00		881 891,00	604 134,89	-277 756,11
Tuet ja avustukset	345 259,00		345 259,00	535 211,87	189 952,87
Muut toimintatulot	583 632,00		583 632,00	618 372,63	34 740,63
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	**-27 165 211,00**	**-1 060 000,00**	**-28 225 211,00**	**-26 209 753,16**	2 015 457,84
Henkilöstömenot	-8 596 144,00	-12 000,00	-8 608 144,00	-8 369 059,13	239 084,87
Palvelujen ostot	-16 141 571,00	-1 060 000,00	-17 201 571,00	-15 216 519,63	1 985 051,37
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 518 922,00		-1 518 922,00	-1 448 475,31	70 446,69
Avustukset	-628 522,00	12 000,00	-616 522,00	-784 727,38	-168 205,38
Muut toimintamenot	-280 052,00		-280 052,00	-390 971,71	-110 919,71
Toimintakate	**-24 065 371,00**	**-1 060 000,00**	**-25 125 371,00**	**-23 258 496,39**	1 866 874,61
Verotulot	10 802 000,00		10 802 000,00	11 476 824,00	674 824,00
Valtionosuudet	12 580 480,00		12 580 480,00	12 534 844,00	-45 636,00
Rahoitustulot ja -menot					0,00
Korkotuotot				7 734,74	7 734,74
Muut rahoitustuotot	320 000,00		320 000,00	378 951,47	58 951,47
Korkomenot	-140 750,00		-140 750,00	-107 162,01	33 587,99
Muut rahoitusmenot			0,00	-1 635,98	-1 635,98
Vuosikate	**-503 641,00**	**-1 060 000,00**	**-1 563 641,00**	**1 031 059,83**	2 594 700,83
Poistot ja arvonalentumiset					0,00
Suunnitelman mukaiset poist	-853 226,00		-853 226,00	-1 009 107,14	-155 881,14
Satunnaiset erät	100 000,00		100 000,00	-429,45	-100 429,45
Tilikauden tulos	**-1 256 867,00**	**-1 060 000,00**	**-2 316 867,00**	**21 523,24**	2 338 390,24
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**-1 256 867,00**	**-1 060 000,00**	**-2 316 867,00**	**21 523,24**	2 338 390,24

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulojen erittely					
Kunnan verotulo	8 873 000,00		8 873 000,00	9 004 317,18	131 317,18
Osuus yhteisöveron tuotosta	748 000,00		748 000,00	1 298 146,87	550 146,87
Kiinteistövero	1 181 000,00		1 181 000,00	1 174 259,95	-6 740,05
Valtionosuuksien erittely					
Kunnan peruspalvelujen valt.o	12 580 480,00		12 580 480,00	12 503 815,00	-76 665,00
Opetus- ja kultt.toimen valt.os	0			31 029,00	31 029,00

2.5 Investointiosan toteutuminen 2021

RAUTALAMMIN KUNTA													
INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMA 2021			2 021					2 021					
		v. 2021	MENOT					TUOTOT					ta-tason nett
	MÄÄRÄRAHA	Toteutunut yhteensä	TA 2021	MRM	*määräraha erittelyt yht*	Toteuma	Tot-%	*TA 2021*	*MRM*	Tot-%	Toteuma	poikkeama netto	toteuma
8000	**Maa-alueet**					**360,00**				*100,00*	-22 291,96		**-21 931,96**
8010	**Rakennetut kiinteistöt**												
	Toholahden palvelutalo									*100,00*	-34 965,76		**-34 965,76**
8100	**Talonrakennus, yleishallinto**												
8150	**Talonrakennus, sosiaalitoimi**												
	Terveyskeskus / sprinkler ja saneeraus		**15 000**		15 000	**4 734,70**				*31,56*			**4 734,70**
	Terveyskeskus / vesijohtoverkosto		**20 000**		20 000	**363,16**				*1,82*			**363,16**
	Sosiaalitoimi, määrittelemätön		**40 000**	**-16 740**	23 260	**0,00**				*0,00*			**0,00**
8200	**Talonrakennus, sivistystoimi**												
	Matti Lohen koulu/liikuntasali		**15 000**		15 000	**22 520,68**				*150,14*			**22 520,68**
	Kerkonjoensuun koulun korjaus		**10 000**		10 000	**4 562,00**				*45,62*			**4 562,00**
	Lukion peruskorjaus		**10 000**		10 000	**6 063,00**				*60,63*			**6 063,00**
	Hallinto- ja laitosrak. Määrittelemätön		**30 000**		30 000					*0,00*			**0,00**
	Muut rakennukset, määrittelemätön		**20 000**		20 000					*0,00*			**0,00**
8250	**Talonrakennus,tekninen toimi**				0								
	Pentinpellon päiväkoti				0	**77 202,47**							**77 202,47**
	Ratsastuskeskus, maa-alueet		**20 000**		20 000					*0,00*			**0,00**
	Kerkon vuokratalojen katonkorjaus		**95 000**		95 000	**88 380,02**				*93,03*			**88 380,02**
	Muut pitkävaik.menot, määrittelemätön		**30 000**		30 000					*0,00*			**0,00**
8300	**Julkinen käyttöom/yleishallinto**				0								
	Valokuituverkon rakentaminen	*695 329,37*			0	**-8 030,76**				*100,00*	-4 513,67		**-12 544,43**
8450	**Julkinen käyttöom/tekninen toimi**				0								
	Torin kehittäminen/rakentaminen		**35 000**		35 000	**33 799,27**				*100,00*			**33 799,27**
	Kaavatiet		**50 000**		50 000	**57 704,64**				*100,00*			**57 704,64**
	Kaavateiden päällystäminen			**12 000**	12 000	**14 290,92**				*100,00*			**14 290,92**
	Kerkonkosken satama, tekn. laitteet		**40 000**		40 000	**55 397,63**				*100,00*			**55 397,63**
	Kaavateiden valaistus				0	**16 107,87**				*100,00*			**16 107,87**
	Konnekosken entisöinti		**70 000**		70 000	**3 595,10**		**-55 000**		*5,14*			**3 595,10**
	Konnekosken pievenekanava		**20 000**		20 000	**662,50**				*3,31*			**662,50**
	RL-Konneveden kans.puisto									*100,00*	-1 370,61		**-1 370,61**
	Toholahden teoll.alueen kaavatie		**300 000**	**-12 000**	288 000	**264 416,11**				*91,81*	-164 500,00		**99 916,11**
	Rautalampi-järven kunnostus		**45 000**		45 000	**21 329,00**		**-30 000**		*47,40*	-22 159,08		**-830,08**
	Suvantola kaavatiet		**20 000**		20 000	**25 418,62**				*127,09*			**25 418,62**
	Korvamerkitsemättömät hankkeet		**150 000**	**-85 000**	65 000	**7 457,31**				*11,47*			**7 457,31**

8500	**Irtain omaisuus, yleishallinto**											
	Elinvoimaselvitys		**20 000**		20 000	**4 000,00**				*20,00*		**4 000,00**
8550	**Irtain omaisuus, sosiaalitoimi**											
	Effica-ohjelmisto		**43 000**		43 000	**6 798,00**				*15,81*		**6 798,00**
8600	**Irtain omaisuus, sivistystoimi**											
	MattiLohen koulu/liikuntasali		**50 000**		50 000	**68 240,02**				*136,48*		**68 240,02**
	Pentinpellon (Silmu) päiväkoti				0	**32 522,20**				*100,00*		**32 522,20**
	Matti Lohen keittiön katos					**1 106,14**				*100,00*		**1 106,14**
	Luontopolku Tyyrinvuori			**16 740**	16 740	**0,00**				*0,00*		**0,00**
8650	**Irtain omaisuus, tekninen toimi**											
8700	**Vesilaitos kirkonkylä**											
	Talojohtojen rakentaminen		**10 000**		10 000	**3 851,29**				*38,51*		**3 851,29**
	Verkostosaneeraukset				0	**30 526,21**				*100,00*		**30 526,21**
	Suvantolan vesi- ja viemäriverkosto				0	**12 221,86**				*100,00*		**12 221,86**
	Vesijohtoverkosto				0	**1 659,79**				*100,00*		**1 659,79**
	Vedenottamo, peruskorj. Kk		**15 000**		15 000	**13 623,98**				*90,83*		**13 623,98**
8750	**Viemärilaitos kirkonkylä**											
	Talojohtojen rakentaminen				0	**2 144,59**				*100,00*		**2 144,59**
	Verkostosaneeraukset				0	**12 697,98**				*100,00*		**12 697,98**
	Kirkonkylä-Korpijärvi				0	**6 362,28**				*100,00*		**6 362,28**
	Jätevedenpumppaamon rakentaminen				0	**42 372,85**				*100,00*		**42 372,85**
	Suvantolan vesi- ja viemäriverkosto				0	**37 943,17**				*100,00*		**37 943,17**
	Viemäriverkosto		**50 000**		50 000					*100,00*		
8800	**Vesilaitos Kerkonkoski**				0	**1 848,14**				*100,00*		**1 848,14**
8950	**Osakkeet ja osuudet**				0					*100,00*	-7 555,82	**-7 555,82**
					0							
	YHTEENSÄ		**1 223 000,00**	**-85 000,00**	**1 138 000**	**974 615,90**		**-85 000,00**			**-246 766,01**	**727 849,89**

INVESTOINNIT VUONNA 2021 TOTEUMA

74 KIINTEÄ OMAISUUS
Maaomaisuuden hankinta;
Maa-alueiden myynti mm. Oikarila-tilasta, Kilpilammenranta-tilasta, Kierinniemen maa-alue.

Rakennusten myynti
Toholahden palvelukeskuksen ja Vuorelan myynti

76 TALONRAKENNUS
203 Terveyskeskus sprinkler ja saneeraus

317 Terveyskeskus vesijohtoverkosta
Hankesuunnitelman laadintakustannuksia.

114 Lukion peruskorjaus
Katoksen korjaus.

143 Matti Lohen koulu / liikuntasali
Valaistuksen ja näyttämön lavan korjauksia.

152 Kerkonjoensuu koulun korjaus
Katoksen korjaus.

214 M-Lohen keittiön katos
Kustannukset kirjattu irtaimeen omaisuuteen.

108 Ratsastuskeskus
Ratsastuskeskuksen ojien kaivuutöitä ja vesipostin korjausta.

145 Pentinpellon päiväkoti
Suunnittelukustannuksia ja päiväkodin julkisivujen kuvapinnat.

211 Kerkon vuokratalot katon korjaus
Kerkonkosken vuokratalojen vesikattotyöt.

78 JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS
123 Valokuituverkon rakentaminen

52 Kyllikin laajennus

117 Kaavatiet
Vihertien ja Toholahdentien kunnostusta (Majatalolle).

118 Kaavateiden päällystäminen

Kirkonkylän kaavateiden ja piha- ja parkkialueiden asfaltointipaikkausta.

170 Kerkonkosken satama
Polttoainejakelusäiliön rakentaminen Kerkonjoen satamaan.

178 Suvantola kaavatiet
Suvantolan asuntoalueen kaavatien rakentaminen (Kilpilammenranta).

179 Toholahden teoll.al.kaavatie
Yrjö Kaijärven tien ja Teollisuustien parantaminen.

213 Torin kehittäminen / rakentaminen
Torin vihertyöt ja kiveytykset.

313 Kaavateiden valaistus
Kuutinharjun ja Suvontolan kaava-alueet.

361 Konnekosken entisöinti
Kunnostuksen suunnittelua.

369 RL Konneveden kans.puisto
Hanke päättynyt vuonna 2021.

375 Rautalampi-järven kunnostus
Kunnostuksen suunnittelua ja lupapäätös. KEHA-keskus myöntänyt ja masanut tukea hankkeelle.

391 Konnekosken pienvenekanava
Valitus Vaasan hallinto-oikeudessa käsittelyssä. Vastineen laadinta (FCG).

80 IRTAIN OMAISUUS

354 Elinvoimaselvitys
Rautalammin elinvoimaselvityksen laadintaa FCG:n toimesta.

353 Effica

143 Matti Lohen koulu / liikuntasali

145 Pentinpellon päiväkoti
Päiväkodin kalusteiden hankintaa.

212 Luontopolku Tyyrinvuori
Hankkeelle myönnetty tukea, ei toimenpiteitä vuonna 2021.

214 M-Lohen keittiön katos
Katoksen korjausta.

82 VESIHUOLTO

100 Talojohtojen rakentaminen (inv)
Talojohtojen rakentaminen.

101 Verkostosaneeraukset
Riihipellon ja Latsinmäen alueen saneerausta.

204 Vedenotttamo kirkonkylä, peruskorjaus
Kirkonkylän vedenottamon korjauksen lopputöitä.

215 Suvantolan vesi ja viemäriverkosto
Uuden asuinalueen vesi- ja viemäriverkoston rakentaminen.

100 Talojohtojen rakentaminen viemäriverkosto (inv)
Paineviemärin haaralinjojen rakentaminen.

101 Verkostosaneeraukset viemäriverkosto
Riihipellon ja Latsinmäen alueen saneenausta.

156 Kirkonkylä-Korpijärvi
Hankkeen suunnittelua, Avin lupapäätöksestä valitettu.

165 Jätevedenpumpp. rakentaminen
Kuutinharjun pumppaamotyöt.

215 Suvantolan vesi ja viemäriverkosto
Uuden asuinalueen vesi- ja viemäriverkoston rakentaminen.

100 Talojohtojen rakentaminen (inv) vesilaitos Kerkonkoski
Ei tapahtumia vuonna 2021.

84 KUNTAYHTYMIEN PÄÄOMATALOUS

260 osakkeet ja osuudet osto / myynti
Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän purkautuminen.

2.6 Rahoituslaskelmaosan toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	-503 641,00	-1 060 000,00	-1 563 641,00	1 031 059,83	-2 594 700,83
Satunnaiset erät	100 000,00		100 000,00	-429,45	100 429,45
Tulorahoituksen korjauserät			-11 948,00	-11 948,00	-11 948,00
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 223 000,00		-1 223 000,00	-727 486,73	-495 513,27
Rahoitusosuudet investointimenoil	-85 000,00		-85 000,00	5 665,04	-79 334,96
Pysyvien vast.hyöd.luovutustulot				76 761,54	-76 761,54
Toiminta ja investoinnit, netto	-1 711 641,00	-1 060 000,00	-2 771 641,00	373 622,23	-3 145 263,23
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamiset lisäykset		-280 000,00	-280 000,00	-272 284,51	7 715,49
Antolainasaamisten vähennykset				20 000,00	20 000,00
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-2 000 000,00	-500 000,00	-2 500 000,00	2 761 725,51	261 725,51
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 400 000,00		1 400 000,00	-1 740 668,25	-340 668,25
Lyhytaikaisten lainojen muutos				950 000,00	950 000,00
Vaikutus maksuvalmiuteen				-1 802 108,20	-1 802 108,20

2.7 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Sito-vuus	Määrahat					Tuloarviot				
		Alkup. talous-arvio	TA:n muutok-set	TA muut:n jälkeen	Toteu-tuma	Poik-keama	Alkup. talous-arvio	TA:n muutok-set	TA muut:n jälkeen	Toteu-tuma	Poik-keama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Vaalit											
Valtiolliset vaalit	B										
Kunnallisvaalit	B	9		9	15	6				4	4
EU-vaalit	B				1	1					
Tilintarkastus	B	13		13	21	8					
Luott.henk.hallinto											
Kunnanvaltuusto	B	44		44	56	12					
Kunnanhallitus	B	323	-12	311	314	3				3	3
Hallinto ja talous											
Yleishallinto	B	491		491	394	-97	72		72	67	-5
Taloushallinto	B	615		615	660	45	45		45	58	13
Elinkeinotoimi											
Elinvoimalautakunta	B	59		59	17	-42					
Kampanjat	B										
Yritysverkostohautomo	B										
Projektit	B										
Savogrow	B	164		164	156	-8					
Tapahtumat	B	36		36	20	-16					
Matkailu	B										
Maaseututoimi	B	49		49	43	-6					
Sosiaalitoimi											
Perusturvan hallinto	B	297		297	298	1				8	8
Sosiaalipalvelut	B										
läkkäiden palvelut	B	3283	100	3383	3340	-43	798		798	740	-58
Vammaispalvelut	B	2329		2329	2156	-173	153		153	96	-57
Lastensuojelu	B	690	100	790	948	158	188		188	55	-133
Lapsiperheiden palvelut	B	91		91	65	-26				1	1
Työikäisten palvelut	B	784		784	825	41	108		108	261	153
Päihdehuolto	B	15		15	14	-1					
Toimeentulotuki	B	33		33	34	1	5		5	9	4
Omaishoidontuki	B	134		134	159	25					
Ravintokeskus	B	497		497	464	-33	101		101	72	-29
Terveydenhuolto											
Perusterveydenhuolto	B	3899	180	4079	2782	-1297					
Erikoissairaanhoito	B	5076	680	5756	5337	-419				19	19
Ympäristöterveydenhuolto	B	207		207	184	-23					

Koulutus											
Hallinto	B	73		73	*52*	-21					
Peruskoulutus	B	2833		2833	*2959*	126	161		161	135	-26
Lukio	B	892		892	823	-69	77		77	38	-39
Aikuiskoulutus	B	65		65	72	7					
Joukkoliikenne	B	18		18	21	3	2		2	0	-2
Lasten päivähoito	B	1004		1004	985	-19	60		60	116	56
Esiopetus	B	129		129	157	28				*2*	2
Kulttuuri ja vapaa-aika											
Nuoriso	B	120		120	77	-43	69		69	29	-40
Liikunta	B	187	12	199	196	-3	26		26	22	-4
Kirjasto	B	216		216	219	3	11		11	9	-2
Kulttuuritoimi	B	56		56	55	-1	1		1	2	1
Tekninen lautakunta											
Hallinto	B	106		106	101	-5					0
Jätehuolto	B	1		1	2	1					0
Vesihuolto	B	427		427	316	-111	529		529	449	-80
Palo- ja pel.toimi	B	359		359	366	7	32		32	35	3
Kiinteistöt	B	1063		1063	1095	32	599		599	647	48
Varikko	B	124		124	127	3	22		22	27	5
Liikenneväylät	B	159		159	137	-22	11		11	15	4
Maankäytön suunn.	B	51		51	34	-17					0
Ympäristölautakunta											
Ympäristönsuojelu	B	56		56	38	-18	4		4	3	-1
Rakennusvalvonta ja -ohjau	B	88		88	75	-13	26		26	29	3
		27165	1060	28225	26210	-2015	3100		3100	2951	-149

	Sito-vuus	Määrahat					Tuloarviot				
		Alkup. talous-arvio	TA:n muutok-set	TA muut:n jälkeen	Toteu-tuma	Poik-keama	Alkup. talous-arvio	TA:n muutok-set	TA muut:n jälkeen	Toteu-tuma	Poik-keama
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						10 802		10 802	11 477	675
Valtionosuudet	B						12 580		12 580	12 535	-45
Korkotulot	B										
Muut rahoitustulot	B						320		320	379	59
Korkomenot	B	141		141	107	-34					
Muut rahoitusmenot	B				2	2					
INVESTOINTIOSA											
Kiinteä omaisuus											
Maa-alueet	B									22	22
Rakenn.kiinteistöt	B									35	35
Talonrakennus											
Sosiaalitoimi	B	75	-17	58	5	-53					
Sivistystoimi	B	85		85	33	-52					
Tekninen toimi	B	145		145	166	21					
Julkinen käyttöomaisuus											
Yleishallinto	B									12	12
Sivistystoimi	B										
Tekninen toimi	B	730		730	493	-237	85		85	178	93
Irtain omaisuus											
Yleishallinto	B	20		20	4	-16					
Sosiaalitoimi	B	43		43	7	-36					
Sivistystoimi	B	50	17	67	102	35					
Tekninen toimi	B										
Vesihuolto											
Kirkonkylä	B	25		25		-25					
Viemärilaitos kirkonkylä	B	50		50	102	52					
Vesilaitos Kerkonkoski	B										
Sijoitukset											
Kuntayhtymäos.	B									8	8
Arvopaperit	B										
RAHOITUSOSA											
Antolainojen muutokset											
Antolainasaam. Lis.	B		-280	-280	-272	8					
Antolainasaam.väh.	B				20	20					
Lainakannan muutokset											
Pitkäaik.lain.lisäys	B						2 000	500	2 500	2500	0
Pitkäaik.lain.vähenn.	B	1 400		1400	1740	340					
Lyhytaik.lain.muutos	N	-600		-600	-950	-350					
Vaikutus maksuvalmiut.										1 802	1802
YHTEENSÄ		56494	1840	58334	53979	-4355	31987	500	32487	34850	2363

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2021	1-1.-31.12.2020
Toimintatuotot		
Myyntituotot	1 193 537,38	1 049 928,08
Maksutuotot	604 134,89	878 429,52
Tuet ja avustukset	535 211,87	540 912,12
Muut toimintatuotot	618 372,63	570 256,30
	2 951 256,77	3 039 526,02
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-6 683 612,35	-6 462 204,53
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-1 474 667,42	-1 438 188,12
Muut henkilöstösivukulut	-210 779,36	-195 338,47
Palvelujen ostot	-15 216 519,63	-15 327 641,84
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 448 475,31	-1 389 265,15
Avustukset	-784 727,38	-842 704,93
Muut toimintakulut	-390 971,71	-359 412,51
	-26 209 753,16	-26 014 755,55
Toimintakate	-23 258 496,39	-22 975 229,53
Verotulot	11 476 824,00	10 666 108,43
Valtionosuudet	12 534 844,00	13 042 842,00
	24 011 668,00	23 708 950,43
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	7 734,74	1 544,91
Muut rahoitustuotot	378 951,47	349 011,11
Korkokulut	-107 162,01	-119 959,46
Muut rahoituskulut	-1 635,98	-1 503,83
	277 888,22	229 092,73
Vuosikate	1 031 059,83	962 813,63
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 009 107,14	-1 139 133,33
Arvonalentumiset		
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut	-429,45	-129 146,37
Tilikauden tulos	21 523,24	-305 466,07
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	21 523,24	-305 466,07

3.2 Rahoituslaskelma

	2021	2020
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 031 059,83	962 813,63
Satunnaiset erät	-429,45	-129 146,37
Tulorahoituksen korjauserät	-11 948,00	-77555,45
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-727 486,73	-903 473,19
Rahoitusosuudet investointeihin	5 665,04	60 109,62
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	76761,54	41 961,52
Toiminnan ja investointien rahavirta	373 622,23	-45 290,24
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-272 284,51	-20 000,00
Antolainasaamisten vähennykset	20 000,00	
Lainakannan muutokset		
Pitkäaika 2 762	2 761 725,21	2 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 740 668,25	-1 540 255,47
Lyhytaikaisten lainojen muutos	950 000,00	-250 000,00
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varat ja pääomien muutoks	-7 172,43	6 043,10
Saamisten muutos	-1 661 288,45	320 364,01
Korottomien velkojen muutos	-133 647,32	144 612,15
Rahoituksen rahavirta	-83 335,75	660 763,79
Rahavarojen muutos	290 286,48	615 473,55
Rahavarat 31.12.	1 073 059,01	782 772,53
Rahavarat 1.1.	782 772,53	167 298,98
	290 286,48	615 473,55

3.3 Tase

VASTAAVAA	2021	2020
PYSYVÄT VASTAAVAT	**25 428 924,56**	**25 509 986,04**
Aineettomat hyödykkeet	105 838,98	100 992,35
Aineettomat oikeudet	73 387,01	84 034,53
Tietokoneohjelmistot	73 387,01	84 034,53
Muut pitkävaikutteiset menot	32 451,97	16 957,82
Aineelliset hyödykkeet	**18 711 016,12**	**19 060 405,92**
Maa- ja vesialueet	2 390 608,58	2 412 540,54
Rakennukset	11 898 030,78	11 620 092,86
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 533 246,42	2 744 198,63
Koneet ja kalusto	160 940,59	161 926,61
Enn.maksut ja keskener.hank.	728 189,75	2 121 647,28
Sijoitukset	**6 612 069,46**	**6 348 587,77**
Osakkeet ja osuudet	5 798 831,62	5 806 387,44
Muut lainasaamiset	551 371,76	299 087,25
Muut saamiset	261 866,08	243 113,08
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	**1 451,64**	**1 451,64**
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 451,64	1 451,64
VAIHTUVAT VASTAAVAT	**3 945 891,84**	**1 994 795,12**
Saamiset	**2 872 832,83**	**1 212 022,59**
Lyhytaikaiset saamiset	2 872 832,83	1 212 022,59
Myyntisaamiset	371 554,64	504 865,42
Muut saamiset	335 365,07	457 339,90
Siirtosaamiset	2 165 913,12	249 817,27
Rahoitusarvopaperit	**22 034,92**	**22 034,92**
Muut osakkeet ja osuudet	22 034,92	22 034,92
Rahat ja pankkisaamiset	**1 051 024,09**	**760 737,61**
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**29 376 268,04**	**27 506 232,80**

	2021	2020
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	**11 894 807,74**	**11 873 284,50**
Peruspääoma	8 076 419,65	8 076 419,65
Edell.tilikausien yli-/alijäämä	3 796 864,85	4 102 330,92
Tilikauden yli-/alijäämä	21 523,24	-305 466,07
PAKOLLISET VARAUKSET		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	**77 393,04**	**84 565,47**
Valtion toimeksiannot	0	0
Lahjoitusrahastojen pääomat	33 449,36	33 449,36
Muut toimeksiantojen pääomat	43 943,68	51 116,11
VIERAS PÄÄOMA	**17 404 067,26**	**15 548 382,83**
Pitkäaikainen	11 266 502,03	10 498 371,25
Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	10 786 288,00	10 010 002,00
Lainat julkisyhteisöiltä	135 930,41	151 034,04
Ostovelat	0	234,73
Liittymismaksut ja muut velat	344 283,62	337 100,48
Lyhytaikainen	6 137 565,23	5 050 011,58
Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	3 603 714,00	2 375 714,00
Lainat julkisyhteisöiltä	15 103,64	14 719,53
Ostovelat	1 242 687,35	1 096 038,88
Muut velat	147 393,68	144 817,39
Siirtovelat	1 128 666,56	1 418 721,78
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**29 376 268,04**	**27 506 232,80**

3.4 Konsernin tuloslaskelma

	2021	2020
Toimintatuotot	16 241 588,68	16 166 179,54
Toimintakulut	-38 555 918,96	-38 747 288,30
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta	28 026,77	40 587,15
Toimintakate	**-22 286 303,51**	**-22 540 521,62**
Verotulot	11 455 048,85	10 643 884,30
Valtionosuudet	13 302 707,91	13 818 841,69
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	79 300,45	71 028,35
Muut rahoitustuotot	353 777,62	330 872,38
Korkokulut	-237 740,10	-224 225,68
Muut rahoituskulut	-6 285,70	-721,80
Vuosikate	**2 660 505,52**	**2 099 157,62**
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 033 188,36	-2 101 104,04
Omistuksen eliminointierot		
Arvonalentumiset	-6 180,55	
Satunnaiset tuotot ja kulut		-112 800,89
Tilikauden tulos	**621 136,61**	**-114 747,32**
Tilinpäätössiirrot	-23 666,60	-5 749,90
Tilikauden verot	-2 828,25	-3 182,29
Laskennalliset verot	-2 025,97	13 198,21
Vähemmistöosuudet	-6 706,22	-5 831,53
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**585 909,58**	**-116 312,82**

3.5 Konsernin rahoituslaskelma

	2021	2020
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 660 505,53	2 099 157,62
Satunnaiset erät		-112 800,89
Tilikauden verot	-2 828,25	-3 182,29
Tulorahoituksen korjauserät	-265 228,51	-35 873,10
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 147 036,24	-2 109 700,42
Rahoitusosuudet investointeihin	37 129,03	67 414,54
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	398 913,64	72 603,51
Toiminnan ja investointien rahavirta	681 455,20	-22 381,03
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-20 194,20	-22 867,30
Antolainasaamisten vähennykset	20 011,94	2 540,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 417 414,74	3 005 976,77
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 570 648,93	-2 081 979,82
Lyhytaikaisten lainojen muutos	935 202,88	-303 912,34
Oman pääoman muutokset	540,61	114 478,83
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutok	-9 468,74	9 613,46
Vaihto-omaisuuden muutos	-7 282,52	-7 775,79
Saamisten muutos	-1 109 615,73	-81 161,74
Korottomien velkojen muutos	558 746,58	128 903,59
Rahoituksen rahavirta	1 214 706,63	763 815,66
Rahavarojen muutos	1 896 161,83	741 434,63
Rahavarat 31.12.	5 311 511,57	3 415 349,74
Rahavarat 1.1.	3 415 349,74	2 673 915,11
	1 896 161,83	741 434,63

3.6 Konsernitase

	2021	2020
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT	32 261 081,84	32 342 244,74
Aineettomat hyödykkeet	355 548,64	380 483,60
Aineettomat oikeudet	309 397,44	275 809,26
Muut pitkävaikutteiset menot	46 001,78	33 571,28
Ennakkomaksut	149,42	71 103,06
Aineelliset hyödykkeet	29 963 408,68	29 960 033,95
Maa- ja vesialueet	2 788 395,80	2 825 120,87
Rakennukset	20 089 102,40	20 411 050,73
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 714 857,51	2 959 348,71
Koneet ja kalusto	956 262,38	992 150,78
Muut aineelliset hyödykkeet	56 522,33	48 957,86
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	2 358 268,26	2 723 405,00
Sijoitukset	1 942 124,52	2 001 727,19
Osakkuusyhteisöosakkeet	938 466,75	998 221,74
Muut osakkeet ja osuudet	615 104,18	615 134,12
Joukovelkakirjalainasaamiset	3 810,00	3810,00
Muut lainasaamiset	80 000,00	100 000,00
Muut saamiset	304 743,59	284 561,33
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	118 107,10	168 692,13
VAIHTUVAT VASTAAVAT	9 067 273,94	6 056 123,76
Vaihto-omaisuus	95 304,34	88 021,82
Saamiset	3 660 458,03	2 552 752,20
Pitkäaikaiset saamiset	80 740,79	80 654,46
Lyhytaikaiset saamiset	3 579 717,24	2 472 097,74
Rahoitusomaisuusarvopaperit	552 790,58	307 621,51
Rahat ja pankkisaamiset	4 758 720,99	3 107 728,23
V A S T A A V A A	**41 446 462,88**	**38 567 060,62**

V A S T A T T A V A A

OMA PÄÄOMA	11 314 199,31	10 704 623,13
Peruspääoma	8 076 419,65	8 076 419,65
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	702,35	702,35
Muut omat rahastot	278 788,89	255 122,29
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 372 378,84	2 488 691,66
Tilikauden yli-/alijäämä	585 909,58	-116 312,82
VÄHEMMISTÖOSUUDET	200 488,46	193 241,62
PAKOLLISET VARAUKSET	406 920,01	425 465,35
Muut pakolliset varaukset	406 920,01	425 465,35
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	205 165,24	265 212,95
Valtion toimeksiannot	69 737,90	121 098,85
Lahjoitusrahastojen pääomat	80 309,33	78 989,77
Muut toimeksiantojen pääomat	55 118,01	65 124,33
VIERAS PÄÄOMA	29 319 689,88	26 978 517,55
Pitkäaikainen	18 647 724,70	18 321 444,14
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	18 303 441,08	17 984 108,93
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	344 283,62	337 335,21
Lyhytaikainen	10 671 965,18	8 657 073,41
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	4 587 072,89	3 124 436,35
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	6 084 892,29	5 532 637,06
V A S T A T T A V A A	**41 446 462,92**	**38 567 060,62**

4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Kunnan liitetiedot

Liitetieto 1
Tilinpäätöstä laadittaessa noudatettavat arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät

Jaksotusperiaatteet
Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat
Pysyvien vastaavien arvostus
Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on vedenjakelu- ja viemäriverkoston poistotapa muutettu menojäännöspoistosta tasapoistoksi 1.1.2019 alkaen. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus
Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.
Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus
Vaihto-omaisuuden arvostus
Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihankintahinnan tai sitä alemman todennäköisen hankintamenon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus
Rahoitusomaisuuden arvostus
Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely
Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Sopimukset on voimassa 17.4.2027 asti.

Avustusten käsittely
Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenon vähennykseksi. Saadut käyttötalouden projektituet on kirjattu tuotoiksi tuloslaskelmaan erään Tuet ja avustukset. Tuet on jaksotettu tarvittaessa.

Liitetieto 2
Tuloslaskelman esittämistapa ei ole muuttunut. Taseeseen on lisätty vesitaseyksiköltä pitkäaikaiset myyntisaamiset sekä pitkäaikaiset lainasaamiset, jotta esittämistapa Valtiokonttorin raportoinnin vuoksi olisi yhtenäinen ja helpommin vertailtavissa.

Liitetieto 3
Edellisen tilikauden tietoihin ei ole tehty oikaisuja.

Liitetieto 4
Ei ilmoitettavaa.

Liitetieto 5
Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia merkittäviä eriä ei ole.

4.2 Tuloslaskelman liitetiedot

Liitetieto 6

TOIMINTATUOTOT, ulkoiset

	2021	2020
Vaalit	3 604	0
Luottamushenkilöhallinto	3 587	1 187
Hallinto ja talous	124 607	99 909
Sosiaalitoimi	1 241 431	1 455 484
Terveydenhuolto	19 526	200 936
Koulutus	290 961	302 311
Kulttuuri ja vapaa-aika	62 536	55 201
Tekninen lautakunta	1 172 577	881 854
Ympäristölautakunta	32 429	42 645
Yhteensä	2 951 257	3 039 527

Liitetieto 7

VEROTULOJEN ERITTELY	**2021**	**2020**
(1.000 e)		
Kunnan tulovero	9 004	8719
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 298	874
Kiinteistövero	1 175	1073
Verotulot yhteensä	11 477	10 666

Liitetieto 8

VALTIONOSUUDET ERITELTYINÄ	2021	2020
(1.000 e)		
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	7 532	7976
Siitä:Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	3 047	3024
Opetus- ja kulttuuritoimen rah.lain muk.valtionosuudet	31	143
Verotulomenetysten korvaus	1 925	1900
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhte	12 535	13 043

Liitetieto 9

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY	2021	2020
(1.000 e)		
Asiakaspalvelujen ostot	12 467	12 779
Muiden palvelujen ostot	2 750	2 549
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	15 217	15 328

Liitetieto 10

ei ilmoitettavaa

Liitetieto 11

SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA KUNNAN TILINPÄÄTÖKSESSÄ

Poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Suunnitelmapoistojen perusteet 1.1.2019 alkaen

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	4 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Tietokoneohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta
Muut (esim osayleiskaavat, kaavat)	Tasapoisto	5 vuotta
Osakehuoneistojen laaja peruskorjaus	Tasapoisto	10 vuotta
Kartat ja kartoitus	Tasapoisto	5 vuotta
(Vesistöjen kunnostus)		

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset		
- puiset	Tasapoisto	27 vuotta
- kiviset	Tasapoisto	34 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset		
Teollisuushallit		
- puiset	Tasapoisto	20 vuotta
- kiviset	Tasapoisto	25 vuotta
Kaukolämpölaitokset	Tasapoisto	25 vuotta
Vesilaitosrakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	25 vuotta
Asuinrakennukset		
- puiset	Tasapoisto	30 vuotta
- kiviset	Tasapoisto	35 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Maa- ja vesirakenteet		
Kadut, tiet, puistot	Menojäännöspoisto	20% / 20 vuotta
Tori	Menojäännöspoisto	20% / 22 vuotta
Urheilu- ja ulkoilualueet	Menojäännöspoisto	20% / 15 vuotta
Sillat, laiturit, uimalat	Menojäännöspoisto	25% / 20 vuotta
Kaatopaikat	Menojäännöspoisto	/ 15 vuotta
Muut rakenteet	Menojäännöspoisto	20% / 20 vuotta
Johtoverkostot ja laitteet		
Ulkovalaistuslaitteet	Menojäännöspoisto	20% / 18 vuotta
Puhelinverkko, keskus,alakeskus	Menojäännöspoisto	22% / 10 vuotta
Laitosten laitoskoneet,vesilaitoskoneet	Menojäännöspoisto	15% / 16 vuotta
Atk-verkko	Menojäännöspoisto	/ 7 vuotta
Kaukolämpöverkko	Menojäännöspoisto	/ 25 vuotta
Vesi- ja viemäriverkosto	Tasapoisto	40 vuotta
Muut		
Liikenteenohjauslaitteet	Menojäännöspoisto	/ 12 vuotta
Väestösuojat ym.	Menojäännöspoisto	/ 35 vuotta
Valvontajärjestelmät, -laitteet	Menojäännöspoisto	/ 10 vuotta

Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet		
Henkilöauto	Menojäännöspoisto	30% / 7 vuotta
Kuorma-auto, erikoisauto	Menojäännöspoisto	30% / 7 vuotta
Muut liikennevälineet	Menojäännöspoisto	30% / 7 vuotta
Traktorit ja maansiirtokoneet	Menojäännöspoisto	30% / 7 vuotta
Muut liikkuvat koneet	Menojäännöspoisto	30% / 7 vuotta
Muut koneet ja kalusto		
Työ- ja työstökoneet,laitteet,kevyet koneet	Tasapoisto	5 vuotta
Työ- ja työstökoneet, raskaat koneet	Tasapoisto	10 vuotta
Tietojenkäsittelylaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muut koneet ja laitteet, kalusteet	Menojäännöspoisto	30% / 3 vuotta
Muu irtain käyttäomaisuus, hoitokalusteet	Tasapoisto	6 vuotta
Vesimittarit, terveydenhuollon laitteet	Tasapoisto	6 vuotta
Ensikertainen kalusto	Tasapoisto	10 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön muk. poisto	
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	

Käyttöomaisuuden pienhankintaraja on 10.000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat kirjataan vuosikuluksi.

Liitetieto 12

Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kunta	
	2020	2020	2021	2020
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.				
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella		-111 879		-111 879
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.1	0	0	0	0
Muut pakolliset varaukset 1.1.	425 465	355 741		
Lisäykset tilikaudella		69 724		
Vähennykset tilikaudella	-24 578	0		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	400 888	425 465	0	0

Liitetieto 13

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoito	115 892	30 096	43 380	19 496
Rakennusten luovutusvoitot	145	624		
Muut luovutusvoitot	138 571	331		
Luovutusvoitot yhteensä	254 608	31 051	43 380	19 496
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustapp	5 294		5 294	
Rakennusten luovutustappiot	24 794	52 866	24 794	
Muut luovutustappiot	5 863	25 021	1 344	53 820
Luovutustappiot yhteensä	35 951	77 887	31 432	53 820

Liitetieto 14

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Satunnaiset tuotot				
Oppilastöiden alv-palautussaam.		16 379		
Muut satunnaiset tuotot				
Satunnaiset tuotot yhteensä	0	16 379	0	0
Satunnaiset kulut				
Kiinteistön purkukust./Kuutinh.		129 146	429	129 146
Satunnaiset kulut yhteensä	0	129 146	429	129 146

Liitetieto 15

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2021	2020
Osinkotuotot muista yhteisöistä	327 142	319 926
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	1 399	1 399
Yhteensä	328 541	321 325

Liitetieto 16

Ei ilmoitettavaa

4.3 Taseen liitetiedot

Liitetieto 17

Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 18

Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 19

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet		Yhteensä	Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	Aineetto-mat oik.	Muut pitkä-vaik.menot		Maa-alueet	Rakennukset	Kiint.rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskener. hankinnat	
Poistamaton hankinta-meno 1.1.	84 034,53	16 957,82	**100 992,35**	2 412 540,54	11 620 092,86	2 744 198,63	161 926,61	2 121 647,28	**19 060 405,92**
Lisäykset 2021	6 798,00	25 418,62	**32 216,62**	360,00	154 606,41	251 847,47	69 747,70	218 708,53	**695 270,11**
Rahoitusosuudet 2021						-5 665,04			**-5 665,04**
Vähennykset 2021				-22 291,96	-34 965,76				**-57 257,72**
Siirrot erien välillä	29 377,10		**29 377,10**		727 395,64	855 393,32		-1 612 166,06	**-29 377,10**
Tilikauden poisto	-46 822,62	-9 924,47	**-56 747,09**		-569 098,37	-312 527,96	-70 733,72		**-952 360,05**
Poistamaton hank.meno 31.12	73 387,01	32 451,97	**105 838,98**	2 390 608,58	11 898 030,78	3 533 246,42	160 940,59	728 189,75	**18 711 016,12**

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				Yhteensä	Laina- ja muut saamiset				Yhteensä
	Tytäryhtiö-osakkeet	Kuntayhtymä-osuudet	Osakkuus-yht.osuudet	Muut osakk. ja osuudet		Saamiset tytär yhteisöiltä	Saamiset osakkuusyht.	Liittymismak-sut	Saamiset muilta	
Hankintamenot 1.1	2 461 524,82	2 067 840,48	768 867,19	508 154,95	**5 806 387,44**	199 087,25	80 000,00	243 113,08	20 000,00	**542 200,33**
Lisäykset 2021					**0,00**	272 284,51		18 753,00		**291 037,51**
Vähennykset 2021		-7 555,82			**-7 555,82**				-20 000,00	**-20 000,00**
Siirrot erien välillä										
Kirjanpitoarvo 31.12	2 461 524,82	2 060 284,66	768 867,19	508 154,95	**5 798 831,62**	471 371,76	80 000,00	261 866,08	0,00	**813 237,84**

Liitetieto 20-22

Omistukset muissa yhteisöissä

Tytäryhteistöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt						
Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus-osuus	Konsernin omistus-osuus	**Kuntakonsernin osuus (1000 €)** omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Rautalammin kunnan Asunnonhankinta (	Rautalampi	100,0 %	100,0 %	1 084 012,96	1 188 116,59	252 293,11
Kiinteistö Oy Oikarilan teollisuushallit	Rautalampi	100,0 %	100,0 %	163 826,15	636 093,52	2 370,62
As Oy Tiinari	Rautalampi	88,45 %	88,45 %	342 481,11	3 718,45	0,19
Rautalammin kehitys Oy	Rautalampi	81,7 %	81,7 %	441 054,74	0	4 124,64
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
Pappilanpellon Lämpö Oy	Rautalampi	60,0 %	60,0 %			
Kuntayhtymät						
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ky	Kuopio	1,67 %	1,67 %	2 013 085,78	8 124 972,51	97 905,33
Vaalijalan kuntayhtymä	Pieksämäki	1,66 %	1,66 %	407 916,42	480 853,73	126 511,30
Savon koulutuskuntayhtymä	Kuopio	1,27 %	1,27 %	802 945,97	806 178,28	1 675,83
Itä-Suomen päihdehuollon ky	Mäntyharju	0,67 %	0,67 %	0	0	-580,15
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	1,03 %	1,03 %	12 854,79	5 913,58	1 669,87
Sisä-Savon terveydenhuollon ky	Suonenjoki	32,40 %	32,40 %	175 579,95	1 684 227,02	0
Osakkusyhteisöt						
Kiinteistö Oy Rautal. Virastotalo	Rautalampi	23,0 %	23,0 %	315 114,15	5 363,03	-903,31
As Oy Lupsakas	Rautalampi	30,0 %	30,0 %	93 545,49	2 086,99	6,12
Rautalammin Rakennus Oy	Rautalampi	41,8 %	41,8 %	-450,01	17 908,97	14 427,01
As Oy Rautalammin Lassilanpolku	Rautalampi	34,77 %	34,77 %	348 528,22	33 807,75	2 865,87
			Yhteensä	**6200495,72**	**12989240,42**	**502366,43**

Huomiona liitetietoon ja kohtaan kuntayhtymäosakkeet, Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymä lopetti toimintansa ja purkautui vuonna 2021.

Liitetieto 23

Saamisten erittely				
	2021		2020	
	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		11 131		13 359
Lainasaamiset	471 372		199 087	
Yhteensä	471 372	11 131	199 087	13 359
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		8 324		28 757
Siirtosaamiset		1 521 386		22 333
Yhteensä	0	1 529 710		51 089
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistus-yhteysyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		877		1 246
Lainasaamiset	80 000		80 000	
Muut saamiset	0		20 000	
Yhteensä	80 000	877	100 000	1 246
Saamiset yhteensä	551 372	1 541 718	299 087	65 694

Liitetieto 24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Palkat tammikuu	139 941	151 294	139 941	151 294
Tulojäämät				
Kelan korv.työterv.+varh	44 005	33 152	52 672	54 800
Kunnat ja kuntayht.	1 695 413	155 668	1 695 413	35 168
Muut tulojäämät	152 728	384 280	613 251	8 555
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	2 032 087	724 393	2 501 278	249 817

Liitetieto 25

Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	8 076 420	8 076 420	8 076 420	8 076 420
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12	8 076 420	8 076 420	8 076 420	8 076 420
Yhdist. ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	702	702		
Lisäykset				
Vähennykset				
Yhdist. ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	702	702		
Muut omat rahastot 1.1.	255 122	249 372		
Siirrot rahastoon	26 150	6 817		
Siirrot rahastosta	-2 483	-1 067		
Muut omat rahastot 31.12.	278 789	255 122		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	2 488 692	3 558 416	4 102 331	5 268 122
edellisen vuoden tulos	-116 313	-1 175 431	-305 466	-1 165 791
oikaisut	0	105 706		
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	2 372 379	2 488 692	3 796 865	4 102 331
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	585 910	-116 313	21 523	-305 466
Oma pääoma yhteensä	11 314 199	10 704 623	11 894 808	11 873 285

Liitetieto 26

Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 27

Pitkäaikaiset velat		
erääntyy > 5 v päästä tai myöh.		
	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 426 975	5 960 689
Lainat julkisyhteisöiltä		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	4 426 975	5 960 689

Liitetieto 28

Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 29

Pakolliset varaukset				
	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut pakolliset varaukset				
Takuuvaraus				
Vahingonkorvausvaraus				
Ympäristövastuut				
Osuus kuntayht. alijäämästä				
Potilasvahinkovak.maksuvastuu	400 888	425 465		
Muut pakolliset varaukset	6 033			
Muut pakolliset varaukset yhteensä	406 920	425 465		0

Liitetieto 30

Vieras pääoma				
	2021		2020	
	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		0		0
Muut velat	0		7 152	
Yhteensä	0	0	7 152	0
Velat kuntayhtymille,joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		122 564		133 143
Muut velat	125 543		7 060	
Yhteensä	125 543	122 564	7 060	133 143
Velat osakkuus- tai sekä muille omistus-yhteysyhteisöille				
Ostovelat				
Muut velat				
Yhteensä	0	0	0	0
Vieras pääoma yhteensä	125 543	122 564	14 212	133 143

Liitetieto 31

Sekkitililimiitti		
	2021	2020
Sekkitililimiitti 31.12.	468 188	468 188
- siitä käyttämättä oleva määrä	468 188	468 188

Liitetieto 32

Muiden velkojen erittely	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut velat				
Liittymismaksut	344 284	377 100	344 284	377 100
Muut velat yhteensä	344 284	377 100	344 284	377 100

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Palkka- ja henkilöstö-	2 092 423	2 035 614	937 071	906 958
sivukulujen jaksotukset				
Korkojaksotukset	14 030	41 442	14 030	19 913
Verotilitysvelka				
Muut menojäämät	1 347 597	1 876 401	177 565	491 851
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 454 049	3 953 457	1 128 667	1 418 722
Siirtovelat yhteensä	3 454 049	3 953 457	1 128 667	1 418 722

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liitetieto 34

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	863 798	1 252 832		
Lainan vakuuden pantit	1 987 918	3 577 094		
Lainat julkisyhteisöiltä				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Lainat muilta luotonantajilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	1 987 918	3 577 094		

Liitetieto 35

Vakuudet				
	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Takaukset	159 523	145 590	158 523	145 590
Muut	450 000			
Yhteensä	609 523	145 590	158 523	145 590
Kuntakonserniin kuuluv.yht.puolesta ann.vak.				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	39 813	1 248 944		
Takaukset	945 482		945 482	
Yhteensä	985 295	1 248 944	945 482	
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	343	11 646		
Takaukset	222 424	178 272	42 424	47 552
Yhteensä	222 767	189 918	42 424	47 552
Vakuudet yhteensä	1 817 585	1 584 452	200 947	193 142

Liitetieto 36

Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 37

Vapaat vakuudet				
	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2 021	2 020
Voimassa olevat sopimukset, joista ei lainaa				
Kiinteistökiinnitykset	1 987 918	2 969 018		
Vapaat vakuudet yhteensä	1 987 918	2 969 018		

Liitetieto 38

Vuokravastuut				
	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Vuokravastuut yhteensä	2 468 699	1 115 192	1 477 596	53 666
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	220 738	205 757	45 439	29 350

Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

Silmu päiväkodin leasing-sopimuksen vuokravastuisiin tuleva kokonaisumma on 1,6 milj. euroa. Vuonna 2021 hankkeen osalta vastuu 31.12.2021 on 1.356.371,52 €. Laskutusta ei ole vielä aloitettu.

Liitetieto 39-40

Vastuusitoumukset				
	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma *)	3 174 461	1 191 545		
Jäljellä oleva pääoma	1 253 185	2 011 675	945 482	1 209 131
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma *)	3 340	134 060		
Jäljellä oleva pääoma	0	193 142	0	193 142

*) alkuperäistä ei kaikista saatavilla

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2021	2020
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	21 585 380	20 809 001
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista tak.vast. 31.12		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	14 140	12 972

Liitetieto 41

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvas	228 649	228 649		
Arvonlisäveron palautusvastuu	1 476 386	1 551 658	1 188 507	1 227 425
Muut sopimusvastuut	1 863	62 000		
Sopimusvastuut yhteensä	1 706 898	1 842 307		
-sopimusvastuut, seur.tilikaudelle kohdistuva os	25 815	53 591		
Koronvaihtosopimukset	3 617 142	3 348 686		
Termiinit	0	2 505		
Nimellisarvot yhteensä	3 617 142	3 351 191	1 400 010	1 763 342
Markkina-arvot yhteensä	-151 653	-183 413	-59 918	-105 492
Koronvaihtosopimus 32080				
Yksittäisen lainan korkoriskin suojaus				
Vaihtuvat korot muutettu kiinteiksi				
Sopimus erääntyy 24.1.2023				
Avoinna oleva nimellismäärä			180 000	300 000
Markkina-arvo tilinpäätösthetkellä			-1 776	-5 716
Koronvaihtosopimus 32120				
Yksittäisen lainan korkoriskin suojaus				
Vaihtuvat korot muutettu kiinteiksi				
Sopimus erääntyy 17.10.2023				
Avoinna oleva nimellismäärä			220 000	330 000
Markkina-arvo tilinpäätösthetkellä			-4 652	-10 942
Koronvaihtosopimus 32160				
Yksittäisen lainan korkoriskin suojaus				
Vaihtuvat korot muutettu kiinteiksi				
Sopimus erääntyy 19.4.2027				
Avoinna oleva nimellismäärä			1 000 010	1 133 342
Markkina-arvo tilinpäätösthetkellä			-53 490	-88 835

Kunta on tehnyt kehittämissuunnitelman Rautalammin Asunnonhankinta Oy:lle vuonna 2020:
Kehittämissuunnitelman mukaan kunta avustaa yhtiötä Valtiokonttorin kanssa hoitamaan n. 386 522 € lainarästit ja n. 22 500 € viivästyskorot pois. Tervehdyttämissuunnitelman mukaan kunta myöntää Rautalammin Asunnonhankinta Oy:lle avustuksen, joka kattaa puolet lainarästeistä korkoineen, kuitenkin enintään 210.000 euroa. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että yhtiö saa Valtionkonttorilta vastavaan tervehdyttämisavustuksen; avustus saatiin v. 2021. Rautalammin kunta myönsi Rautalammin Asunnonhankinta Oy:lle v. 2021 272.284,51 euron korottoman pääomalainan tervehdyttämissuunnitelman mukaisesti ehtojen täytyttyä.

V. 2021 Pohjois-Savon pelastuslaitokselle on saapunut varallaolo vaatimuksia Korkeimman oikeuden (KKO:2015:48) ratkaisuun perustuen. Vaatimuksissa on vaadittu varallaolon luettavaksi työajaksi. Vaatimusten esittäneiden henkilöiden lukumäärä on 137, vaatimussumma yhteensä 12.075.813 €. 70 henkilöä ei ole vaatimuksessaan esittänyt vaatimaansa summaa. Kokonaisvaatimussumman on arvioitu olevan noin 30.000.00 euroa. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen/Kuopion kaupungin varallaolovaatimuskäsittelyitä on vireillä työtuomioistuimessa ja KT:n keskusneuvottelussa. Vaatimussumma jakautunee mahdollisesti jäsenkunnille maksettavaksi.

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2021	2020
Yleishallinto	8	9
Sosiaali- ja terveystoimi	69	70
Opetus- ja kulttuuritoimi	103	101
Tekninen toimi	26	23
Yhteensä	206	203

Liitetieto 43

Henkilöstökulut		
	2021	2020
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	8 369 059	8 095 731
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	19 132	26 142
Henkilöstökulut yhteensä	8 388 191	8 121 874

Liitetieto 44

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2021	2020
Kokoomus	935,90	696,65
Suomen Keskusta	3 030,86	2 442,03
Vasemmistoliitto	410,30	499,2
Perussuomalaiset	448,00	324,8
SDP	762,15	695,08
KD	258,75	309,25
Vihreät	30,60	
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	5 876,56	4967,01

Liitetieto 45

Tilintarkastajan palkkiot		
	2021	2020
Tilintarkastuspalkkiot	9 244,42	14 597,70
Lautakunnan sihteeripalvelut	2 981,35	3 869,45
Palkkiot yhteensä	12 225,77	18 467,15

Liitetieto 46

Kunta on antanut tilikaudella 2019 tytäryhteisö Ki Oy Oikarilan teollisuushalleille 650.000 euron suuruisen vastikkeettoman pääomasijoituksen.

4.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat erittelyt

Takaukset tytäryhteisöjen velasta		**2021 Saldo 31.12.**		**2020 Saldo 31.12.**
Ent. Kiint. Oy Rautalammin Haka				
Osuuspankki 93029273	23 118,08		46 918,08	
		23 118,08		46 918,08
Rautal. kunnan Asunnonhankinta Oy				
Valtiokonttorin lainat 12950			156 377,89	
ja 39090	421 114,05		384 584,93	
Kuntarahoitus Oyj 11065/03	25 000,00		37 500,00	
Kuntarahoitus Oyj 11722/05	26 250,00	472 364,05	33 750,00	612 212,82
Kiinteistö Oy Oikarilan teollisuushallit				
Kuntarahoitus Oy 14454/10	180 000,00		220 000,00	
Kuntarahoitus Oy/14455/10	270 000,00	450 000,00	330 000,00	550 000,00
		945 482,13		1 209 130,90
Takaukset muiden velasta				
Palvamäentie		2 320,00		3 480,00
Rautalammin seudun vanhainkotiyhdistys ry / Osuuspankki		85 000,00		85 132,41
Raudanniemi-Hämeenniemi tiekunta/Osuuspankki		3 500,00		
Säynäsen yksityistie				4699
Tampin yksityistiekunta				1300,00
Virrankylän yksityistie		7 267,31		8 478,54
Nipuri-Kaipioniemen yksityistien tienhoitokunta		5 000,00		10 000,00
Myhinkosken tiehoitokunta		29 936,17		32 500,00
Hankavedenrannan yksityistie		26 500,00		
		159 523,48		145 589,95
Takausvastuu				
Rautalammin kunnan osuus takauksista Kuopion kaupungille sen antamista vastuusitoumuksista Jätekukko Oy:n puolesta		42 424,00		47 552,00
Rautalammin kunnan osuus kuntien takauskeskukseen takausvastuusta 31.12.		21 585 380,00		20 819 001,00
VASTUUT YHTEENSÄ		**22 732 809,61**		**22 221 273,85**

4.6 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus
Konserniin on yhdistetty kaikki muut tyttäret paitsi Pappilanpellon Lämpö Oy. Pappilanpellon Lämpö Oy on jätetty yhdistämättä konserniin, koska sillä ei ole olennaista merkitystä kokonaisuuden kannalta. Lisäksi sen tilikausi on 1.7.-30.6., mikä poikkeaa muiden konserniin kuuluvien yhteisöjen tilikaudesta. Kunnan sijoitus yhtiön osakkeisiin on 201,83 euroa.

Konsernitilinpäätöksen laskelmat
Konsernin rahoituslaskelman 2021 vertailuluvut vuodelta 2020 ovat osittain muuttuneet ja poikkeavat vuoden 2020 tilinpäätöskirjassa esitetyistä luvuista. Vuoden 2021 konsernin rahoituslaskelman vertailuluvut v. 2020 ovat oikeat. Muuttuneet luvut ovat tulorahoituksen korjauserät, toiminnan ja investointien rahavirta, antolainasaamisten vähennys, oman pääoman muutos ja korottomien velkojen muutos.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet
Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset
Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi
Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet
Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu
Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt
Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Poistojen osalta tietoja osuusyhteisöjen tilinpäätöksien muuttamiseksi kunnan tilinpäätösperiaatteiden mukaiseksi ei ole ollut saatavissa.

Poikkeavat tilikaudet

Tytäryhteisö Pappilanpellon Lämpö Oy:n tilikausi päättyi 30.6. mutta tämä tytär on jätetty yhdistelemättä, koska sillä ei ole olennaista merkitystä kokonaisuuden kannalta.

5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1 Vesihuolto

520 Vesihuolto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Vesihuoltolaitoksen toiminnan ylläpito ja suunniteltujen vesihuoltoinvestointien toteuttaminen. Toimiva vesihuolto on olennainen osa terveellistä ja turvallista elinympäristöä.

Vastuuhenkilö

Tekninen johtaja, kanslisti, puhdistamonhoitaja, huoltomies-vesilaitoksenhoitaja, traktorinkuljettaja.

Sitovia tavoitteita

1. Häiriötön vesi- ja viemärilaitoksen toiminta. Tuotetaan asiakkaille kustannustehokasta vesihuoltoa. Pidetään vesi- ja viemäriverkosto toimintakunnossa.
2. Raakavesi- ja verkostovesinäytteiden otto tarkkailuohjelman mukaisesti.
3. Käsitellyn jätevesilietteen ohjaaminen hyötykäyttöön biokaasun valmistukseen.
4. Vesihuoltosuunnitelman päivittämisen valmiiksi saattaminen.
5. Varautuminen vedenjakelukatkoksiin.

Toteuma:

1-12 kk:

1. Vesi- ja viemärilaitoksen häiriötön toiminta pystyttiin pääosin takaamaan samoin kuin asiakkaille pystyttiin tarjoamaan kustannustehokasta vesihuoltoa.
2. Vesinäytteiden otto toteutettiin tarkkailuohjelman mukaisesti.
3. Käsitelty jätevesiliete ohjattiin hyötykäyttöön biokaasun valmistukseen Heinälamminrinteen vastaanottopisteeseen.
4. Vesihuoltosuunnitelman päivitystä ei tehty vuonna 2021.
5. Vedenjakelukatkoksiin oltiin hyvin varautuneita.

Vuoden 2021 aikana oli vain muutama pienehkö vesivuoto, joista saatiin tiedotettua nopeasti. Riihipellon ja Latsinmäen alueella suoritettiin vesi- ja viemäriputkiston saneerausta. VOK Huoltopalvelut Oy:n kanssa tehtiin suunnittelu- ja yhteistyösopimus vuonna 2021 verkoston suunnitelmallisempaan saneeraukseen liittyen. Vesi- ja viemärilaitoksen tulos kasvoivat hieman vuodesta 2020 samoin kuin menot pienenivät verrattuna vuoteen 2020.

Tunnusluvut ja mittarit

Vesihuolto	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
verkostoon pumpattu vesi m³	145 596	191 540	222 623	258 814	205 000	252 062
käsitelty jätevesimäärä m³	156 118	146 323	153 239	172 675	160 000	167 915
vesilaitoksen veden laatu	Hyvä	1 häiriö	1 häiriö	Hyvä	Hyvä	Hyvä

Vesihuolto	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-435 534	-528 560	-448 521,32	80 039
M E N O T (ulkoiset)	348 076	426 737	315 525,44	-111 212
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	-87 458	-101 823	-132 995,88	-31 173
Suunnitelmapoistot	148 487	130 349	152 197,67	21 849
Tulot (sisäiset)	-50 490	-52 193	-53 630,45	-1 437
Menot (sisäiset)	13 114	15 957	29 638,16	13 681
TOIMINTAKATE (sisäiset)	111 111	94 113	128 205,38	34 092
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	23 654	-7 710	-4 790,50	2 920
Asukasluku	3 053	3 100	3035	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	7,75	-2,49	-1,58	

5.2 Vesihuollon tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2021	1.1.-31.12.2020
Liikevaihto, ulkoinen	**448 518,44**	**435 533,63**
Liikevaihto, sisäinen	**53 630,45**	**50 489,72**
Liiketoiminnan muut tuotot	**2,88**	
Materiaalit ja palvelut	**-230 692,22**	**-251 719,72**
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-134 213,32	-137 704,65
Varastojen lisäys(+) tai vähennys (-)		
Palvelujen ostot	-96 478,90	-114 015,07
Ulkoinen	-84380,77	-100 881,33
Sisäinen	-12 098,13	-13 133,74
Henkilöstökulut	**-93 140,43**	**-87 919,29**
Palkat ja palkkiot	-75 123,81	-70 662,26
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-15 643,15	-15 122,10
Muut henkilösivukulut	-2 373,47	-2 134,93
Poistot ja arvonalentumiset	**-152 197,67**	**-148 487,35**
Suunnitelman mukaiset poistot	-152 197,67	-148 487,35
Liiketoiminnan muut kulut, ulkoinen	**-3 790,92**	**-21 570,54**
Liiketoiminnan muut kulut, sisäinen		
Liikeylijäämä (-alijäämä)	**22 330,53**	**-23 653,55**
Rahoitustuotot ja -kulut	**-17 540,03**	
Korkotuotot		
Muut rahoitustuotot		
Kunnalle maksetut korkokulut		
Muille maksetut korkokulut		
Korvaus peruspääomasta	-17 540,03	
Muut rahoituskulut		
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia	**4 790,50**	**-23 653,55**
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**4 790,50**	**-23 653,55**

5.3 Vesihuollon rahoituslaskelma

	2021	2020
Tulorahoitus		
Liikeylijäämä/-alijäämä	22 330,53	-23 673,55
Poistot ja arvonalentumiset	152 197,67	148 487,35
Rahoitustuotot ja -kulut	-17 540,03	
Muut tulorahoituksen korjauserät		
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-162 861,35	-477 594,59
Rahoitusosuudet	1 117,14	2 680,00
Pysyv.vast.hyödykk.luovutustulot		
Toiminnan ja investointien rahavirta	**-4 756,04**	**-350 100,79**
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaik.lain.lisäys kunnalta		
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	-79 694,54	44 047,00
Korott.velkojen muutos kunnalta	-18 254,07	331 510,72
Korott.pitkä- ja lyhytaik.velkojen muutos	102 704,65	-25 456,93
Rahoituksen rahavirta	**4 756,04**	**350 100,79**
Rahavarojen muutos	**0,00**	**0,00**

5.4 Vesihuollon tase

	31.12.2021	31.12.2020
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	3 386,47	3 386,47
Maa-alueet vesilaitos	3 386,47	3 386,47
Rakennukset	58 939,20	34 045,05
Rakennukset vesilaitos	58 939,20	34 045,05
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 241 619,60	2 170 168,87
Vesijohtoverkosto	554 494,39	524 227,54
Viemäriverkosto	1 500 793,63	1 531 547,22
Liitt.maks.vesilaitos ei pal.	5 000,00	5 000,00
Kiinteät rakent.ja laitt vesil	181 331,58	109 394,11
Koneet ja kalusto	0,00	0,00
Ennakkomaksut ja keskener. hankin	204 993,88	291 792,22
Keskeneräiset hankinnat	204 993,88	291 792,22
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	2 508 939,15	2 499 392,61
Sijoitukset	126 251,08	126 251,08
Palautuskelp.liitt.maks.vesil.	126 251,08	126 251,08
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	**2 635 190,23**	**2 625 643,69**
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	133 856,92	133 430,22
Teknisen toimiston laskutukset	133 856,92	133 430,22
Muut saamiset	85 170,01	7 349,31
Siirtosaamiset	2011,5	564,36
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	221 038,43	141 343,89
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENS	**221 038,43**	**141 343,89**
V A S T A A V A A	**2 856 228,66**	**2 766 987,58**

V A S T A T T A V A A	31.12.2021	31.12.2020
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	635 508,10	635 508,10
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	-176 291,92	-152 638,37
Tilikauden yli-/alijäämä	4 790,50	-23 653,55
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	**464 006,68**	**459 216,18**
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	635 508,09	635 508,09
Liittymismaksut	344 283,62	337 100,48
Vesihuollon kassavelka	1 265 386,42	1 283 640,49
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	2 245 178,13	2 256 249,06
Lyhytaikainen		
Ostovelat	26 117,27	38 437,28
Muut velat	108 110,09	708,12
Siirtovelat	12 816,49	12 376,94
Lyhtyaikainen vieras pääoma yhteensä	147 043,85	51 522,34
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	**2 392 221,98**	**2 307 771,40**
V A S T A T T A V A A	**2 856 228,66**	**2 766 987,58**

5.5 Vesihuollon tuloslaskelman liitetiedot

Liitetieto 1

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot				
Hulevesiviemäröintiä ei ole eriytetty laskennallisesti, koska eriyttämistä ei ole nähty tarpeelliseksi				
kunnan ja vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen oikean ja riittävän kuvan kannalta.				

Liitetieto 6

Toimintatuotot				
			2021	**2020**
	Vesilaitoksen myyntituotot		206 978,13	201 009,05
	Viemärilaitoksen myyntituotot		295 173,64	285 014,30
	Liikevaihto yhteensä		502 151,77	486 023,35
	Vesilaitoksen muut tuotot		2,88	
	Viemärilaitoksen muut tuotot			
	Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä		2,88	

Liitetieto 11

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet			
Poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman			
mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun			
taloudellisen käyttöiän mukaan.			
Suunnitelmapoistojen perusteet 1.1.2019 alkaen			
Aineettomat hyödykkeet			
	Aineettomat oikeudet	4 vuotta	tasapoisto
	Muut pitkävaikutteiset menot		
		Tietokoneohjelmistot	3 vuotta	tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet			
	Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa	
	Rakennukset ja rakennelmat		
		Tehdas- ja tuotantorakennukset		
			Vesilaitosrakennukset	20 vuotta	tasapoisto
	Kiinteät rakenteet ja laitteet		
		Maa- ja vesirakenteet		
			Muut rakenteet	20 vuotta	menojäännös 20 %
		Johtoverkostot ja laitteet		
			Laitosten laitoskoneet,vesilaitoskoneet	16 vuotta	menojäännös 15 %
			Vesi- ja viemäriverkosto	40 vuotta	tasapoisto
	Koneet ja kalusto		
		Kuljetusvälineet		
			Henkilöauto	7 vuotta	menojäännös 30 %
			Kuorma-auto, erikoisauto	7 vuotta	menojäännös 30 %
			Muut liikennevälineet	7 vuotta	menojäännös 30 %
			Traktorit ja maansiirtokoneet	7 vuotta	menojäännös 30 %
			Muut liikkuvat koneet	7 vuotta	menojäännös 30 %
		Muut koneet ja kalusto		
			Työ- ja työstökoneet,laitteet,kevyet kone	5 vuotta	tasapoisto
			Työ- ja työstökoneet, raskaat koneet	10 vuotta	tasapoisto
			Tietojenkäsittelylaitteet	3 vuotta	tasapoisto
			Muut koneet ja laitteet, kalusteet	3 vuotta	menojäännös 30 %
			Muu irtain käyttäomaisuus, hoitokalustee	6 vuotta	tasapoisto
			Vesimittarit, terveydenhuollon laitteet	6 vuotta	tasapoisto
	Muut aineelliset hyödykkeet		
		Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
Käyttöomaisuuden pienhankintaraja on 10.000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat			
kirjataan vuosikuluksi.			

5.6 Vesihuollon taseen liitetiedot

Liitetieto 19

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	Aineetto-mat oik.	Muut pitkä-vaik.menot	Maa-alueet	Rakennukset	Kiint.rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskener. hankinnat	
Poistamaton hankinta-meno 1.1.		0,00	3 386,47	34 045,05	2 170 168,87	0,00	291 792,22	2 499 392,61
Lisäykset 2021				42 372,85	120 488,50			162 861,35
Rahoitusosuudet 2021					-1 117,14			-1 117,14
Vähennykset 2021								0,00
Siirrot erien välillä					86 798,34		-86 798,34	0,00
Tilikauden poisto		0,00		-17 478,70	-134 718,97			-152 197,67
Arvonalennukset								
Poistamaton hank.meno 31.1	0,00	0,00	3 386,47	58 939,20	2 241 619,60	0,00	204 993,88	2 508 939,15

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet			Laina- ja muut saamiset					Yhteensä
	Osakkeet tytäryht.	Kuntayhtymä osuudet	Osakkuus-yht.osuudet	Muut osakk. ja osuudet	Saamiset tytäryht.	Saamiset osakkuusyht.	Lainasaar muilta	Liittymismak-sut	
Hankintamenot 1.1								126 251,08	126 251,08
Lisäykset 2021									0,00
Vähennykset 2021									0,00
Kirjanpitoarvo 31.12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	126 251,08	126 251,08

Liitetieto 25

	2021	2020
Oman pääoman erittely		
Peruspääoma	635 508,10	635 508,10
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	-176 312,55	-152 639,00
Tilikauden yli- / alijäämä	4 790,50	-23 673,55
Oma pääoma yhteensä	463 986,05	459 195,55

Huomiona liitetietoon ja kohtaan Edellisten tilikausien ylijäämä, oikaisuna näkyvät Vaalijalan kuntayhtymän ylijäämän palautus vuodelta 2020 sekä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin lisäkanto alijäämän kattamiseen vuodelta 2020, jotka on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä.

Liitetieto 33

	2021	2020
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Lomapalkkavelan ja henkilöstösivuku jaksotukset	12 816,49	12 376,94
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	12 816,49	12 376,94
Siirtovelat yhteensä	12 816,49	12 376,94

Liitetieto 39

Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 42

	2 021	2 020
Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
Kokoaikaiset	1	1
Osa-aikaiset	1	2

Liitetieto 43

	2021	2020
Henkilöstökulut		
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	93 140,43	87 919,29
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	6 825,87	10 213,65
Henkilöstökulut yhteensä		

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Rautalampi 28. päivänä maalis kuuta 2022

RAUTALAMMIN KUNNANHALLITUS

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Suoritetussa tarkastuksessa on tänään annettu kertomus.

~~Rautalampi~~ Suopiosta 30. päivänä touko kuuta 2022

Jarmo Raati
Jarmo Raati
KHT, JHT
BDO Audiator Oy

6 LUETTELOT JA SELVITYKSET

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT

	säilytysajat
Päiväkirja	10 v
Pääkirja	10 v
Tasekirja	pysyvästi
Henkilökirjat	
Osto- ja myyntireskontrat	10 v
Sisäisen laskennan raportit	10 v

TOSITELAJIT	numerosarja
Pankkitositteet	1
Palkkatositteet	4
KP Laskennalliset	10
KP Automaattikirjaukset	11
SL Laskennalliset	12
SL Automaattikirjaukset	13
Vyörytykset	14
Ostolaskujen maksut	20
Ostolaskut	21, 22
Myyntireskontran suoritukset	30
Myyntilaskut, taloushallinto	31
Myyntilaskut, sosiaalitoimi	32
Myyntilaskut, vesi	33
Vuokrat	34
Päivähoito	35
Myyntilaskut, sivistys	37
Myyntilaskut, tekninen, rak.valv.	38
Toimeentulotukiviennit	45
Muistiot	90

7 HENKILÖSTÖTILINPÄÄTÖS

7.1 Henkilöstöpanokset

7.1.1 Henkilöstön määrä

Henkilöstön määrä oli vuoden 2021 päättyessä voimassa olevilla palvelussuhteilla mitattuna ilman työllistettyjä ja oppisopimuskoulutuksessa mukana olleita 199 henkilöä. Vakinaisessa palvelussuhteessa heistä oli 150, määräaikaisessa 47 ja sivutoimisena neljä henkilöä. Työllistämistuella palkattujen määrä oli viisi ja oppisopimuskoulutuksessa olevien kaksi henkilöä. Vuoteen 2020 verrattuna työllistettyjen määrä nousi yhdellä henkilöllä.

Taulukko 1. Henkilöstön määrä toimintayksiköittäin 31.12.2021

Toimintayksikkö	**Vakinaiset**		**Määräaikaiset**		**Työllistetyt**		**Oppisopimus**		**Sivut.**
	Kokoa	Osa-a	Kokoai	Osa-aik	Kokoa	Osa-a	Kokoa	Osa-aik.	
Yleishallinto	8								
Sosiaalitoimi	49	6	11	1		2			
Sivistystoimi	61	9	20	10		1			2
Tekninen toimi, tunt	7		2	1	2		1		
Kiinteistöhenkilöstö	8	2		2			1		
Yhteensä	**133**	**17**	**33**	**14**	**2**	**3**	**2**	**0**	**2**
	206								

Omaishoitajat	19
Perhehoitajat	1
Yht.	20

Taulukko 2. Palvelussuhteiden lukumäärä 31.12.2021

Vuonna 2021	Vakinaiset	Määräaikaiset	Oppisopimus	Työllistetyt	Yhteensä
Kokoaikainen	133	33	2	2	170
Osa-aikainen	17	14		3	34
Sivutoiminen		2			2
Yhteensä	**150**	**49**	**2**	**5**	**206**

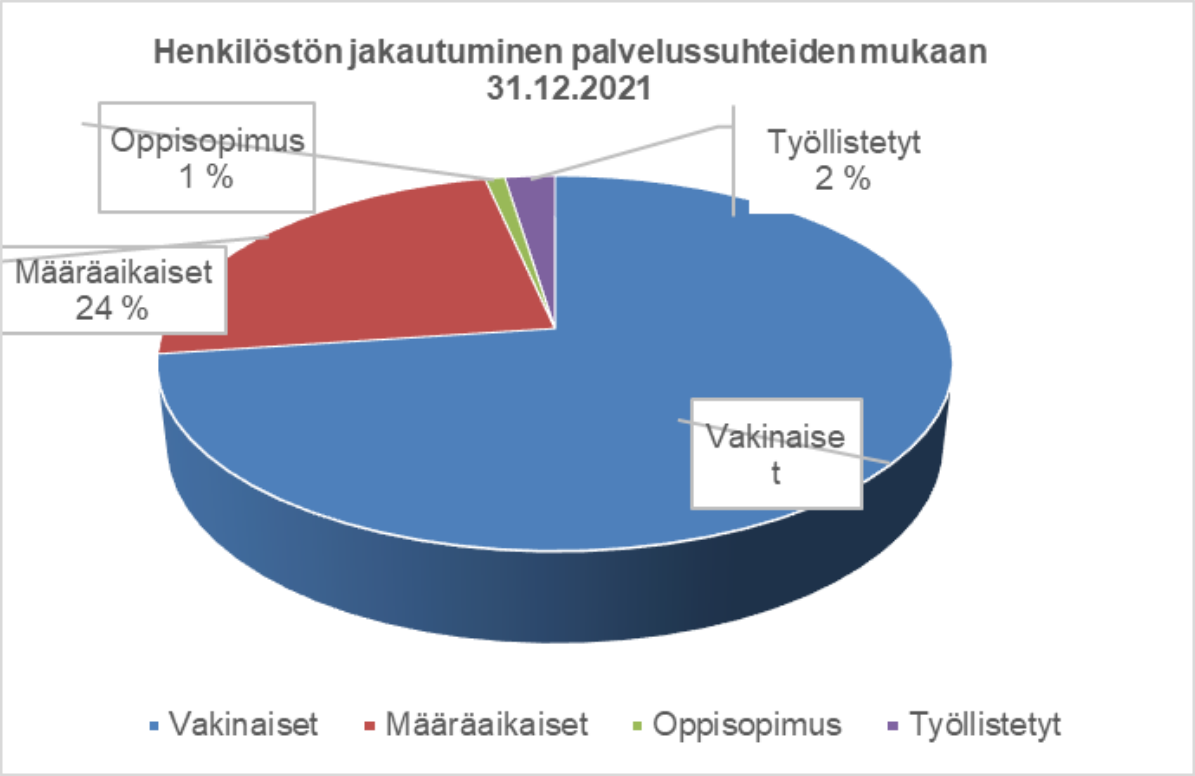

Palvelussuhteiden lukumäärä esitetään 31.12. tilanteessa eli mukana ovat kaikki, joilla on ollut voimassa oleva palvelussuhde Rautalammin kuntaan sillä hetkellä. Palvelussuhteiden lukumäärästä kokoaikaisia on 170 ja osa-aikaisia 34 henkilöä. Sivutoimisia oli kaksi henkilöä. Oppisopimussuhteessa ja työllistämistuella olevat henkilöt olivat määräaikaisessa työsuhteessa. Palvelussuhteiden lukumäärä 31.12.2021 oli 206.

Taulukko 3. Palvelussuhteiden lukumäärä 31.12.2020

Vuonna 2020	Vakinaiset	Määräaikaiset	Oppisopimus	Työllistetyt	Yhteensä
Kokoaikainen	128	32	3		163
Osa-aikainen	20	12		4	36
Sivutoiminen	1	3			4
Yhteensä	**149**	**47**	**3**	**4**	**203**

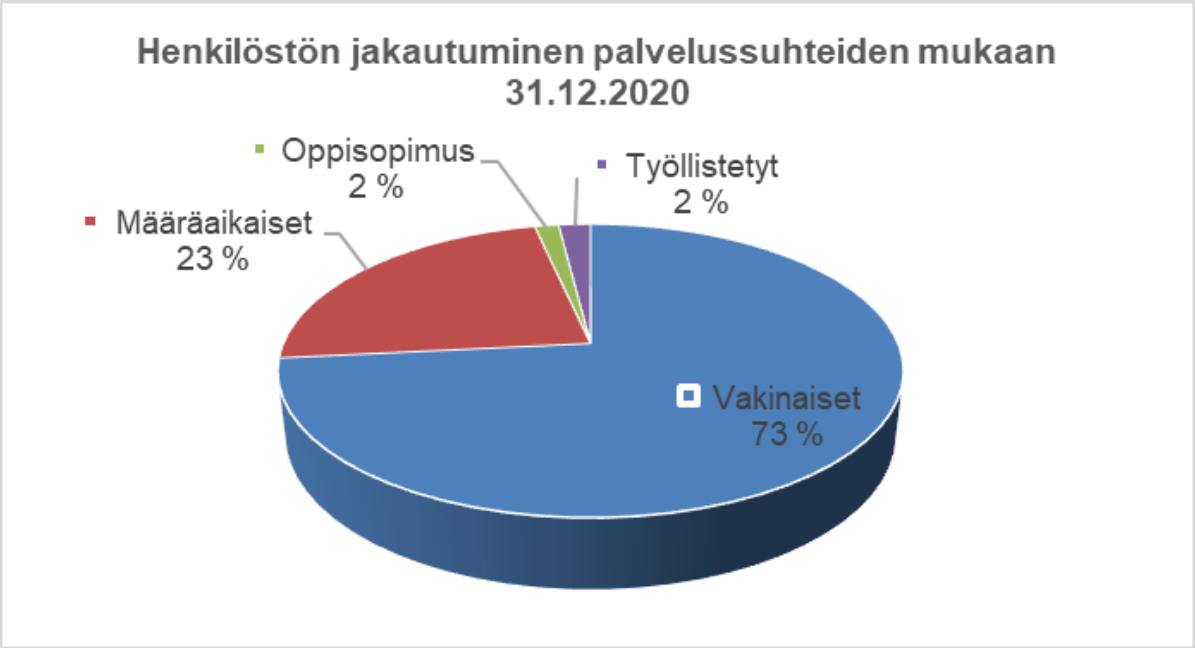

Taulukko 4. Palvelussuhteiden lukumäärä 31.12.2019

Vuonna 2019	Vakinaiset	Määräaikaiset	Oppisopimus	Työllistetyt	Yhteensä
Kokoaikainen	139	34	2	2	177
Osa-aikainen	17	14		2	33
Sivutoiminen	1	3			4
Yhteensä	**157**	**51**	**2**	**4**	**214**

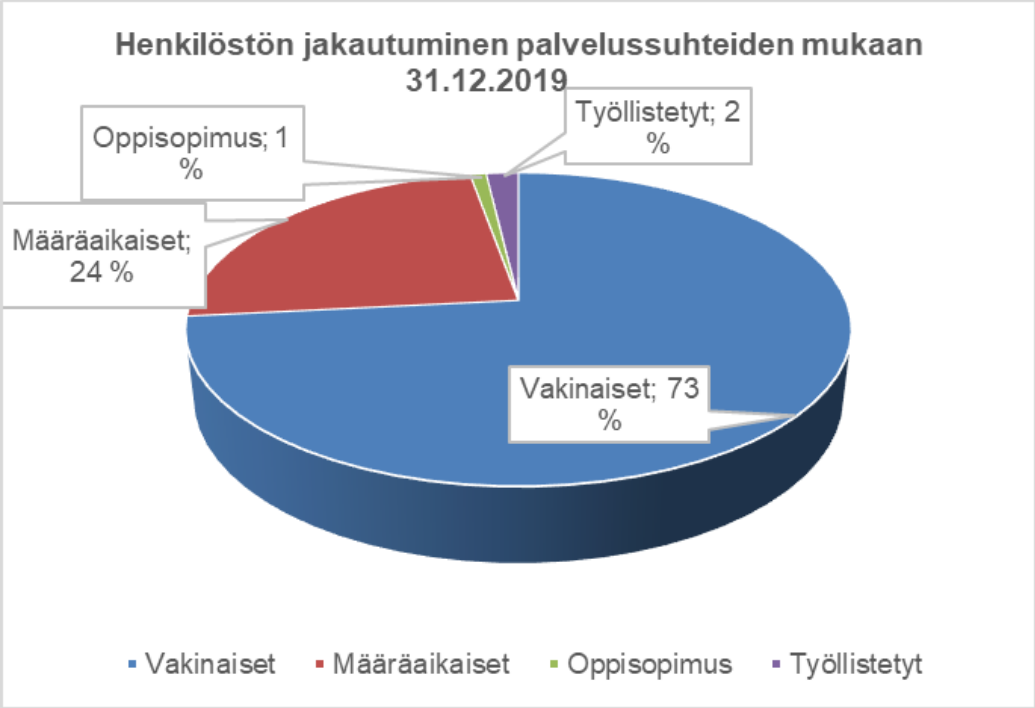

Taulukko 5. Palvelussuhteiden lukumäärä sopimusaloittain 31.12.2021

KVTES	90
OVTES	49
TS	5
SOTE	59
TTES	3
Yhteensä	**206**

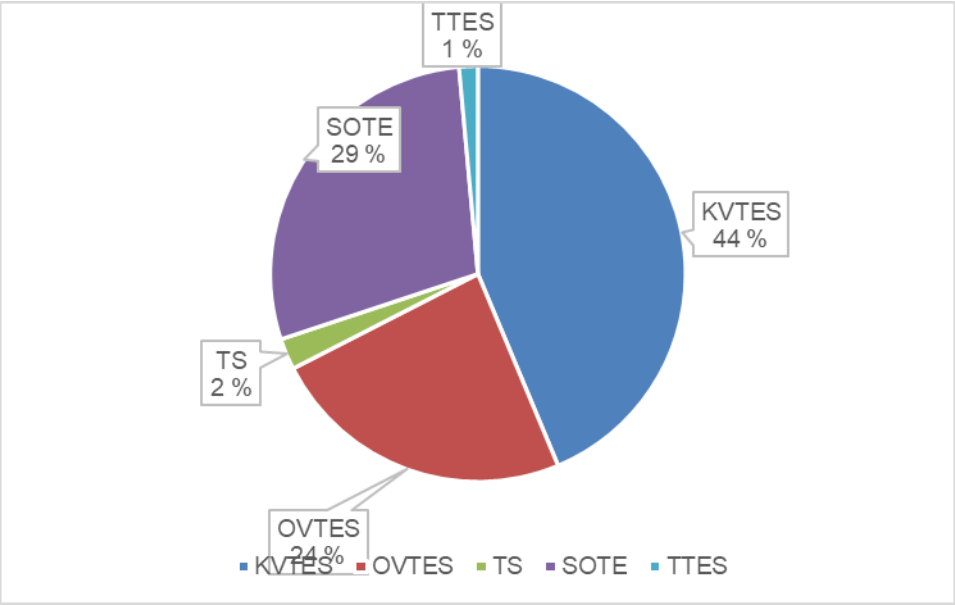

Palvelussuhteiden kokonaismäärässä on vuosittaista vaihtelua. Vuodesta 2019 vuoteen

2020 henkilöstön määrä väheni 11 henkilöllä henkilöllä ja vuodesta 2020 vuoteen 2021 lisääntyi kolmen henkilön verran. Vakinaisen henkilöstön määrä on vähentynyt seitsemällä vuodesta 2019 vuoteen 2021 mennessä. Vakinaisten palvelussuhteiden osuus kaikista on 72,8 %.
Työllistettyjen määrä on lisääntynyt yhdellä henkilöllä vuodesta 2019 vuoteen 2021. Oppisopimussuhteisten lukumäärä on ollut vuonna 2019 kaksi henkilöä, 2020 kolme ja 2021 kaksi henkilöä.

Taulukko 6. Henkilöstömäärän kehitys vuosina 2016-2021

	Hallinto	Sosiaalitoim	Sivistystoimi	Tekninen toim	Yhteensä
31.12.2016	13	72	100	22	207
31.12.2017	17	74	95	24	210
31.12.2018	14	70	101	24	209
31.12.2019	10	78	100	26	214
31.12.2020	9	70	101	23	203
31.12.2021	8	69	103	26	206

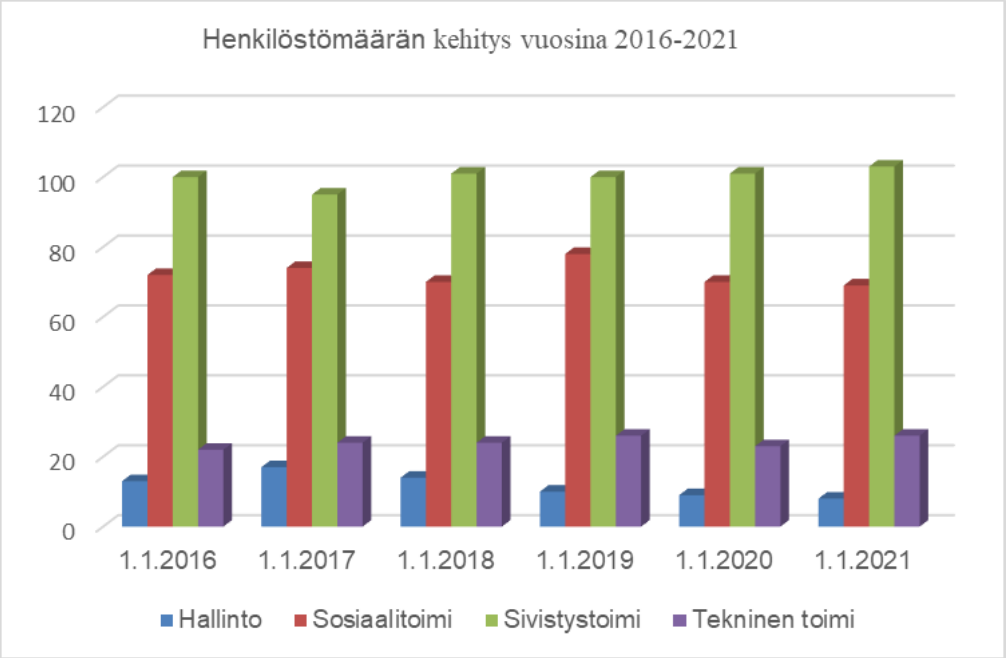

7.1.2 Vakinaisen henkilöstön määrä toimielimittäin

Vakinaisen henkilöstön määrä on vuodesta 2017 vuoteen 2021 kasvanut yhdellä henkilöllä. Henkilömääräisesti suurin lautakunta on vuonna 2021 perustettu hyvinvointilautakunta, jossa työskentelee 83,4 % vakinaisesta henkilöstöstä.

Taulukko 7. Vakinainen henkilöstö toimielimittäin 2017–2021

	Vuosi 2017	Vuosi 2018	Vuosi 2019	Vuosi 2020	Vuosi 2021
KUNNANHALLITUS					
Hallinto	7	8	8	9	8
PERUSTURVALAUTAKUNTA					
Sosiaalitoimen hallinto ja sosiaalityö	6	5	5	6	6
Kotihoito ja vanhustyö	20	22	22	27	27
Pauliina ja Aapeli	20	17	18	12	12
Kokkatoiminta	4	4	5	5	5
Keskuskeittiö	6	6	6	5	5
SIVISTYSLAUTAKUNTA					
Peruskoulu	36	35	39	39	36
Lukio	8	8	9	8	9
Päivähoito	21	22	20	16	19
Kirjasto	4	3	3	3	3
Liikunta- ja nuorisotoimi, kulttuuri	2	5	5	3	4
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
Tekninen hallinto	2	2	2	2	2
Kiinteistökeskus	8	9	10	9	10
Tuntipalkkaiset	4	3	3	3	3
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA					
Rakennusvalvonta/ympäristötoimi	2	2	2	2	2
YHTEENSÄ	**150**	**151**	**157**	**149**	**151**

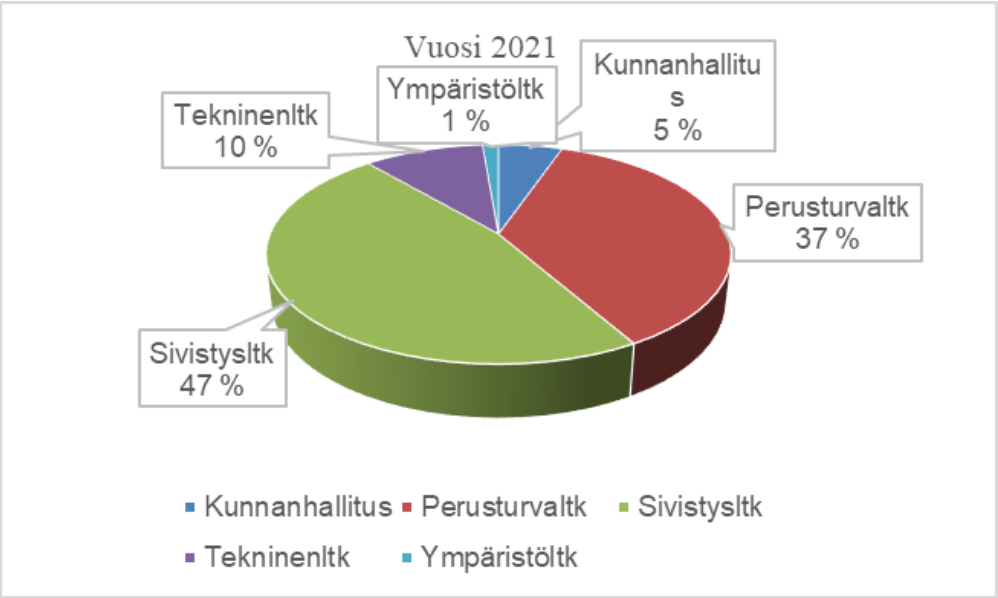

7.1.3 Henkilöstön ikä- ja sukupuolirakenne

Ikäryhmä	Mies	Nainen	Kaikki yhteensä	
20 - 24	1	4	5	
25 - 29	3	6	9	
30 - 34	2	9	11	
35 - 39	5	22	27	
40 - 44	4	25	29	
45 - 49	6	23	29	
50 - 54	7	22	29	
55 - 59	5	33	38	
60 - 64	6	23	29	
Kaikki yhtee	**39**	**167**	**206**	

Kunnan koko henkilöstön ikärakenteessa suurimmaksi ikäryhmäksi muodostuu 55–59-vuotiaiden ryhmä, johon kuuluu 38 henkilöä. Tämän ikäluokan edustajia koko henkilöstöstä on 18,5 %. Seuraavaksi suurimpia ikäryhmiä ovat 40-44, 45-49--,50-54- ja 60-64-vuotiaat, joita kaikkia on 29 henkilöä (15 % koko henkilöstöstä). Rautalammin kunnan koko henkilöstöstä suurin osa on naisia (167). Naisten osuus on 81 %.

Vuonna 2021 alle 40-vuotiaiden osuus koko henkilöstöstä oli 25 % (52 henkilöä). Kunnan koko henkilöstön keski-ikä oli 47,4 vuotta. Vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 48,8 vuotta ja määräaikaisen henkilöstön 42,5 vuotta. Naisten ja miesten keski-iässä ei ole merkittävää eroa, naisten oli hieman korkeampi, 47,5 vuotta, miesten 46,8 vuotta.

7.1.4 Palkat ja muut henkilöstömenot

Taulukosta ilmenevät henkilöstön palkkakustannukset sivukuluineen sekä muut henkilöstökulut vuosilta 2018–2021 toimielimittäin.

Taulukko 9. Henkilöstökustannukset vuosilta 2018–2021

	2018	2019	2020	2021	2020-2021
Kunnanhallitus	1066406	843451	669909	709941	40032
Perusturvalautakunta	2651197	2814516	2867939	2867080	-859
Sivistyslautakunta	3724488	3912253	3808720	4013301	204581
Tekninen lautakunta	684240	683966	699489	733322	33833
Ympäristölautakunta	94272	100074	90195	90973	778
Yhteensä	**8220603**	**8354260**	**8136252**	**8414617**	**278365**

7.2 Henkilöstön tila

7.2.1 Terveysperusteiset poissaolot

Terveysperusteisia poissaoloja ovat omasta sairaudesta, työtapaturmista, työmatkatapaturmista ja ammattitaudeista johtuvat poissaolot. Terveysperusteiset palkalliset ja palkattomat poissaolot lasketaan Kuntatyönantajien ohjeistuksen mukaisesti kalenteripäivinä.

Taulukko 10. Terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä vuosina 2016 – 2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kunnanvirasto	263	513	551	401	144	417
Kotipalvelu	279	521	299	436	816	1102
Pauliina	66	553	504	637	384	179
Aapeli	160	158	156	355		
Kokkatoiminta Rautalampi	88	55	193	71	56	29
Keittolahenkilöstö	2	39	16		9	7
Peruskoulun opettajat	427	199	292	288	986	399
Lukion opettajat	150	80	11	14	15	35
Koulunkäyntiavustajat, koulusihtee	159	371	336	258	85	574
Päiväkodit	280	349	316	236	231	515
Perhepäivähoito, ryhmäperhepäiv	226	188	125	13	80	82
Kirjasto, kulttuuri	132	172	100	16	18	53
Vapaa-aika, uimahalli	1	4	32	49	13	64
Siivoojat	43	57	266	55	195	249
Talonmiehet	9	13	17	58	103	5
Tuntipalkkaiset, työmiehet ja työlli	47	41	64	236	21	13
Projektityöntekijät		223	56			
yht.	**2332**	**3536**	**3334**	**3123**	**3156**	**3723**

Taulukko 11. Poissaolojen jakautuminen poissaolon pituuden mukaan vuonna 2018 – 2021

Poissaolon pituus	Kal.päivät 2018	Kal.päivät 2019	Kal.päivät 2020	Kal.päivät 2021
1 - 3	398	402	433	462
4 - 29	1002	897	1007	872
30 -60	451	529	602	501
61 - 90	504	185	158	486
91 - 180	418	484	286	905
180 -	561	626	670	497
Yhteensä	**3334**	**3123**	**3156**	**3723**

7.2.2 Eläkkeelle siirtyminen

Taulukko 12. Eläkkeelle siirtyminen vuosina 2017–2021

Eläkemuoto	2017	2018	2019	2020	2021
Vanhuuseläke	12	5	2	6	3
Täysi työkyvyttömyyseläke	**1**	1	1	1	
Osatyökyvyttömyyseläke	4			2	1
Osa-aikaeläke					
Varhennettu vanhuuseläke					
Yhteensä	**17**	**6**	**3**	**9**	**4**

7.3 Henkilöstötavoitteet 2021

Rautalammin kunnan tärkeänä menestystekijänä on hyvinvoiva henkilöstö. Työhyvinvointi tarkoittaa turvallista, terveellistä ja tuottavaa työtä, jota ammattitaitoiset työntekijät ja työyhteisöt tekevät hyvin johdetussa organisaatiossa.

Tavoitteet vuodelle 2021

1. **Esimiestyö ja työyhteisötaidot**
   - Esimiestyötä kehitetään jatkuvasti, vuoden 2021 teemoina : psykososiaalinen kuormitus työssä.
   - Henkilöstölle järjestetään luentoja/ ryhmätoimintaa tarpeen mukaan (työhyvinvointikyselyn tuloksista/ työterveyshuollon havainnoista johdetut teemat: univaikeudet, stressi, henkinen hyvinvointi.
   - Esimies ja työntekijä käyvät vähintään kerran vuodessa kehityskeskustelun, jossa keskustellaan mm. menneen kauden tuloksisista, seuraavan kauden tavoitteista, ammatillisista kehittymistarpeista, yksilöllisestä työhyvinvoinnista yms. Tavoitteena, että keskustelut on käyty 100% joka työpisteessä. (Esimiehet raportoivat toimialajohtajille.)

   Toteuma
   Henkilöstölle tehtiin Coranarian (työterveyshuolto) toimesta lyhyt kysely huhtikuussa 2021, jonka perusteella kartoitettiin korona epidemian aikana eniten kuormitusta tuovat tekijät, voimavaroja tuovat tekijät ja tärkeimmät kehitettävät asiat työn sujuvuus ja henkilöstön hyvinvointi huomioiden. Toimialoittain järjestettiin työpsykologin johdolla kehittämispalaverit, teoria ja käytäntö yhdistäen. Tämän jälkeen toimialat jatkoivat osasto/tiimipalavereissa asioiden työstämistä. Työnohjausta on hyödynnetty mm. Matti Lohen koululla ja teknisessä toimessa. Mielinhuoli-palvelu otettiin käyttöön syyskuussa 2021. • Mielen huoli -palvelu on nopeaa, laadukasta matalan kynnyksen apua työntekijöille jaksamisen ongelmiin, ahdistuneisuuteen, mielialaongelmiin ja muihin työkykyä mahdollisesti uhkaaviin tilanteisiin.
   • Työntekijä voi ottaa yhteyttä Mielen huoli -palveluun Pihlajalinna-terveyssovelluksen chatin kautta, puhelimitse tai videoyhteyden välityksellä. Mielen huoli -palvelussa vastaa psykiatrinen sairaanhoitaja, joka mielenterveyden asiantuntijana tarjoaa akuuttia keskusteluapua, myös pienemmissä huolenaiheissa. Tarvittaessa psykiatrinen sairaanhoitaja ottaa työntekijän lyhyeen seurantaan, joka voi sisältää korkeintaan 1–3 psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanottokäyntiä. Lisäksi työterveydestä on ostettu mm. **univalmennusta, ennaltaehkäisevät** työfysioterapeutin, työpsykologin ja työkykyvalmentajan palveluita, **kriisitilanteiden tukea, pitkiin sairaslomiin, toistuviin sairauspoissaoloihin tai työkyvyn alenemiseen** liittyvät työkyvyn arviointia ja tukea.

   Kehityskeskustelut ovat toteutuneet korona-aikana vaihtelevasti.

2. Osaamisen kehittäminen

- Täydennys-, uudelleen- ja jatkokoulutus on suunnitelmallista, työyksiköiden tarpeista lähtevää toimintaa, tarpeita pyritään ennakoimaan (mittareina koulutuspäivät/ henk.)
- Tarpeen mukaan hyödynnetään työnohjausta, työparityöskentelyä, kehittämishankkeita
- Huolehditaan hiljaisen tiedon siirtämisestä, mentorointi.

Toteuma
Pakolliset täydennyskoulutukset on hoidettu suunnitellusti mm. VESO-koulutukset. Tiimimestarikoulutukseen on osallistunut sivistyksen ja perusturvan esihenkilöitä. Henkilöstön koulutuspäiviä oli 112, edellisenä vuotena 83 kpl (Luvussa on mukana Essiin ilmoitetut päivät, pakollisia koulutuksia järjestelmään ei kirjata.)

3. Tiedottaminen ja viestintä

- Tavoitteena avoimuus ja hyvä sisäinen vuorovaikutteinen viestintä.
- Työpaikkakokoukset pidetään työyhteisöissä säännöllisesti
- Yhteistyötoimintatyöskentelyn kehittäminen, teemalliset kokoukset 2 krt vuodessa.

Toteuma
Toimialat pitivät säännöllisesti työpaikkakokouksia, tiimikokouksia yms. Johtoryhmän kokouksien muistio jaettiin kaikille. Kunnanviraston viikkopalaveri laajeni koskettamaan toimipisteiden esihenkilöitä. Yhteistoiminnan tavoitteena oli löytää säästöjä kaikista menoista. Lomarahavapaita käytti n. 28 henkilöä, 277 päivää.

4. Työhyvinvoinnin seuranta, pulssikyselyn toteutus

- Työhyvinvoinnin seurantaan liittyvät pulssikyselyt tehtiin loppusyksystä 2020. Kyselyn perusteella määriteltyjen kehittämistavoitteiden toteutumisen seuranta/ raportointi.

Toteuma
Toimialat ovat edenneet tavoitteiden toteuttamissa hyvin, osin prosessit vielä kesken.

5. Työkyvyn ja työhyvinvoinnin tukeminen

- Laaja työterveyshuoltosopimus.
-Työstä, työtilasta, muusta työympäristöstä aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät on kartoitettu (toimialoilla/ työpaikoilla) ja tunnistettu (riskikartoituksen päivitys toimialoilla)
-Työhyvinvointia koskevissa asioissa toimitaan yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa mm. työterveyshuolto, työsuojeluviranomaiset.
- Työterveyshuollossa painopiste on vaikuttavassa, ennaltaehkäisevässä työterveyshuolloissa, toimintaohjelma päivitetään.
- Varhaisen tuen malli aktiivisessa käytössä kaikissa Rautalammin kunnan työpisteissä.
- Korvaavan työn malli käytössä, yhteistyössä työterveyshuollon kanssa, toteutumista seurataan.

- Etätyöllä tuetaan henkilöstön jaksamista ja tuottavuutta.
- Työnantaja tukee liikunta- ja hyvinvointi toimia: mm. Smartum, sähköinen kulttuuri/liikuntakortti (a´50€/ henk/v), kuntosali- ja uimahallietuudet, liikuntaryhmät mm. cirkuit, vesijumppa, työpaikkojen virkistysiltapäivät, työnantajat yhteiset pikkujoulut tms.
- Toimien tehokkuutta seurataan mm. sairauspoissaoloja seuraamalla ja reagoimalla ajoissa, mikäli hälyttäviä merkkejä havaitaan.

Toteuma
Laaja työterveyssopimus mahdollisti monipuoliset palvelut kunnan työntekijöille. Toiminta työterveyshuollon kanssa oli tiivistä, laajempia seurantapalavereita pidettiin kaksi. Korona rajoitti työpaikkakäyntien toteuttamista. Sairauslomien määrä on kasvanut, koronapandemia ja muutama pitkä sairasloma on lisännyt sairauspoissaoloja. Painopistettä työterveyshuollossa on saatu siirrettyä ennaltaehkäisevään toimintaan.
Työnantaja tuki kaikkia työntekijöitä 2x50e Smartum-edulla (liikunta-, kulttuuri, hieronta). Virkistysiltapäivä järjestettiin syyskuussa yhdessä Konneveden kunnan kanssa. Kuntosali- ja uimahallietuus, cirkuit ym. pyörivät rajoitetusti koronan takia, henkilöstöä muistettiin jouluna lahjakortilla, pikkujouluja ei järjestetty.
Varhaisen tuen malli, korvaavan työnmalli ja etätyö oli käytössä. Korvaavan työn osalta on jonkun verran haasteita löytää sopiva ratkaisu henkilölle, jolla haastava tilanne. Prosessit saattavat olla pitkiä.

6. Työsuojelu

- Työtapaturmia ehkäistään, riskienkartoitus jatkuvaa toimintaa.
- Läheltä piti- tilanteet dokumentoidaan.
- Yhteistyötoimikunnan kokouksissa vähintään yhdessä kokouksessa teemana on työsuojelu ja sen kehittäminen.
- Ensiapuvalmius pidetään lain määrittämällä tasolla joka työpisteessä.
- Sisäilmaryhmä kokoontuu säännöllisesti.
- Työtapaturmien riskiä vähennetään ohjeistuksella ja neuvonnalla, vastuu esimiehillä.

Toteuma
Toimialat hoitivat riskikartoitukset asianmukaisesti, työsuojelutoimikunta on ne käsitellyt. Läheltä piti -tapauksia oli 2 kpl, edellisenä vuonna kolme.
Ensiapuvalmius kunnossa, henkilöstön koulutuksesta on huolehdittu. Teemallisia kokouksia ei pidetty, sisäilmatyöryhmä ei kokoontunut.

RAUTALAMPI